

CAROLI DRELINCURTII,
C. F. & C. N.

DISSERTATIO
ANATOM. PRACTICA
DE

LIENOSIS.

EDITIO TERTIA
Prioribus longe emendatior.

ACCEDIT
D. LAURENTII BELLINI
Conſideratio nova de natura & modo
Reſpirationis.

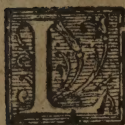
LUGDUNI BATAVORUM,
Apud JOH. ARN. LANGERACK,
MDCCXI.

TYPOGRAPHUS
LECTORIS.

Exhibemus tibi, Benevole Lector, Car. Drelincurtii Dissertat. De Lienosis *novam Editionem variis gravissimisque mendis repurgatam, cui adjunximus Laurentii Bellini* Considerationem novam de Natura & Modo Respirationis, *cùm ne paginæ vacarent, tum ut hanc doctiss. Viri Epistolam cum ejus* Exercit. *quas nuper juris publici fecimus, & quibus, si tum licuisset comparare, adjecissemus, haberes. Interim Vale, & conatibus nostris fave.*

PROOEMIUM.

IENOSOS ſcrutari nequeo quin *lienem* ipſum in puris naturalibus explorem. *Rectum* [a] enim eſt *index ſui & obliqui.*

Potiora igitur *de liene ſalubri* delibanda veniunt, antequam *viſcus ægrum* plenè ruminer. Medico quippè futuro corpus humanum [b] *Lynceis oculis* contemplandum eſt, immò [c] *manibus oculatis* attrectandum, ut intimos ipſius rimetur receſſus, & par-

a Gal. *Edit. Baſil.* 1538. *T.* 1. *p.* 8.
b Orph. *Argon verſu* 180. *p.* 15. Pindar. *Nem.* x. *p.* 228. Ariſtoph. *Plut. Act.* 1. *ſc.* 2. *p.* 23 Plat. *Epiſt.* 7. *p.* 344. *A.* Theocrit. *Idyll.* 22. *verſu* 193. Apollon. Rhod. *Argon.* 1. *verſu* 153. *p.* 17. Cic. IX. *Epiſt.* 2. Hor. I. *Sat.* 2. *verſu* 90. I. *Epiſt.* I. *verſu* 28. Hygin. *de Argon. n.* 14. Valer. Flacc. *Argon.* I. *v.* 464. *p.* 18. Plin. *lib.* 2. *cap.* 17. *p.* 11. Plut. *Tom.* 2. *p.* 1083. D. Gal. *T.* 1. *p.* 365. Pauſan. *Meſſen. p.* 219. Lucian. *Tim. p.* 41. *Char. p.* 171. *Hermo. p.* 287. *pro Imagin. p.* 607. *Icarom.* 731. Philoſtrat. 2. *Icon.* 2. *p.* 802. Boëth. *Conſ. Phil.* 3. *Proſ.* 8. *p.* 134. Suid. in Λυγκέως *p.* 64. & *Cent.* 9. *n.* 57. Tzetz. *Chil.* 2. *n.* 48. *verſu* 692. Apoſtol. *Cent.* 12. *n.* 13. & Prov. Vaticanor. *Cent.* 2. *n.* 64. Phavorinus, *in* Λυγκεὺς *p.* 343. & Natal. Comes 8. 8. *p.* 858.
c Hipp. *Edit. Frob.* 1538. *p.* 4. 82. & 89. Plaut. *Aſin. Act.* 1. *Sc.* 3. *verſu* 50. & Gal. *T.* 1. *p.* 381. & 544.

partium singularum *situm*, *numerum*, *magnitudinem*, *figuram*, *colorem*, *connexionem*, *communionem*, *actionem*, & *usum*, à capite ad calcem, [d] *cognoscat*. Nequaquam igitur simplex interiorum imago, expressissima licèt *vel penicillo*, *vel ære*, attendenda est, ni velimus esse *ex libro* [e] *Nauclери*; sed extispicio opus est, ut *scrutemur*, [f] *quæ naturæ latibulis abscondita sunt*, & veluti *secreta* [g] *corporis in arcano atque operto*. Quid enim nobis *certius ipsis*

Sensibus [h] *esse potest*, *quò*
vera ac falsa notemus?

Manum idcirco operi admovi, ut pro [i] *modulo*, quo *me dimetior*, *mecum* [k] *habitans* quid de liene sentiam enunciem.

d Hipp. p. 63. 48. 81. 98. & Gal. T. 1. p. 129. & 144.

e Gal. T. 2. p. 68. 46. & 351. 10.

f Div. Ambros. *Hexaemer.* 6. T. 1. p. 88.

g Columell. *de Re Rust.* *lib.* 3. *cap.* 10. p. 102.

h Lucret. 1. v. 699. & 700. Gal. 1. p. 7. 9. 16. & 17.

i Hor. *Ep.* 1. 7. 98.

k Persius *Sat.* 4. *versu ult.*

DIS-

DISSERTATIO ANATOMICO-PRACTICA DE LIENOSIS.

CAPUT I.

I. LIEN positus est in [a] hypochondrio sinistro, è regione jecoris ὡς ἀντίζυγον, ἤτε νόθον ἧπαρ, ceu [b] *oppositum vel spurium hepar*, quod genuini sit hepatis æquipondium. Id enim visceris à *Veteribus modò prolatis*; nec non ab *Aretæo*, *Gal. Polluce*, & *Hesychio*, hepati ἰσόῤῥοπον, ἰσοβαρὲς, ἰσοσταθμὸν, & ἰσόζυγον passim enunciatur. Is autem lienis situs sub diaphragmate est inter

a Hipp. p. 54. & Arist. Edit. Paris. 1619. T. 1. p. 776. & 790. necnon Græcus Anonymus Edit. 1616. Cap. 17. p. 20.

b Arist. T. 1. p. 1005, 1009. & 1010. Vid. Hofmann. Apolog. Lib. 2. Cap. 35. p. 92.

costas adulterinas atque [c] ventriculum, quem parte sui simâ complectitur, dùm gibbâ suâ per fibrillas nervosas diaphragmati [d] cohæret: Tàm profundè porrò reconditus est ut palpari nequeat, nisi *naturâ* vel *morbô* declivior sit. Lienalem quippè situm sæpè mutari constat, non modò ratione sedis vel *humilioris*, vel *elatioris*, sed ratione sedium ejus universè. Is siquidem ab [e] *Aristotele* & [f] *Plinio* recitatur prodigialiter locum, in *quadrupedibus*, cum hepate permutasse, uti singulatim de *cuniculis* oculatus id ipsum testatur [g] *Adr. Spigelius*: Sed istud, seculis aliquot, ante *Plin:* in ipsis cadaveribus humanis [h] Herophilus viderat. Hoc [i] autem se-

[c] Hipp. *p.* 248. & Jul. Pollux, *p.* 84.

[d] Gal. *T.* 1. *p.* 415.

[e] *Tom.* 1. *p.* 776. *quem oscitanter legerat* Averroës *Colliget.* 4. *Cap.* 4. *fol. verso* 62. *Tom* 9. hominibus *enim tribuit, quæ Philosophus* brutis *hîc adscribit.*

[f] Hist. Nat. XI. *Cap.* 37. *p.* 281. v. 31.

[g] *Anat.* VIII. *Cap.* 5. *p.* 217.

[h] *Teste Gal. T.* 1. *p.* 172.

[i] *Ann. nimirùm* 1650.

feculo medio tàm fortunatæ fuerunt Rev. Parentis Anatomes primitiæ, ut *Parisiis* monstrificum illud viderit cadaver, cujus viscera, *sedibus permutatis*, *lienem* cesserunt à dextris, & *hepar* à sinistris. [k]

Tanti prodigii, à se visi, luculentum & alterum testem mihi produxit, *Riolanum* scilicèt, qui monstri tanti rumore permotus, utut senex & silicernius ad cadaver convolavit, quò rem tantam seros ad [l] Nepotes transmitteret. Nec defuerunt Musæ ejusdem æmuli, id enim certatim delinearunt [m] *Mentellus*, atque [n] *Cattierus*. Sicut autem *Herophilus* id ante *Plinium*, ita [o] *Panarolus* id ipsum ante *Riolanum* detexit: Imo [p] *Fr. ab Aqua-*

k *Phænomenon istud* Abr. Berkelius *ab omni prorsùs oblivione vindicavit. Id enim, in* Rev. Par. honorem, *adamantino stylo publicis suis*, æternisque *Steph. de Urbib.* monimentisin*sculpsit, in* Ἀνδανία. *p.* 129.

l *Vid. p.* 118. *Opusc. ejus Anat.*

m *In Epist. ad* Pecquet. *gratulator.*

n Obs. 17. *apud* Borell. *p.* 49.

o *Ann.* 1643. *uti liquet ex ejus Pentec.* 5. Obs. 7.

p *Schenk.* 3. Obs. 9.

pendente prodigium parile noviſſimo ſeculo ſedulus annotavit, & ante ipſum rurſus *Cornel. Gemma* conſimili phænomeno ſuas locupletavit [q] *Cyclognom.* atque [r] *Coſmocriticen.*

Huc refero *Par. Rev.* phænomenon & alterum, fœtum ſcilicet nonimeſtrem, cujus *lien* nullus erat in hypochondrio. Is enim veluti cuniculis actis ſeſe per medias diaphragmatis fibras carneas in pectus ſuſtulerat, & pulmonis lobum, ſibi contiguum, compreſſu ſuo tabefecerat [ſ].

II. Numerum quod attinet, *lien* unicus eſt è naturæ præſcripto. Nihiloſecius duplex obſervatus eſt ab [t] *Ariſtotele*, à [u] *Cælio Rhodigino*, à [x] *G. Rondeletio*, à [y] *C. Gemma*, à [z] *B. Cabrol.* à

q *Lib.* 1. *cap.* 6. *p.* 75. *Edit.* 1569.
r *Lib.* 1. *cap.* 6. 106. *Edit.* 1575.
ſ *Hiſt. videſis in Theſibus de* Liene *p.m. Viri* Johan. van Flammerdinge, *Præſide* Rev. Par. 1671.
t *Tom.* 1. *p.* 1124. & 1127.
u *Lib.* 24. *Cap.* 3. *p.* 1324.
x Schenck. *lib.* 3 *Obſ.* 1. 7. Coſmocrit. 1. 6. *p.* 105.
y *Obſ.* 15. *p.* 8.

à [a] *D. de Marchett.* ab [b] *A. Bourdon*, & *ab Excellent. D.* [c] *Hardero*, nec non *ab* [d] *Ephem. Germ. Observatoribus* sedulissimis & acutissimis. [e] *Cæcilius verò Folius*, Venetiis, *duos*, *tres*, imò *quatuor* vidit. *Fallopius* [f] pariter *tres* lienes enumerat, unum justæ magnitudinis, alterum dimidio minorem, tertium denique ovi columbini mole. Quî verò id fiat legere est apud [g] *Levin. Lemn.* & [h] *G. Hofmann.* sed è diverso *liene* nullo [i] *Philosophus* cadaver narrat, cui suffragatur [k] *Holler.* [l] *Bauhinus*, [m] *Laur. H. ab* [n] *Heer* & [o] *Kerkring.* Tales itaque homines comparandi veniunt vel cum [p] *vo-*

 lati-

a Anat. *cap.* 4. *p.* 47. b Anat. *cap.* 17. *p.* 88. c Obs. 45. *p.* 199. d *An.* 1672. *Obs.* 172. *p.* 327. & 1686. *Obs.* 61. *p.* 113. *Huc refero Obs.* 8. Ioh. Dan. Horstii *p.* 19. e *Barth. Epist.* 62. *Cent.* 1. f *Obs. ad P. Mannam. fol. verso* 108. g *De Occult. Nat. mirac.* 4. *cap.* 7. *p.* 519. h *Lib.* 4. *de Gener. hom. cap.* 10 *p.* 98. & 99. i *Tom.* 1. *p.* 1124. k *Lib.* 1. *cap* 66. *ad calcem.* l *In append. ad Rosset. p.* 384. m Anat. *quæst.* 25. *p.* 323. n *Obs. p.* 221. o *Obs.* XI *p.* 31. p Arist. *T.* 1. 789. *B.* & 1011. A. Conring. *de Sang. cap.* 13. *p.* 98. R. Moræus *de Cons. Val. p.* 693. Entius *Apolog. n.* 23. *p.* 60.

latilium quibusdam, vel cum *insectis*, *quæ* [q] *liene carent*, etsi vulgò de ipsis jactetur ἔχει δὲ ϗ ἡ μυῖα τὸν σπλῆνα. Imò nihil inter homines istos atque inter quadrupedem interest, *Democritus* enim, *Arist. Plin. Solin. Alb. Magn Gesner.* & *Aldrovandus* unanimes attestantur *lienis exortem esse chamæleonta.* Id ipsum verò testatius apud me reliquit [r] *Panarolus* animalculi profector, nec non *Regia Parisiensis Societas*, quæ dissecti chamæleontis nitidissimam icona, lienis nesciam, *ad Rev. Par.* [s] transmisit.

[q] Vid. Anonym Græc. cap. 7. p. 20. & Camerar. Cent. 6. Obs. 37. p. 372.

[r] Obs. pag. 398.

[s] An. 1669.

III. Illius porrò visceris *magnitudinem* si dimetiar, illa certè nusquam [t] *eadem* neque secundum, neque p, n. Longitudine vulgari sex

[t] Arist. 1. p 776. 789. & 1010. Gal. Tom. p. 1173. Laur. 6. 21. p. 321.

ſex digitorum eſt, latitudine trium, craſſitie autem unius alteriuſve pollicis.

IV. *Figuram* pariter variare [u] *Fern.* docet. Vulgò tamen oblonga eſt, & plana atque lata, hoc eſt *plantæ pedis æmula*, juxta [x] *Hipp.* [y] *Ruff.Eph.*& [z] *Germ. Ephem.* Exinde eſt ut à *Dioſcoride*, *Plinio*, *Martiali*, *Polluce*, & *Heſychio*, lintea oblonga, & ipſa emplaſtra fronti vel ubivis admovenda [a] *Splenia* vocitentur. Rei autem ipſius, ut & nominis excogitator, teſte [b] *Galeno*, celebrandus eſt [c] *Hippocrates*. Aliàs verò *lien* vel *rotundus* vel [d] *trigonalis* vel *tetragonus* eſt. Uno verbo, id viſceris [e] *Proteo* & [f] *Thetide*, vel ipſâ

[u] *Phyſ. lib.* 1. *cap.* 7.
[x] *Pag.* 54. 38.
[y] *Edit. Pariſ.* 1544. *pag.* 44.
[z] *An.*1682. *Obſ.* 2. *p.* 8.
[a] *De quibus fuſè Andr. Lacuna in Epiſt. Gal. p.* 153.
[b] *Tom.* 4. *p.* 103.
[c] Pag. 460. 515. & 520.
[d] *Ut in Simiis à* Rev. Par. *proſectis, quos Animalibus ſuis* Blaſius *interſeruit, p.* 109. & 111.
[e] Odyſſ. 4. *verſu* 417. & 457. Plat. 1. *p.* 54. *Edit.* 1578. Diodor. 1 *p.* 56. Georgic. 4. vers. 406. Faſtor. 1. verſ. 369. De Arte Am. 1. 763. Metam. 8. 734. Lucian. *p.* 505. & 1085. *Edit. Pariſ.*
[f] Plat. *T.* 2. *p.* 381. & Apollodor. 1. *p.* 8.

ipſâ [g] *Empuſâ* mutabilius eſt, uti conſtat ex *Horſtio*, *Piccolhomino*, *Riolano*, *Rhodio*, &c.

Is autem naturæ luſus *in liene*, eò facilior eſt, quò *lien* tenerior, & mollioribus glandulis [h] *laxior*. Sic enim ipſi multiplex character, *veluti ceræ*, vel *univerſe* vel [i] *partim* imprimitur.

V. *Colorem* ſi luſtremus, is certè variatur ratione *animalium*, & *ætatum*, nam in calidis [k] *leone* & *cane* nigricat; albicat autem in frigidis, *ſue* & *vitulo*; Sic qui rutilus in fœtu, [l] *nigreſcit ætate*. Rariùs enim in adultis vel *purpura ſplendet*, vel

g Ariſtoph. *in Ran. Act.* 1. *Sce* 6. Demoſt. *de Cor. p.* 494. Lucian. *p.* 505. Harpocrat. *p.* 147. Philoſtrat. *Apoll.* 2. *cap.* 2. *p.* 58. Heſych *p* 320. Euſeb. *in Hieroclem. p.* 469. Phot. *Biblioth. n.* 44. *p.* 30. Suid. *in* Ἔμπουσα, Euſtath. *ad calc. Odyſſ.* XI. Etymol. Magn. *p.* 335. Phavorin. *fol.* 183. Rhodigin. XI. XVI. *p.* 583. Eraſm. *in Adag. p.* 849. Lavater. *de Spectris p.* 7. Wierus *de præſtig. Dæm. p.* 71. *&* Natalis Comes 8. 8. *p* 853. *h* Malpig. 1. *p.* 102. *i* Hipp. *p.* 63. Pollux *p.* 84. *k* Gal. *T.* 1. *p.* 173. 18. Tom. *autem* 3. *p.* 362. 7. *ſaporem recitat* acidum, *&* auſterum *in* leone, leænâ, pardali, leopardo, urſo, & lupo. *l Sic meritò* luridus *audit.* Steph. de Mellis, *Tom.* 4. *p.* 269.

vel *fulgenti candore notatur*, ut apud *Horst. Spigel. Rhod.* & *Vesalium*.

VI. Vagatur lien in *Zibettâ*, in *hystrice*, & in *simiâ* mare & fœmina dissectis à [m] *Par. Rev.* In nobis verò *fibrillis* adstringitur ad [n] *hypochondrium sinistrum*, quas [o] *Mundinus* & [p] *Massa* tenuissimas delineant. Ventriculo prætereà sinistroque reni cohæret, per epiploon & vasa. Immò fissuris suis, veluti fibris atque digitis, ventriculum singulariter amplectitur; uti viderunt [q] *Riol.* [r] *Horst.* [s] *Highmor.* [t] *Lindan.* atque *Par. Rev.*

VII. Visceris autem universa compages *tunicâ* succingitur atque firmatur, *tenui* quidem vulgò, sed quæ morbosè *corii bubuli* craſ-

m Blasius de *Animal.* p. 76. 78. & 109.
n Hipp. p. 64. & 69. Pollux p. 84. Gal. T. 1. p. 415. Vesal. 5. 9. p. 393. Col. XI. 7. Laur. 6. 21. *atque* Spigel. 8. 14. *Fallax ergô* C. Celsus *lib. 4. cap. 1. p. 183. ubi lienem profert* ingenuum, *nec* serviliter *adstrictum*,
o Anatom. *fol. c. 3.*
p Anat. *cap. 15. fol. verso 26.*
q *pag* 131.
r *pag.* 131.
s. *pag.* 60.
t *pag.* 68.

ſitudinem & robur contrahat, uti viderunt *Andernac. Columb. Bauhin. Hofmann. Spigel. Riolan. Bartholin. Tulpius*, & ipſemet ego, *anſer inter olores*.

VIII. *Arteriam* lien excipit *jecorariâ decuplò majorem*, ex dimenſione paternâ; *ſextuplò* licèt illam, vel *quintuplò* duntaxat, Clariſ. [u] *Moebii* atque [x] *Wedelii* dexterr. aliàs atque fidiſſ. circinus deſcribat. Iſthæc autem *adeò capax*, vel à [y] *cæliacâ* prodit, vel ab ipſo conſurgit [z] *Aortæ trunco*. Atque ità jure meritóque mirificus ille *Naturæ Pictor* [a] *Hipp.* ampliſſimam illam delineat. Nec iſtæc *capaciſſima*

u Fundam. *Med. p.* 378.
x Machin. *Vit. cap.* 2. *cap.* 300.
y Laur. 4 11. *p.* 146. Lauremberg *Exercit.* 7. Barthol. 1. 16. *p.* 100. Plemp. *lib.* 2. *p.* 150. Gliſſon. *c.* 45. *p.* 517 Highmor. *lib.* 1. *p.* 64. Horn. *Microcoſm. p.* 87. *&* Deuſing. *de Corde p.* 56.
z Iac. Sylv *p.* 121. Car. Steph. *p.* 185. Fernel 1. 7. *p.* 47. Columb. 11. 7. *p.* 425. Arant. *Obſ.* 35. *p.* 99. Septal. *in Ariſt. Probl. Tom.* 2. *p.* 34. Jeſſenius *in Anat. Pragenſi fol.* 48. Riol. 11. 23. *p.* 131. *&* Rev. *denique Parens. a pag.* 166. *&* 169. *Sic* Avic *lib.* 3. *Fen.* 15. *tract.* 1. *cap.* 2. *fol.* 782. *&* Aponenſ. *differ.* 31. *p.* 49. *D.*

ma tantùm eſt, ſed & *longiſſima*, atque adeò longum iter agens ſurculos impertitur *epipioo ſuo*, ac illi glandulæ [b] *Hippocrateæ* majori, quam [c] *Ariſtot*, [d] *R. Epheſ.* [e] *Gal.* [f] *Theoph.* & *Oribaſ.* [g] *pancreas* indigitant. Quod reliquum eſt trunci multiplici ſuo ramulorum diremptu lienem ſubit univerſum & in intimiores ejus [h] *cryptas* longè latéque ſeſe diffundit. Falſò igitur adverſus *Hippocratem* & *Naturam* [i] *ipſam* ſcriptitant *lienis arteriam* in ejus limine hærere, ut exindè ſanguinem ſuum *roris ad inſtar* in viſcus effundat, tanquam in [k] *ſpongiam*; Αὐτοψία quippe reclamat, quâ docemur *arte-*

b Pag. 56.
c T. 1. 800. C.
d Pag. 29.
e Tom. 1. 197. 34.
f Pag. 31. Edit. Pariſ. 1555.
g Pag 46. Edit. Pariſ. 1556.
h Amplitudines & helices *ſunt Hipp. p.* 169. 31. *ſed apud pinguiorem Medicinæ ſcriptorem* Nic. Habicot porofitates *duntaxat audiunt*, *Lect.* 2. *p.* 45. *i Is enim è* naturæ Libro *vera protulit p.* 23. 24. 63. 64. 166. & 169. *nec non* Gal. *T.* 1. *p.* 173. 414. & 415. *atque* Mundin. & G. de Zerbis, *Anat. fol.* 22. *k Veſal.* 15. 9. *p.* 394. *una cum ſuis plagiariis cæcis, quibus me pudet* Riolanum *adnumerare Anthrop.* 223. *p.* 132.

teriarum [l] *myriada* vel abstrusiores *lienis cellulas* quoquoversum pervadere, & affatim irrigare.

Lien ergo *sincerum sanguinem* accipit *à corde*, nec uti [m] *Fallop.* putidè docet *excremento nutritur*, quasi [n] *bos Cyprius* esset. Putidior adhuc [o] *Lælius à Fonte*, cui *lien corporis est cloaca.* Apage hinc *stercoreos* Doctores illos ad [p] *Aristophanis* σκατοφάγυς *Merdivoros.*

IX. Venas sortitur numerosas & amplas, quæ ab ejus concavis assurgentes ramum constituunt splenicum, in quem è ventriculi fundo venulæ tendunt [q] *ternæ*, vel [r] *quaternæ*, quas vasa brevia vocitant, quæque sangui-

l *Ut eleganter* Plantini *atque* Casserii *Tabulæ demonstrant, p.* 87. *&* 167.

m *Instit. Anat. p.* 435. *Vid.* Conring. *de Sang. à p.* 96. *ad* 117.

n Proverb. Vatican. *Cent.* 1. *n.* 11. *&* *Cent.* 2. *n.* 44. Fest. *lib.* 3. *p.* 110. Diogenian. *Cent.* 3. *n.* 49. *&* 5. *n.* 80. Hesych. *p.* 573. Suid *Cent.* 4. *n.* 53. *Vid.* Plin. *l.* 28. *cap. ult. p.* 708 *&* Aristoph. *Schol. p.* 74. C.

o *Consf. Med.* 99. *p.* 545.

p Plut. *Act.* 3. *Sc.* 2.

q *I R Saltzmann. Obs. Anat. p.* 55.

r *Ex Obs. Paternis.*

guinem unicè revehunt *è ſtomachi fundo* in lienis venam, & indè in portam, ut perappoſitè notant [s] *Jac. de Back*, & [t] *Fr. Zypæus.* [u] *Averroes igitur*, [x] *B. Gordon.* [y] *Ioh. de Vigo*, [z] *Jac. Guillem.* [a] *Fabr. Hild.* [b] *Rob. de Fluctib.* [c] *Th. Gelæus*, ac illuſtris ipſe [d] *Gaſſendus* malè fidi ſunt, è vaſis tot illis retegentes unicum.

Infidus pariter [e] *Leonh. Botallus* dùm ex illis quaternis *duo* tantùm exhibet.

Fallax inſuper, & *circuitui ſanguineo penitùs adverſa*, ingens illa Scriptorum turba, quæ tubis illis *chylum in lienem* deducunt. Sic rurſum perindè fallaces, *apud nos audiunt*, qui vel hilum *ſucci proficui* à liene *in Ventriculum* corrivantur.

[s] *Diſſertat: de Cord: p. p.* 95.
[t] *Fundam. n.* 9. *p* 68.
[u] *Colliget.* 2. *cap.* 9. *p.* 22. *vol.* 9.
[x] *Cap. de Urin.* 24. *fol.* 461.
[y] *Anatom. fol.* 14.
[z] *Lib.* 2. *p.* 79.
[a] *Cent.* 2. *obſ.* 45.
[b] *Anat.* 4. 8.
[c] *Lib.* 6. *cap.* 23.
[d] *Tom* 2. *p.* 222. & 298.
[e] *Obſ. Anat. p.* 63.

f At-

[f] Atque ità ingens illud Philosophiæ lumen, *Renatus* [g] *Cartesius*, Medicis non illuxit. Is enim ipsis, *super hac lite*, tenebroso [h] *Heraclito* tenebricosior est. Ambiguam verò mentem ejus quocunque flexeris, in totidem Anatomes tenebras densas inflexurus es. Devii sunt insuper à Naturæ Libro, [i] *nodum* qui *Gordianum* illum exsecant, mordicus negando vasa existere brevia: Confutantur enim cadaverum *αὐτοψίᾳ*, nec non [k] *Hippocrateis* atque [l] *Galenicis* stylis *stanneis*, *æneis*, *ferreis*, *argenteis*, atque *buxeis*, in istæc vasa intrusis. Valeant igitur qui hoc seculo, & quidem hâc in mediâ scientiarum meridie,

f *Vid. hîc cap.* 3. *n.* 2. & 4.
g *Lib. de Hom. part.* 1. *n.* XI. *p.* 6. *Edit. Amstel.* 1680.
h Cognomento quippe σκοτεινὸς perhibetur. *Cic. Fin.* 2. *n.* 5. 1 *de Natur. Deor. n.* 26. 3. *n.* 14. *de Divinat.* 2. *n.* 64. Laert. *lib* 9. *p.* 240. 241.
i Curt. *lib.* 3. *cap.* 1. *n.* 14. Plut. *Tom.* 1. *p.* 674. Justin. XI. 7 *p.* 223. Arrian. *lib.* 2. *de Exped. Alex. p.* 87. Auson. *ad Paul. p.* 338. & *Epist.* 24. *versu* 48. *p.* 682.
k *Pag.* 223. 235.
l *Tom.* 1. *p.* 109. 173. 194. & 238.

die, *noctuarum instar*, adhuc dùm caligant, nec vasa tàm luculenta detegunt.

Deflectunt tandem & à tramite recti, *Bauhinus*, *Spigelius*, *Highmorus*, atque *Diemenbroek*, vasa hæc fingendo *inoculari splenicis arteriis*, sed amicâ manu peritissimi [m] *Bohnii* reducuntur in viam.

Nos verò, non solùm hinc, sed ab omni viscere, *arteriarum cum venis commissuras* longè summovemus. Hic enim [n] *Hippocratem* & [o] *Galen.* insimul, nec non [p] *Cartesium* rursus, atque conjunctissimum olim *Rev. Par.* condiscipulum [q] *Ioh. Pecquetum* ejuramus. Illorum quippe singuli *extremas arteriolas venulis extremis* inserunt, atque ità procedere putant

m *In Circ. Anatom. Phys. Progymn* 18.
n *Pag.* 64. *versu* 39.
o *Tom:* 1. 117. 143. 144. 148. & 201.
p *Ibid. de Hom part.* 1. *n.* x. *p.* 6. *quam mentem fovet* Jacob. Rohault. *Phys. l.* 4. *cap.* 5. & 12. *p.* 327. 338. & 341 *Cautior fuit* Lud. de la Forge, *vasor: enim mutis silet ingressus; pag.* 131.
q *Differt. Anat.* 5. *p.* 40 *Edit. Paris.* 1654.

με-

μετάχυσιν illam, quâ sanguis ab *arteria* elutriatur in *venas*. Sed aperto pectore profitemur, [*unâ cum oculatissimis G. Harveo, atque G. Charletono*] nullam omninò dari ullius *arteriolæ* cum *venulis* anastomosin, millies licet ab ævo Prisco recitatam.

X. Lienales deindè nervi numerosè fruticant à *pari* [r] *vago*, quod *laryngis*, *pectoris*, & *abdominis* est; Imò *brachiorum* & *crurum*, ex ἐγχειρήσει [s] paternâ, cujus ope protinùs è phænomenωn labyrintho, *aliàs inextricabili*, sese extricat. Illi autem nervuli comites indivulsi sunt *arteriarum*: ad reconditiores usque visceris porulos, sicut industriè [t] *Glissonius* atque [u] *Warthonus* scru-

[r] Hipp. p. 61. & 317. Paræus 2. 20. p 93. Piccolh. *Lect.* 21. p. 136. Jessen. *Anat. Prag. fol.* 47. Malpigh. *cap.* 3. p. 107. 110. 111. *Malè itaque* Boussuer. *lib.* 8. p. 193. *atque* Spigel. 8. 14. p. 242. lien insensibilis *est*.

[s] *Quam requiro in* Molinetto, Willis: & *aliis nervorum indagatoribus*.

[t] Anat. *hepat* p. 519.

[u] *Adenogr.* 5. p. 16.

ſcrutati ſunt. Cæcutiunt ergo [x] *Veſalius*, atque [y] *Veslingius* cum ſuis lienalibus nervis unicè externis.

[x] lib. 5. cap. 9. p. 395.
[y] Syntagm. 4. p. 66.

XI. Reliquias tandem Anatomes noſtræ *lymphatica* excipient, è profundis uſque lienalibus cavernulis. Sed cavere eſt, ne ruditate cœcâ [z] *J. de Muralto* iſtæc *à liene in pancreas* exportemus. Qui igitur peritior & oculatior avet haberi, conſulat velim *Rubeckii* Tabulas, *Siboldi Hemſterhuys* Meſſem auream, *D. Lamy* & p. m. Rev. Præc. meum *D. Nuck*, qui *multis quidem flebilis occidit*, * *Nulli flebilior quàm mihi.*

[z] Exper. Anat. p. 368.
* Hor. Carm. 1. 24. 9.

CAP. II.

Splenis porrò *textum* illud mirificum *rarum* eſt, & *molle* [a] *Hippocrati*, [b] *Celſo*, atque [c] *Galeno*, atque ita lien perperam enunciatur *coactus* atque *compreſſus* à [d] *Mercurio Triſmegiſto*. Nuſquam eſt ergo *parenchyma* ſicuti vult [e] *Eraſiſtratus*, [f] *Aphrodiſeus*, [g] *Lactant.* [h] *Oribaſ.* [i] *Septalius*, & *Entius* [k]. Longè appoſitiùs, & *ad naturæ normam*, lien eſt [l] *Hipp.* ἀραχνοειδὴς; *telam* enim *araneæ* refert, & veluti *reticulum* eſt: Et ab illo *reti* Gallis dicitur *la* [m] *Ratte*. *Totus* ergò lien *fibroſus* audiat, obluctante licet [n] *Nicolao Maſ-*

a Pag. 11. 40. 248.
b Lipſ. 4. cap. 1.
c Tom. 4. 392.
d Tom. 5. cap. 6. p. 223.
e Gal. Tom. 1. p. 172. & 414. Tom. 2. pag. 141.
f Problem. 72. lib. 2. Edit. Pariſ. 1541.
g De opificio Dei, n. 14.
h Pag. 50. Edit. Pariſ. 1556.
i Probl. 5. Sect. 9. Tom. 2. pag. 34.
k Apolog. p. 279. n. 54.
l Pag. 63. 10. Gal. *exegeſ. in* ἀραχνίωσιν, *atque* Jul. Cæſar. *Scalig. Hiſt. Anim.* 9. *Text.* 342. *p.* 1118. m Matth. *Martinio in V.* Lien. n *Anat. cap.* 15. *fol.* 26.

Massa, & ab illis *fibris*, universum systema lienis, ab [o] *Hippocrate*, velut ipsum afflante *Minervâ*, ἰνῶδές τε ϗ ἑλικῶδες, ad ravim usque proclamatur. *Lienales* ergo [p] *fibræ in helices contortæ* sunt atque *revolutæ*, & suis spiris *Galenicas* constituunt κοιλότητας [q]. Assurgant igitur *Hipp.* nostro *pulmonei Viri*, qui priscum illud ejus inventum sibi *tumentes* arrogant. Is enim Magister primævus est, qui hancce docuerit *filorum* καθαπλοκῆντε ϗ συμπλοκὴν, quam in uno nusquam demiror [r] *R. Ephesio*, Professione Medico, sed in *Marco Anton. Cæs.* qui *corporis universi tale textum* esse solerter observat, [s] κρονύφαντον

B 2 qui

[o] *Pag.* 41. *v.* 26. *&* 169 *v.* 31. *& à* Vesal. Fuchs. Piccolh. Courtin. Spigel. Highmor. Glisson *atque* Whartono.

[p] *Vid.* Ioh. Bertum, *Sect.* 5. *de sang p.* 291. *&* Biblioth. *Anat sagacitatis multæ, & laboris improbi, erudiss. Asclepiadum D.* D. le Clercq *&* Mangeti *Tom.* 1. *p.* 348.

[q] *Tom.* 4. *p.* 392 25. Cavitates *sunt*, cavernulæ, porositates, *&* cellulæ Nicol. Habicot, *Lect.* 2. *p.* 45. Cosmopolitæ *p.* 409 410. *& Clat.* Dolæo *Encyclop. Chir.* 3. *p.* 732.

[r] *Pag.* 44. *Edit. Paris.*

[s] *Lib.* 1. *de seipso ad seips. p.* 25. *n.* 16.

γὰρ καὶ πλεγμάτιον nobis ob oculos ponit.

CAP. III.

Iſtud porrò [a] *viſcus, uſûs ſui gratiâ*, planè litigioſum eſt: Quot *capita, tot ſenſus*: Nemine idem ſentiente, ne videatur acceſſio alterius.

Tantas autem inter Viros tantos componere lites meæ tenuitatis non eſt. Potiores interim ſententias proferam, aperturus deinceps animi paterni ſenſa [b].

I. [c] *Democritus*, [d] *Eraſiſtrat.* & [e] *Ruffus*, lienem fruſtra eſſe fabulantur; & iſtud putre atque olidum [f] *Iſidorus* movet, dum *ſplene ſupplet*, ſive *replet inanitatem* hypochondrii *ne vacua exiſtat*, quâ in re meritò carpi-

[a] Σπλὴν παράγει τὰ σπλάγχνα. *Euſt. in Il. A. p.* 202. 2.

[b] *Cap.* IV.

[c] *In Epiſt. ad Hipp. p.* 535.

[d] Gal *Tom* 1. *p.* 414. & *Tom.* 3. *p.* 361.

[e] *Pag.* 44.

[f] Lib. Orig. XI. *cap.* I. *p.* 152.

pitur à [g] *Vossio.* [h] Helmontio autem *sedes* est *Archei*, & *Veneris* nidus, atque *hospitium animæ*, nedum *inutile viscus*. Putidum verò *Democriti* [i] *dogma* Civitate Medica nusquam donatum est. Norunt enim Medici *Naturam* [k] ἀπαίδευτον licèt, tamen ἀπαίδευτον, nihil *frustrà* [l] *facere*, sed ubique *boni operis* [m] *Magistram esse*.

Immò profitentur nil nobis inesse, quod *sapientiam summam*, *potestatem immensam*, & *bonitatem* [n] *supremam* non sapiat, nam Opera Dei ubique *mirabilia* & *memoratu dignissima* [o].

[g] *Etymolog. p.* 487. [h] *Pag.* 126. *n.* 31. 179. *n.* 27. 190. *n.* 45. 212. *n.* 15. & 228. *n.* 58. *Edit. Lugdun. in fol.* 1655. [i] *Vid.* Melch. Sebizii *Exercit. Med. p* 263. 264. & 265. & Lindan. *Physiol. cap.* 5. *n.* 3. *p.* 73. [k] Hip. *p.* 111. & 347. Gal. *T.* 1. 340. 368. & 535. [l] Arist. *T.* 1. 336. *C.* Apollon. *Dyscol. Hist. Comm. cap.* 21. *p.* 24. Gal. *T.* 1. *p.* 100. 224. 301. & 379. Macrob. *Sat.* 7. 15. 636. Averroës, *colliget. cap.* 7. *Tom.* 9. *fol.* 16. & Joh. Picus de Mirand. *Heptapli cap.* 1. *p.* 11. [m] Physicè *usurpo*, *quod* Moraliter D. Ambros. *lib. de fuga seculi T.* 4. *p* 312. *Vorandus hîc atque ruminandus* Rob. Boyle *de Natura Libell. Edit.* 1687. [n] Gal. *T.* 1. *p.* 402. & 403. *Nec non p.* 219. 220. & 221. [o] θαυμασιώτατα καὶ ἀξιαπηγητότατα. Hipp. *pag.* 55. & Gal. *T.* 1. *p.* 221. 239. & 340.

II. Animum autem *Hippocrat.* [p] atque [q] *Philosophi* dùm hîc perscrutor, unanimes ipsos deprehendo lienem nobis cedere *spongiæ modò luxuriem humiditatis è ventriculo combibere.*

Istæc autem *idea spongiæ* Helmontii mentem ita permulsit, ut lienem [[r] *nuper ipsi solium animæ & Veneris delicias*] ad plantanimalia depresserit: Illum enim delirat, [s] *spongiæ* vitam vivere, & purum putum [t] *Zoophyton* esse.

Harvæum [u] autem & [x] *Entium*, quibus plus mentis est, *cor ipsis acrius limante Minervâ*, hîc mirari subit, ab *Hipp.* & à *Philosopho* vix transversum unguem discessisse,

p *Pag.* 11. *v* 40. 168. *v.* 11 248. *v.* 13.
q *Tom.* 1. *p.* 1011.
r *Hîc n.* 1.
s *Pag.* 190. *n.* 50.
t Arist. *T.* 1. *p.* 845. Plin. 9. 45. *p.* 221. *& Rev. Viri* St. Chauvin *aureum illum Phil.* Thesaurum *ingentem, quem de pectore fæcundo publicè reclusit.*
u *Exercit. Anat.* 1. *de Motu cordis, cap.* 16. *p.* 147. *& apud* Entium, *Apolog. p.* 278. *n.* 54.
x Entius *autem ipse pectus suum expromens,* verissimum *esse profiteri non erubescit*, lienem ad se chylum crudiorem divertere, *Apolog. n.* 23. *p.* 58. *Et istud absonum*, judiciô cæcô, *H. Fuiren admisit p.* 26. *de hydrope.*

fiſſe, *chylum* enim *aqueum* in lienem *viâ naturæ inviâ*, chimæricè deducunt.

III. *Plato* autem, *Plinius*, *Galenus*, *Aphrodiſeus*, *Falco*, *Cœlius*, *Bonaciolus*, *Montuus*, *Veſalius*, *Varolius*, *Duretus*, *Mercurialis*, *Perdulcis*, *Zacutus*, *Plempius* & innumeri alii, *quibus aliàs Jupiter magis favet*, lienem jecoris fæcibus expurgandis ſerviliter addixerunt, & illum exinde *riſûs organum* eſſe ſymphoniaci cecinerunt,

Cor ſapit, pulmo loquitur, fel continet iras:
Splen ridere facit, cogit amare jecur [y],

Sic apud *Serenum* [z],

Splen tumidus nocet, & *riſum tamen addit ineptum*.

[y] *Id ipſum fert* Iſidori *Oratio ſoluta*, p. 152. *Origin.* XI. *cap.* 1.

[z] *Cap.* 22. p. 140.

Defæcatus ſcilicet ſanguis nitet, at ab eo nitidiori *riſus*, imò *cachinnus*, unde *Perſius* [a],

Sum petulanti ſplene *cachinno*. [b]

Ita [c] *Scammonico* lien, de mente *Plinii* [d],

Dicitur exſectus *faciles auferre cachinnos;*
Perpetuóque ævo *frontem præſtare ſeveram.*

Quaſi hoc amoto * *viſcere Saturni*, hic & [e] Apulei Deus, *(riſus nimirùm)* amoveretur [f]. Mentem interim illam peramanter *Galliæ* fovent, quoties enim ſuam frontem erugant, toties perhibentur [g] *s'épanouir la ratte.* Sic Belgicum Milt, *(viſceris noſtri nomen)* à Gallis non abludit, *bilaritatis* enim intellectum perindè habet ac *mu-*

a *Sat.* 1. *v.* 12.
b *Pronus ſcilicet in Divinum illum* ἀσβεστόν τε γέλωτα *Iliad. A. v.* 559. *de quo Vid.* Euſtath. *T.* 1. 121. *v.* 28. & Rhodig. *lib.* 3. *cap.* 12. *p.* 128.
c *Ibid. cap.* 22. 140.
d *Lib.* 2. *c.* 37. *p.* 282.
* *Helmont. p.* 190. *n.* 42. & *p.* 212. *n.* 15.
e *Met.* 11. *p.* 128. & 111. *p.* 134.
f *Vid. Schol in Ariſtoph. Cereal. p.* 764. *b.*
g *Vid. rurſum* Schol. *Ariſtoph p.* 764. *b.* & Joh. B. Portam, *Phyſionom cap.* 21. *p.* 251.

[h] *munificentiæ*. Laus verò dogmatis tam lepidi in unum [i] *Platonis* ἐκμαγεῖον refundenda venit. Id enim ἐκμαγεῖον malè audit jecoris *effigies, simulacrum, character, sigillum, impressa figura, imago expressa*, uti volunt; sed veluti *mantile* est, quod *sordes* jecoris ἐκμάσσει *abstergit* & *exterget*, uti perappositè, *meum ad Mercurium*, Divus profitetur [k] *Ambrosius*. Sic iterùm *ad rem* [l] Aretæus & [m] *Avicenna*, dùm hepar ipsis est *nigri sanguinis emunctorium*. Sic tertiùm rem ipsam *Jul. Pollux* [n] acutè tetigit, Platonicum *lienis ministerium* attingens [n]. Ità certè [o] *Galenicus lien* hepatis *expurgatorius* est. Indè fit ut [p] *Oribasio*, qui Galenicum fidelis exscripsit lien,

h Beverwijcks *Schat der Gesontheyt* p. 150. Edit. 1660.

i Tom. 3. p. 72.

k *Hexaemer.* 6. T. 1. p 88.

l *Diut.* 1. c. 15. p 84.

m *Canon.* 3. *Fen.* 15. *tract.* 1. *cap.* 2. p. 789.

n *In* Ἐκμαγεῖον. *Lib.* 2. *cap* 4. *n.* 46.

o *Tom* 1. *pag.* 107. 219. & 407. 3. *pag.* 361. 362. 408. 414. & 419.

p *Pag.* 49. *Edit. Paris.*

machina ſit *jecoris fæculenta repurgans.*

Ab iſtis itaque fontibus [q] *Meletius*, [r] *Magn. Etymolog.* atque *Phavorinus* [s] ſplenem deducunt ἀπὸ τοῦ εἰς ἑαυτὸν ἐπισπᾶσθαι τὰ φαυλισθέντα τῶν ὑγρῶν, quod *alliciat in ſe humorum inquinamenta.* In partes autem illas ruunt agminatim, & impetu veluti cæco, Viri aliàs oculati, atque moderati, *Vaſſæus*, *Argenter. Euſtachius*, *Hucher. Gratiol. Liebaut. Marquard. Cornacchin. Varand. Licet. Du Vallius*, *Merindol. Ranchin. Campanel. Weickard. Hellwig. La Serna*, *de Campis*, *German. Chicot. Menjot. de Blegnii* & *Jac.* tandem *Sponius*, cujus extrema fata, præmaturáque, non unus *Apollo*, ſed *Muſæ* lugent.

[q] *De Nat. homin. p.* 100. & 134.
[r] *Pag.* 725.
[s] *Fol. verſo* 476.

IV.

IV. [t] *Avicenna* & [u] *Averroës* succum putant sub-austerum à liene in ventriculum deferri, qui blandâ stypticitate Orificium ejus supernè vellicet appetitûs ergó. Sed profectò, si qua dictis veritas insit, celebrandus est eo nomine [x] *Galenus*, qui vel *plenis seculis octo ante Avicennam*, id ipsum conceptis verbis protulit. Id vero deinceps [y] *Theophil.* [z] *Nemesius*, atque [a] *Meletius* plenis buccis inculcarunt. Mirari subit itaque asseclas Avicennæ *Albucasin*, *Actuarium*, *Mundinum*, *Aponensem*, *Gordonium*, *Guidonem*, *Savonarolam*, *Zerbin*, *Vigonem*, *Taliacot.* &c. paginam illam vel *Gal.* vel *Theophili*, vel *Nemesii*, vel *Meletii*, nusquam attendisse.

t *Lib.* 1. *Fen.* 1. *Doctr.* 4. *c.* 1. *p.* 23.
u *Colliget.* 2. *cap.* 8. *fol. verso* 19. *tom.* 9. *Vid.* Rolfinc. *lib.* 5. *cap.* 19. *p.* 891.
x *Tom.* 1. *p.* 42. & *tom.* 3. *p.* 362.
y *Lib.* 2. *de hom. fabr.* *p.* 32. *Edit. Paris.* 1555.
z *Lib. de nat. hom. p.* 121. *Edit. Plant.* 1565.
a *Lib. de Hom. Nat.* p. 100. *Edit. Venet.* 1552.

se. Sed dùm isthæc opinio vana est, partes *Avicenn.* vel *Gal.* tueri, litigare est de [b] *asini umbra.* Illam verò mentem chimæricam esse, & jure meritóque à [c] *M. Curtio* impugnatam, vel fida docet Anatome, quæ viam omnem à liene [d] *salubri* in ventriculum præcludit. Immò ratio & experientia succum austerum pariter omnem à nobis sanis jugiter arcent.

b Gal. T. 3. p. 31.

c *Comment. in Anatom. Mundin.* p. 121.

d *Vid. hîc Cap.* 1. n. 9.

• V. [e] *Rondeletium* quod attinet, & ejus sequaces *Fr. Ulmum*, *Car. Pisonem*, & *Æmil. Parisanum* sanguinis florem à liene, tanquam pollen à cribro secerni finxerunt. Sed istæc Chimæra, Lunæ ad incolas difflatur à [f] *Laurentio.* Illam nihilosecius deperire videntur [g] *Corn. ab Ho-*

e *Vid. Fr. Rosset. de Partu Cæs.* p. 149.

f *Controv.* 25. *lib.* 6. *p.* 322.

g *Oeconom. Anim.* p. 77.

Hogelande, [h] *Lambert. Velthus.* [i] *Th. Cornel. Consentinus*, [k] *Alb. Kyperus*, & ipse [l] *Fr. Sylvius* atque *Th. Burnetus* [m], sanguinem enim comminiscuntur à liene ita subigi, *spirituum animalium ope*, ut in *tincturam*, vel *fermentum* exaltetur. Sed citiùs illi viri super aqua ædificarent, quàm talia nobis cordatis adstruerent. Quoniam autem illa juveniliter me convellente ruitura non forent, genuinos omnes veritatis Candidatos ad solidissimum ablego [n] *Bohnium*, qui viriliter istæc evertit.

h *Pag. 23. de Liene.*
i *Progymn. 6. p. 86.*
k *Anthrop. lib. 1. cap 9. n. 10.*
l *Disp. Med. 31.*
m *Thesaur. Med. pag. 562.*
n Circ. *Anat. Phys. Progym. 18.*

VI. Sed menti nostræ obversantur alii benè multi, qui pariter explodendi forent cum liene suo vel *seminifico*, vel *succi nervosi studioso*, vel *spirituum fabricatore.*

tore. Verùm istæc opinionum monstra dies delet, nec non mascula virtus [o] *Highmori*, [p] *Malpighii*, atque [q] *Bohnii*. Nobis itaque & aliis, victoriæ palmam omnem præripuerunt. Me igitur constituo extra teli jactum omnem, quò me tradam informationi Paternæ.

o Lib. 1. Disq. Anat. Part. 3. cap. 5.
p Cap. 6. de Liene.
q Progymn. 18. Vid. insuper Scholtzii Epist. 216. p. 371. & Lauremberg. Exercit. 7. Q. 3.

Cap. IV.

Illis itaque sententiis valere jussis, in patriam mentem inquisivi, ut ex eâ mihi tandem Veritas affulgeret, quâ fidem meam, *sub ipsa initia hîc obstrictam* [a] lætus & tutus liberarem. Genuinum itaque lienis usum, *ex ipsis ut ita loquar naturæ fontibus*, placidissimô & limpidissimô rivô deducturus sum.

a In Proœm. atque Cap. 3.

sum. Illum autem *Rev. Parens*, vel jam à *quinque fermè lustris* hanc in Academiam invexit. Evicit enim 1. *rationibus* & [b] *experimentis* plurimis, arterias vel *decuplò* plùs continere lymphæ quàm venas, *sanguinis* enim [c] *totius* continent ἅπαντα τ ὀῤῥόν. Et idcirco [d] *rivi* dicuntur *humanæ Naturæ*, cujus [e] *Aquileges* simii sunt, tubis aquas diducendo. 2. Sanguinem illum vel *decuplâ portione* in *splenem* impelli, quàm in *hepar*, quoniam *arteria splenica decies* amplior est [f] *hepaticâ*: lymphæ igitur *plus decies* lienalis arteria convehit quàm jecoraria. 3. Ex eo quod *experientiâ* & *ratione* sanguis venosus crassior sit decies arterioso, necessitas exsurgit illius intra

b *Quæ duo firma sunt veritatis indagandæ crura.* e Gal. T. 2. 284. *Atque adeò* Thaletis & Anaxagoræ *sequaces*, illorum altero crure mutili, *claudicant*. S. Empir. *adv. M. p.* 153. C.

c Gal. *T.* 1. 421.

d Hipp. p. 55. Plat. *Tom.* 3. *p.* 70. Gal. *T.* 1. *p.* 216. 265. 307. Lactant. *de Opif. Dei p.* 846. & Isidor. *Orig.* XI. *c.* 1. 152.

e Gal. *T.* 1. 538.

f E *Cap.* 1. *n.* 8.

ve-

venas diluendi, quò refluat in cor. At providus Opifex illius dilutionis ergò *toti venæ cavæ* prospexit, dùm in illius truncum infernum supernúmque *vasa lymphatica* largiter corrivatus est. Jam verò stabilitâ æquali necessitate diluendi sanguinem *venæ portarum* ac sanguinem *venæ cavæ*, Rev. Parens ad oculum demonstrat *vasa lymphatica nulla* venæ portarum inseri, atque adeo alluvione nulla *lymphæ puræ putæ* sanguinem illum *venæ portæ* dilutiorem esse. Aliundè igitur, *concludit*, dilutionis fontem esse arcessendum quàm à *lymphaticis vasis*. Jam verò viscus nullum exstat quod tantam lymphæ diluendi ubertatem *V. Portarum* suggerere queat quàm

lien,

lien, qui dùm ſanguinem ſuum *arterioſum* uberrimè *lymphaticum*, ſpiritibuſque turgidiſſimum, *atque ità mobiliſsimum*, in ipſam portarum venam affatim refundit, novis illam ſpiritibus impræ-gnat, & in faciliorem ocio-rémque refluxum ſanguinem ipſius univerſum impellit. Is igitur *V. P.* ſanguis univerſus longè *commodiùs* atque *citiùs* minimos permeat hepatis acinos, quibus dùm percolatur, influit pedetentim in *venæ cavæ* radiculas, quò regeratur in ipſum truncum, tanquàm *fluvius in ſuum Oceanum*. Iſtæc autem percolatio non procedit; quin jecoris acinuli bilem omnem ab illo ſanguine portarum emungant, quam in *tubulos radiculáſque bilarias*
 ſen-

ſenſim, ac ſine ſenſu propellant. *Lien* itaque non unum ſanguinem *venæ portarum* in ejus oſtia convehit, ſed & *percolandæ bili* manus veluti præbet adjutrices, dùm aliundè, *ventriculo contiguus* chylosin ejus *blando* [g] *ſuo complexu*, atque [h] *fotu* promovet, uti meritò ſenſerunt [i] *Ariſtoteles*, & [k] *Anonym. Græcus*, atque [l] *Galenus*, qui ſubjungit non modò *lienem*, ſed & *reliqua viſcera ſanguinea* ventriculum ambientia, *tot veluti focos eſſe ad lebetis fervorem.* Id verò perappoſitè prorſus ad [m] *Platonis* mentem, qui viſcerum calorem à ſanguine repetit, velut ab *ignis fonte* [n] *vivifico.* Plato autem *beneficum* [o] *ignem* illum *Hippo-*

g *Mollitudine lanuginoſa è Cap.* 2. *n.* 1. & 17. *n.* 1.
h Arteriar. *ſcilicet* multitudine, *ut appoſitè notat* Fabr. Bartoletus, *Encyclopæd. p.* 104.
i *Tom.* 1. *p.* 1010.
k *Cap.* 17. *p.* 20.
l *Tom.* 1. *p.* 111. & 409.
m *Tom.* 3. *p.* 79.
n Ariſt. *Tom.* 1. 1010. & Joh. Picus de Mirandul. *Heptapli c.* 7. *p.* 61.
o *Ipſi* ἀνίατροί τε ἀφιλόσοφοι ignem *in nobis agnoverunt, uti* Nicephor. Calliſti, *Hiſt. Eccl. l.* 18. *cap.* 46. *pag.* 871.

pocrated domo [p] subduxit, ubi nihilosecius vel adhùc dùm jugiter mobilis, luculentus lucet, & *omnia movens per omnia, functionum omnium unicus* audit *Opifex*, haud secùs ac [q] *Chymicis Vulcanus* ipse *omnium operationum effector* [r] *unus est.*

p *Pag.* 55. 26. & 84. 29.

q Basilio Valentino, *Triumphi Antimonial.* p. 89. 118. & 127.

r *Hîc* Basilius *solem & fimum, quibus aliquot digestiones fiunt*, sciens volensque *prætermisit.*

CAP. V.

Sed quò feror? Jam fermè meum ἔργον γέγονε πάρεργον. [a] Nunc itaque mea in lienosos pietas ad illos me convertit, manus ut ipsis præbeam auxiliares. Singuli quippe sub pondere gemunt, & Medicam opem implorant, quò leventur. Sunt siquidem, *omnes ad unum*, liene *gravi*, atque ità *morboso*; partes enim sanæ non gravant. Nolim

a Plat. *Epist.* 7. p. 330. C. Polyb. *in fragm.* p. 1523. Gal. T 1. p. 87. v. 34. Athen. *lib.* 5. p. 185. Clem. Alex. *Strom.* 5. p. 614. Nazianz. T. 1. Or. 20 p. 326. B.

lim intereà lienis *gravitatem* in unam illius regerere *molem adauctam*. Rev. quippè Parens *lienes* præ manibus habuit planè *contractos*, sed *ponderis* interim [b] *saxei*. Nullo itaque Scriptoribus contradicendi percitus oestro, *lienicos* profiteor esse *viscere* quidem *graviori* semper, sed non utique *turgidiori*. Tumor itaque mihi neutiquam *genus* est *supremum*, ad quod singulæ species referantur, nam *gravitas* primas hîc tenet, & *præ mole* ponderat. Lienes quippè dantur exigui, & planè coacti, prædurique; *coriacei* nimirùm *callosive*; *scirrhosi*, *saxeive*; atque ità longè profectò *graviores* turgentibus aliis, sed *pulmoneis*, seu ichore spumoso distentis

b Vid. Cap. 16. n. 4.

&

& expaſſis. Nullus itaque in genuinam & adæquatam *tumoris* definitionem inquiram; nec me tricis implicaturus ſum, quibus lemmatis illius explanatores ſeſe intricant. Dictis fidem qui detrahit ad *Galenum* adeat, ad *Gordonium*, ad *Guidonem*, ad *Vigonem*, ad *Tagautium*, ad *Gourmelin*. ad *Ingraſſ*. ad *Fallop*. ad *Arant*. ad *Foreſt*. ad *Paræum*, ad *Saportam*, ad *Aquapend*. ad *Rudium*, ad *Riolan. patrem*, ad *A. de Corbie*, ad *Sennert*. ad *Thevenin*. & ad *Munnickium*, illorum enim quiſque eandem aſſiduus *de Tumorib. p. n.* tutudit incudem.

II. Quò autem dilucidior ſit hæc narratio mea candidus eloquar quod res eſt, *Diſſertationem* ſcil. *meam* primitùs

fuiſſe

fuisse de *Tumoribus lienis*? Sed rem ipsam enucleaturus, protinùs deprehendi me teneri per longas ambages. Illis itaque missis, & *suasu paterno*, ad splenicos me contuli, quorum scrutandorum ergò Rev. Parens *Codices* mihi reclusit *Hippocrateos*, luce perfusos *Galeni*, [c] *Philothei*, *Cornarii*, *Mundellæ*, *Fuchsii*, *Brassavolæ*, *Hollerii*, *Vallesii*, *Cardani*, *Dureti*, *Argenterii*, *Mercurialis*, *Jacotii*, *Gorræi*, *Marinelli*, *Chr. à Vega*, *Swingeri*, *Cordæi*, *Foësii*, *Heurnii*, *Pini*, *Varandæi*, *Martini*, *Martiani*, *atque M. Curæi*, & inibi *lienosos* comperi *obstructos* esse *liene*. Dum autem *obstructos* imaginarer *tumidos* omnes esse, priorem mentem de *tumoribus* lie-

c *Non vult enim me fontibus omissis rivulos consectari, atque ità hîc & ubique,* ad Diss. oras *uberes locos annotavit*, quos evulgo, *ut condiscipulorum animi fiant etiam uberiores.*

lienis recolebam, idque juxta *Philothei* ſententiam, qui *lienoſos* vocat *liene tumentes*. Sed *Rev. Parens* me certiorem fecit; ſe *viſcera* vidiſſe *ſexcenta* penitùs quidem *obſtructa*, verùm *coacta*, atque *compreſſa*, nedùm *diffuſa* atque *turgida*. Imò univerſè me docuit, *partem omnem coalitam, obſtructam inſimul eſſe atque denſatam*. Quis enim v. g. dubitet, *inteſtinum concretum* ſtrictius planè atque compactius eſſe *inteſtino pervio, & extento*. Sic rurſùs partis cujuſvis *maraſmum*, obſtructionem eſſe profitetur quidem, ſed inſimul *molis exilitatem* inibi detegit. Sic certè *Rev. Parens glandulas* vidit *oris, colli, pectoris, & abdominis*, planè vietas & marci-

das, atque ità *mole nullâ*. Imò pulmones ipſos, *utut priùs amplos & extentos*, ſæpius de pectore revulſit, & ob oculos poſuit, uſque adeò tabidos, & arctatos, ut charactere nullo agnoſci potuerint, vel ab ipſis *Medicis*, ſed *arte rudibus*. Sic denique calloſum mihi protulit pancreas, hepar, & lienem intimè quidem *obſtructa*, atque *præcluſa*, ſed *volumine* nihiloſeciùs tàm *exili*, ut illorum imago nativa fuerit penitùs obliterata, licèt *exilitas* iſtæc *tenuitatem* nondum attigiſſet Cap. XVI. Non ergò lien obſtructus tumidior omnis eſt, uti *Diocles* [d] inſinuare videtur, neque adeò tumor obſtructionis eſt character indelebilis.

[d] *Epiſt. ad Antigon. Reg.* p. 187. *ad calcem* Polemon. Athen. *nec non apud* A. Mizald. *in Auxiliari. Horto* p. 267.

Cap. VI.

Jam verò prout obstructio vel *levior* atque *recentior*, vel *gravior* atque *diuturnior* est, ità Medicis *lienosorum* injurias *gradatim* veluti demonstrat: Prout enim morbus *ascendit*, ita symptomatis variis atque variis *evectionis* suæ *gradum* luculenter prodit: Id autem vitii quandoque *congenitum* est,

Nam patrum in natos abeunt cum semine morbi.

Sicut ergo mutili mutilos [e], *claudi* [f] *claudos*, & *cæci cæcos*, ità *lienosi lienosos* [g] generant, qui idcircò perhibentur [h] *naturâ lienosi*, uti liquet è *Cranonia*, sive [i] *Thessala* Hipp. [k] ægra. Vel id ipsum vitii *postgenitum* est

e Hip. 30.4.
f Antigon. *Hist. Mirab.* *cap.* 121. *p.* 91.
g Hipp. 123. 45. *Hos omisit* Seidelius *suos inter morbos hæreditarios*, *p.* 9.
h Crononem *Thessaliæ esse Philosophus docet T.* 1. *p.* 1163. D. Antigon. *Hist. Mir.* 11. *p.* 55. Polyænus, *Stratag. lib.* 2. *cap.* 34. *in Dinia.* Stephan. *de Urbib. p.* 457. & Holstenius *p. m.* *Clariss.* Ryckii *p* 173.
i Hipp. *p.* 153. 35. 267. 18. 268. 4. 345. 11.
k Hipp. *pag.* 345. 29.

 diæ-

diætæ vitio, præsertim *gulæ*, quâ nulla hîc [l] *capitalior pestis*. In utrisque autem *Rev. Parens* lienis *tegmen* atque *subtegmen* omninò culpat. Prout enim illud vel *firmum* est, & insimul *strictum*, *rarumve*; vel *debile*, & insimul *arctum*, *laxumve*, ità pororum exsurgit [m] *Asclepiadis* vel ἀμετρία [n] *morbifica*, vel συμμετρία *salubris*. Sicut enim hominum alii *cute* & *carne* sunt vel *stipatâ*, atque *strictâ*; vel *rarâ* atque *laxâ*, ità & visceribus ipsis vel *compacti* sunt, *rigidique*; vel *remissi*, *flexilesque*. Id autem in omni cadavere *Rev. Parens* unguibus, vel scalpris haud secus deprehendit, ac matronæ carnes *elixandas*, *assandasve*, *præduras* nimirùm

[l] *Id universè de Voluptate corporea* Archytas *sensit* Tarentinus. Cic. *de Sen.* n. 12.

[m] Gal *Tom.* 4. 77.

[n] Lucret. 4. *v.* 665.

rùm vel *teneras*, levi fibrarum evulſione diſtingunt: E tali porrò viſcerum diſcrimine *Rev. Parens* infert, homines illos obſtructionibus longè obnoxiores eſſe, quibus *fibræ rigidæ* ſunt & *aſtrictæ*; quàm ubi *firmæ* quidem, ſed *flexiles*, nec ità *ſtipatæ atque coactæ*. In his enim liberior fit fluxus, atque refluxus, in aliis verò levi de cauſâ humores ſiſtuntur, quoniam in *præcordiis hoſtem inteſtinum gerunt*, qui ferocientis externi promovet impetum.

Cap. VII.

Diſcere eſt igitur quid in nos extrinſeci vel *malis avibus* involet, vel *teſtudineo gradu* impingat. Id omne por-

porrò Diæteticum eſt, ac unicè repetendum è ſex rebus *non naturalibus* dictis. Si quis v. g. [a] *Bœotum in craſſo aëre natus, ſtatariis utatur* [b] *aquis*, piſcibus, azymis, leguminibus, caſeo vetuſtiori, ſaccharo multo, acidis plurimis, & ſegnitie demùm veternoſâ, atque μισανθρώπῳ [c] *Belleroph.* vel [d] *Heracliti*, vel [e] *Timonis* adinſtar; Is certè, tali [f] *Acheruſiâ vitâ* & tali *teredine* [g] *cordis* non modò ſibi ſti-

pa-

a Horat. *Ep.* 2. 1. *v.* 244.
b Quas ſparſim infamant, ipſi Medicinâ rudes, Appianus *v. g. Punicor. p.* 99. *&* Veget. *de Re Milit.* 3. *cap.* 2. *p.* 40.
c Is paſſim celebratur ab Heſiod. Pindar. Plaut. Horat. Prop. Ovid. Dionyſ. Periegete, Plin. Lucian. Servio, *&* Tzetze *utroque, atque* Mantuano: *ſed* μισανθρωπίαν *illius Unis debeo* Hom. *Il.* Z. *v.* 202. Tull. *Tuſc.* 3. *n.* 26. *&* Euſtach. *T.* 1. *p.* 494 13. *d* Senec. 2. *de Ira, cap.* 10 *p.* 23. *& de Anim. tranq. cap.* 15. *p.* 165. Laërt. *lib.* 9. *p.* 237. Athenagor. *Legat pro Chriſt. p.* 35. Lucian. *in Vitar Auct. p.* 192. *&* Stobæus, *de Ira ſerm.* 20. *p.* 172. *e* Lucian. *hîc primas tenet p.* 32. *præ* Poët. *& aliis*, Ariſtoph. *v. g.* Callim. Senec. Auſon. Tzetze, *nec-non* Tull. Strab. Plin. Plutarch. Laërt. Pauſan. *atque* Libanio. *f* Lucret. 3. *verſ.* 1037. *g* Eſaiæ 66. *verſ. ult.* Marc. 9. *verſ* 44 *&* 46. *Quæ Tityii deteriore fato*, Odyſſ. XI. *verſ.* 578. *ſpirantibus ipſis, non jecoris, ſed* cordis ipſius *ſine requie, fibras exedunt.* Pindar. A-

pollod.

paturus est alvum, sed & sanguinem particulis infercturus ità crassis, ità viscidis, ità ramulosis, ut in *lienale reticulum* impingentes; *texti* præsertim *strictioris*, ab eo non ægriùs irretiantur, quàm *pisciculi maculis densioribus*. Sic igitur retibus implexæ, *captivæ* [h] fiunt; atque sic *hostiles*, commeatum enim intercludunt, cujus usurâ carere nequit viscerum [i] *Oeconomus*. Hinc prima mali labes. Hinc lacrymæ. Hîc prima belli sedes. Hîc primus hostilis insultus. Hîc denique primus morbi gradus, in quo constitutus æger ὑποσπλήνιος [k] est, [l] *sublienosus*. Sed ubi novæ particulæ, *priorum vitiis scatentes*, in easdem plagas incidunt, confestim

etiam

pollod. Lucret. Virgil. Tibull. Horat. Ovid. Senec. Lucian Clem. Coïntus & Nonnus.

h Joh. Rogers *Analector. p.* 31.

i Hipp. 166. 21.

k. Cui opponit ἐπίσπλενον p. 329. 20. & 366. 14.

l Hipp. 313. 2. 325. 28, 330. 41. & 331. 33.

etiam illaqueantur, atque congeneres has implicant, & quidem non solâ particularum [m] *Anaxagoræ homœomeriâ*, sed & crassi sui *corporis oppositu*. Sic enim vias obsident, atque ità particulas omnes intercipiunt, quò ipsas, *ceu totidem copias auxiliares*, ad suum bellum internecinum adjungant. Tunc ergò clade majori *lienem* afficiunt, & *lienosos* priori gradu movent, illisque aditum veluti quendam ad pejora jaciunt; nunc enim desinunt esse *sublienosi*, & ruentes in pejus reapse fiunt σπληνικοί τε ϗ σπληνώδεες; ἐπισπληνοί τε ϗ σπληνιῶντες; [n] quibus quatuor [o] *Latina* respondent;

[m] Arist. T. 1. 478. B. Lucret. *l.* 1. *v.* 829. Laërt. *p.* 35. *A.* & Just. Martyr. *ad Gr. p.* 4. *D.* *Vid.* Plin. *lib.* 2. *cap.* 58. *p.* 26. Plut. T. 1. *p.* 154. 155. 162. & 169. Minucius Fel. *in Oct. p.* 150. Philostr. *p.* 3. 16. & 394. Liban. *De clam.* 19. & 679. Cedren. *in Hist. Compend. p.* 130. Tzetzes *Chil.* 2. *n.* 58. *p.* 36. Polydor. Virgil. *l.* 1. *cap.* 17 *p.* 61. Arsenius, *in dictis Philos. fol.* γ. 6: & Dedlis. Herald. *lib.* 2. *Advers. p.* 119. *nec-non* Harpocrat. Suid. & Varin. in Ἀναξαγόρας. [n] Hipp. 148. 10. 168. 14. 183. 3. 270. 32. 366. 4. & Arist. 2. 1011. *B.* & Absyr. *cap.* 40. *p.* 140. & 141. [o] Plaut. Plin. Aurel. Firm. & Isidor.

dent, *splenici* nempè vel *splenitici*, *lienosi* vel *lienici*. Quòd si demùm ejusdem diætæ vitiô novæ sanguini suggerantur particulæ, *prioribus analogæ*, consequens illas glutine suo primævis, atque secundariis adhærescere, quas secum conglutinent atque stringant. Temporis autem tractu quicquid in iis [p] *tenuius* est, *avolat*, *crassamen* verò *fæcis* [q] instar remanet, quod in dies arctiùs atque arctiùs ità compingitur, ut induréscat, & *scirrhus* audiat, atque sic ad supremum vitæ discrimen ægrotantes attollat. Nunc enim traducuntur ægri è *Spleniticorum* gradu ad ipsos ἀσπλήνους, hoc est, ex illo *fati sui gradu summo*. *Splenes* absolutè *proclamantur* [r] quasi

[p] *Analogicè ad* Hipp. *bilem p.* 75. *v.* 45.
[q] Hipp. 157. 48.
[r] Hipp. *præconiô p.* 393. *v.* 17.

ſi nunc toti conflarentur *ſple-ne*, ceu *toti ſplenes* eſſent. Eâdem nimirùm *Metaphorâ* ac ipſe morbus è *pernicioſò* tranſiit in *perniciem* ipſam, ità certè ægrotantes è *Sub-ſplenicis* facti ſunt *ſplenici*; & è *Splenicis* tandem, *lu-gendâ Metamorphωſi*, tanti quanti ſunt, *toti ſunt lienes* & quidem nullius *fatiferæ* [ſ] *Circes* incantamentis, ſed unius Hippocr. *ore fatidi-co* [t].

[ſ] Odyſſ. K. *v.* 236. & 395. Ovid. *Met.* 14. *v.* 280.
[t] *Paſſim in* Coac. *in* Prorrhet. & *in* Progn.
[u] Hipp. *p.* 157. 48.

Hîc itaque *Terminus* eſt, iſque vel ab unâ *ſanguinis* [u] *fæce*, ſed *quovis ſaxo mi-nùs hinc movendâ*. Hîc igi-tur *decumana noxa*. Hîc *æ-gritudo ſacra*. Hîc *fata ſu-prema*. Hîc tandem *ultima linea rerum*, nam Tragœ-diæ hic ultimus Actus eſt.

CAP. VIII.

Sed dùm Tragœdus ille, *perunctus*[a] *fæcibus ora*, ſuam agit Tragœdiam; attendendi ſunt illius *Actus*, hoc eſt, *motiones ejus obſervandæ veniunt*, quò providi tot *ſicarios declinemus*, quos unà circumducit; tot volo *ſymptomata funeſta*, quæ noctes & dies lienoſos, *in apice ſuo conſtitutos*, undique circumſtant. In primo itaque illius Actu, ſeu *morbi gradu priori*, notantur.

1. Hypochondrii ſiniſtri [b] *dolor* [c] *acutus*, & *erraticus*, ad minima diætæ vitia *repungens*. Sed non omnis ibi *dolor lienalis* eſt, nam *inteſtinum colon*, quod eò loci ſtrictum & inflexum eſt,

a Horat. *de A. P. v.* 277.

b *Ipſis equis* ſplenicum dolorem *tribuit* Abſyrtus, *quem gemitus illorum arguant.* Veter. *cap.* 40. *p.* 141.

c Hipp. *p.* 198. 9. 203. 12. 39. & 50. 204. 19. 29. *Sic compungentis exempla* Grulingius *profert Cent.* 4. *Obſ.* 69. & 70. Tenſivi *autem* obtuſioris *Joh. Petr.* *Lotichius*, *lib.* 4. *Obſ.* 4.

colicosum fit atque *torminale*, ut in [d] *Polycrate*, cui enemata recluserunt intestini vias obseptas atque dolentes.

2. *Tumor* hypochondrii lienalis vel [e] *Absyrto* notus est, & ad infimæ costæ confinia pertingens, molliusculus & laxus; modò autem *elatior*, modò *depressior*. assurgit enim pastu largiore, motu celeriori, irâ fervidiore, & animo mœstiore; subsidet autem [f] *Thessalico* jejunio, [g] *Socraticâ* [h] *quiete*, & *Stoicorum* ἀδιαφορίᾳ, necnon *Pyrrhonis* [i] ἀπαθείᾳ. Imò citiùs adhuc tota commotio sedatur *Democriteo* [k] *risu*, ocyùs insuper & pie, *animô* [illegible] *læ-*

d Hipp. 351. 48. *Sic* 363. 9. *Vid.* Nicol. Pison. *l.* 3. *de Morb. int. cap.* 30. *p.* 327. & Joh. Phil. Gieswein *p.* 1067. *atque* Phil. Hoeckstetterum, *Dec.* 5. *Casu* 1. *p.* 465. *nec-non* Nicol. du Chesneau, *Obs. lib.* 3. *cap.* 2. *p.* 214

e *Veter. cap.* 40. *p.* 140.

f Gal. *Tom.* 4. *p.* 76. & 197.

g *Apud* Aristoph. *in Nubib. Act.* 1. *Sc.* 4. *p.* 151. & A-gell. *l.* 2. *c.* 1. *nam apud* Tull. *Tusc.* 5. *n.* 34. ambulando famem obsonat, & *apud* Laert. *l.* 2. *p.* 41. jugiter saltat.

h *Hæc enim* ipsô momentô, *impetum lienis ferbtientis veluti frenat, sed protracta morbo favet*, *e Cap.* 19. *n.* 6.

i Cic. *Lucull. n.* 42.

k Hipp. *p.* 529. *v.* 17. & Epigr. Gr. *lib.* 3. *p.* 418.

læto, non unum *vultum*, sed & lienem *benè*[l] *afficiente*. Verùm non omnis inibi tumor *lienalis* est, visus enim *ren*[m] *sinister* lib. VI. *scirrhosus* illusisse Medicos ideâ lienis.

3. Decubitus æger[n] *dextrum in latus*, & somnum fugans in aurem utramque.

4. Spiritus[o] *anhelus*, vel ab ipsis[p] *Veterinariis* jam olim notatus & *levi momento* longè gravior, terrore v. g. & irâ, vel impetu quovis animi ad aliquod opus; omaso distento, ascensu, cursu, equitatione, essedo, saltatione, ludo demùm vel lanistæ, vel follis, vel pilæ, vel disci, vel tudiculæ. Tunc enim,[q] *Camarinâ motâ*, lie-

D 2 na-

[l] Prov. 15. *v.* 13. & 17. *v.* 22.

[m] Rosset. *de Uter. Sect.* 3. *p.* 225. *Sic* Ballon. *Consf. lib.* 3. *p.* 218.

[n] Cassius, *Probl.* 6. *Edit. Parif.* 1541. L. Aurelian. 3. *Chron.* 4. *p.* 412. & Varendæus *p.* 418.

[o] Aret. *Diut.* 1. *cap.* 14. *p.* 81. & 82. Arnold. de Villanov. *lib.* 2. *cap.* 42. *p.* 103.

[p] Absyrto, *cap.* 40. *p.* 140.

[q] *Sibyll. Or.* 3. *pag.* Gallæi 470. Silius Ital. *lib.* 10. *pag.* *Dausq.* 595. Zenob. *Cent.* 5. *n.* 18. *p.* 119. Lucian. *Pseudol.* *p.* 899. Serv. *in Æn.* 3. *v.* 701. *p.* 315. Steph. *de Urbib. p.* 441. *ubi* Berkelium *doleo siccum.* Suid. *Cens.* 10. *n.* 99. *p.* 481. Apostol. *Cent.* 13. *n.* 1. *p.* 157.

nalis humor impendiò rarefit, & viſcus ſuum enormiter dilatat; ſicut [r] *Alex. Bened.* [ſ] *Bald. Timæus*, & [t] *H. Regius* conſideratè notant.

[r] Pag. 1198.
[ſ] Lib. 3. cap. 19. p. 146.
[t] Prax. p. 282.

5. Flatus non modò ſub fornice coli *tumultuantur*, ſed & intra lienis clauſtra *fremunt*, undè hypochondrium univerſum *luſorii* [t] *follis* inſtar contenditur, & *ſonorè ſtrepit*, ac ipſe *lien* [u] *murmurat* altè. Hinc cecinit [x] *Fr. Portus* eſſe *præcordia læva*

Flatibus aëriis cum murmure tenſa ſonoro:

Vel rurſùs, (*apud* [y] *eundem*,)

Mollia ventoſo reboant hypochondria flatu.

Hîc ergo genuinus eſt [z] *Tralliani* atque [a] *Jonſtoni fluctuatio-*

[t] Lalamantius, *lib.* 1. *de dieb. decret. p.* 15.
[u] *Hipp. p.* 204. 328 332. & Riol. Pat. p. 495.
[x] *Decad.* 3. *cap.* 9. *p.* 98.
[y] *Ibid. cap.* 10. *p.* 99.
[z] *lib.* 8. *cap.* 11. *p.* 264.
[a] *lib.* 10. *p.* 625.

tionum alveus. Hîc insuper remugiens est [b] *Averrois* antrum *ventositatis inflativæ.* Hîc tandem spelæum est [c] *Rhasis*, & [d] *Herculani rugitûs.* Atque ità immeritò prorsùs [e] *Nic. Du Chesneau* lienem *rugire* negat. *Leoninum* scilicèt *rugitum* seriò putat Scriptores velle. [f] *Platerus* verò, *ut ut ad hunc rugitum surdus*, *Scepticum* se gerit, assensionemque cohibet.

6. *Flatus* illi fiunt [g] *Veneris* irritamenta, [h] *venas* enim *inflant*, & [i] *jacentes* nervos, atque [k] *funeratos* erigunt. Flatuum enim istorum indivulsus comes est [l] *serum acre* & *aculeatum*, quod spiculis suis genitalia fodicat, ceu *genuinum* foret *Ve-*

D 3 *ne-*

b Colliget 4. *cap.* 56. *fol.* 85.
c *lib.* 9. *ad* R. M. *cap.* 70. *p.* 255.
d *Fol.* 151. H.
e *lib.* 3. *cap.* 2. *p.* 212.
f Prax. *Tom.* 2. *p.* 445.
g Arist. *T.* 2. 816. Gal. *T.* 5. 477. *&* 478. *fuse.* Septal. *Tom.* 2. *p.* 292. *&* *Tom.* 3. *p.* 354. Rod. à Castro, *de Nat. M. lib.* 3. *cap.* 3. *p.* 109. *&* Paul. Zacch. *Q. Medico leg. p.* 139.
h Horat. 1. *Sat.* 2.
i Juven. x. 205.
k Petron. 466. Mart. 13. *Ep.* 34. Athen. 2. 23. *p.* 64.
l Hipp. 312. 33.

neris oestrum. Indè fit ut mediis in somnis *lienosos* istæc *urtica* [m] *tangat*, quæ ipsis vel citra *bulbos erucasve* [n] *salaces*; vel citra *Falerni* [o] *concham*, [p] *Satyriive potum*; vel citra [q] *salivas junctas*, *animarumve* [r] *misturam*; vel citra tandem [s] Διογένους ὑμθυαῖον, ἤτε Δομιτιανοῦ κλινοπάλην [t], non [u] *Herculeam* sed [x] *Democriteam* excitat *Epilepsiam*, quâ Venereum ignem, lienali spiritu sufflatum *modico* [y] *sanguine* restingunt, dùm *immundo* [z] *visu* Nocturnam vestem ma-

m Juven. 2. *v.* 128.
n Martial. 3. *Ep.* 33. 10. 48. 13. 34.
o Juven. 6 *v* 504.
p Dioscor. 3. *cap.* 144. *p.* 232. Gal. *Tom.* 2. 103 & Petron. *Sat. p.* 27.
q Lucret. 4. *v.* 1110. Agell. *lib.* 20. *cap.* 9. *p.* 1122.
r Petron. *Sat. p.* 476. Agell. 19. 11. *pag.* 1080.

s Gal. *Tom.* 3. *p.* 315. t Suet. 8. 22. *p.* 814. Eutrop. *Edit. Frob. l.* 9. *p.* 111. Aurel. Vict. *Epit. n.* 33. u Hip. *p.* 235. 8. Arist. *T.* 2. 815. *B.* Zenob. *in* Ἡρακλεῖ νόσοι. Apostol. *Cent.* 9. *n.* 93. x Gal. 5. *p.* 398. 9. & Clem. Alex. *Pædag.* 2. 193. *D. Huc refero* Plin. 28. 6. *p.* 684. *v.* 34. Gell. 19. 2. 1037. Tertull. *de Anim. n.* 27. *pag.* 330. Macrob. *Sat.* 2. *cap.* 8. *p.* 352. y Theocrit. *Idyll.* 2. *v.* 54. *p.* 560. Plaut. *Bacch. Act.* 3. *Sc.* 1. *v.* 5. Curcul. *Act.* 1. *Sc.* 2. *v.* 65. & Petron. *Sat. p.* 506. z Lasciviæ *somnum Helmont. vocat*, *p.* 190. *n.* 42. Hipp. *autem*, Veneris ideam, *p.* 27. 45.

maculant, ventremque *supinum* [a].

Modicum porrò *sanguinem* hîc protuli, *lienosi* quippe, utut libidine prurientes [b] *Salmacida* bibunt à fonte, & accensendi propè veniunt non [c] *Lastauris*, sed [d] *Gallis*, non [e] *Satyris*, sed *Eunuchis*, qui dùm *nihil possunt* [f] ὅ νῦν ἔχουσι, ipsis *intento nervo flatibus irritis* [g].

Illius autem *nocturni fluxûs* declinandi gratiâ *lienosorum* nullus [h] *Pharisaicis*

D 4 Ve-

a Arist. *T.* 2. *p.* 725. Lucret. 4. *v.* 1030. Horat. *Sat.* 1. 5. 85. Septa. *T.* 2. *p.* 87. *&* Guastavin. *p.* 341.
b Cic. 1. *Offic. n.* 18. Ovid. *Met.* 4. *v.* 285. Vitruv. 2. *c.* 8. *p.* 67. Strab. 14. *p.* 656. Fest. 17. *p.* 491. Auson. *Ep.* 69. *&* 101. *p.* 45. *&* 66.
c Suet. *Ill. Gr. n.* 15. Suid. *T.* 2. *p.* 13. Eusttath. *Il. B. p.* 196. 18.
d Lucret. 2. *v.* 614. Ovid. *Fast.* 4. *v.* 243. Lucan. *l.* 1. *v.* 568. Flacc. *Argon.* 7. *v* 636. Juven. *v.* 116. Martial. *sparsim*, Tatian. *Assyr. Or. adv. Gr. p.* 147. Lucian. *in Dea Syr. p.* 1075. Minuc. Fel. *in Oct. p.* 175. Herodian. *l.* 1. *c.* 11. *p.* 35. Lactant. *de F. R.* 1. *n.* 17. *p.* 91. Arnob. *adv. Gent. l.* 5. *p.* 99. Lamprid. *in Heliogab. n.* 7. *p.* 466. Aurel. Vict. *in Epit. n.* 39. Fest. *lib.* 7. *p.* 164. Hieronym. *in Hos. cap.* 4. *v.* 13 *T.* 6. *p.* 19. *&* August. *de Civit. Dei*, 6 7. *p.* 592.
e *Obvii passim; singulatim verò* Salaces Soran. Gal. Aët. Ægin. *&c.*
f Terent. *Eunuch. Act.* 3. *Sc.* 3. *v.* 23.
g Scaliger *ad Cardan. fol. verso* 351. *&* Joh. B. Sinibald. *Geneanthr. lib.* 2. *p.* 154. *lib.* 3. *p.* 284. *& lib.* 9. *p.* 728. *fuse.*
h Suid. *in* Φαρισαῖοι, *T.* 2. *p.* 1029.

spinis incubat, jam quippe Venereis *acribus* [i] *urticis* plus satis punguntur.

7. Appetitus vegetior, imo *voracitas Bœotica* [k] vix ullis [l] *dapibus Siculis*, vel *Pontificum* [m] *cœnis* [n] exsatianda: atque ità in proclivi sunt *rem suam* [o] ut *stringant*, & *obliment*, [p] *edaces* enim præ [q] Κυνορεξία ab *esurino* [r] *sale*; sed illa *capiuntur escâ sicut hamo* [s] *pisces*. Ventridæmonem quippè gerunt, qui *mentem* ipsorum *infodit in* [t] *ventre*, cujus [u] *servi* fiunt.

8. Po-

i Juven. xi. *v.* 166.

k Plut. *T.*2. 995. *E.* & Athen. 10. 4 *p.* 418. *A.*

l Plat. *T.* 2. *p.* 404. & *Epist.* 7. *Tom.* 3. *p.* 326. Cic. 2 *de Fin. n.* 28.

m Horat. *Carm.* 2. *cap.* 14. & Macrob. *Sat.* 2. *cap.* 9.

n Tantam ingluviem Equisones de Lienosis *equis annotavit* Absyrt. *cap.* 40. *p.* 140. *In ipsis autem hominibus luculenta prostant exempla*, Ballon. *Ephem.* 1. *p.* 61.

o Hor. *Sat.* 1. 2.

p Hip. 182. 203. & 454. Avic. *l.* 1. *Fen.* 2. *Doctr.* 2. *fol.* 107. Joh. Manard. *p.* 324. C. Piso, *Sect.* 1. *p.* 37. & Rob. Flud. *p.* 199.

q Quam ipsis tribuit Michaël. Scotus *lib. de Secr. Nat. cap.* 43. *p.* 302.

r Helmont. *p.* 424. *n.* 7.

s Platonis *est*, è Tullii *Cat. Majore n.* 13. *non autem* Archytæ Tarentini, *uti fingit* Jodocus Venderheidius, *Com. in Lysiæ Or.* 3. *p.* 43.

t Clem. Alex. *Pædag.* 1. *pag.* 150. C.

u Athanas. *in Dictis Evangel. Tom.* 2. *p.* 425. G.

8. Potui præterea [x] *Scytharum* vel [y] *Thracum* in morem lubentes indulgent, [z] *siticulosi* sunt enim, atque ita [*] *Scythissare* sustinent, nec verentur [a] *Herculaneos scyphos*, vel [b] *Alexandri calices*, affatim exsiccare, sed protinùs [c] *egent Æsculapio*, nam [d] *potu læduntur*.

9. Exindè est ut *nauseosi* fiant [e] *sputatores*, semoti longè vel ab † *Antoniâ Drusi*, vel à [f] *Persis*, *nasturtio frugi*, nec unquàm exspuentibus. Verùm ubi suam lympham profusiori salivâ profundunt, os ipsis exarescit, quasi [g] *dipsade* morsi forent,

x Herodot. 6. *cap.* 64. Aristot. *T.* 2. *p* 695. *B.* y *Xenoph.* 7. *de Exped. Cyr. p.* 400. & 405. Callim. *fragm.* 8. *p.* 151. Hor. *Carm.* 1. 27. 2. Jul. Pol. 6. 3 *p.* 276. & Athen. 10. 12. *p.* 442. z Hipp. *p.* 454. 14. & Avic. *fol.* 107. * *Herodot.* 16. 6. 84. *a* Senec. *Epist* 83 *p.* 548. Plut. *in Alex.* 706. C. Athen 12. 1. 512. & Macrob. *Sat.* 5. 21. 521. *b* Plut. *Sympos.* 1. *q.* 6. *p.* 623. *F.* *c* Plut. *de Ira*, *p.* 454. *E.* & *Sympos.* 1. *q.* 6. *p.* 624. *A.* *d* Sennert. *Tom.* 3. *p.* 483. *e* Gal. *Tom.* 3. 276 & 278. † Plin. 7. 19. *p.* 147. 30 *f* Herodot. 1. 71. *p.* 29. Xenoph. *Instit. Cyr.* 1. *p.* 6. *B.* Cic. 2. *de Fin. n.* 28. & Tusc. 5. *n.* 34. *g* Nicand. Dioscor. Gal. Aphrodis. Aët. Gesner. & Aldrov. *Imò* Ovid. Lucan. Ælian. Lucian. Nazianz. Eunap. Isidor. Suid. Alb. Magn. Volaterr. Rhodig. Scalig. in Arist. Dausq. in Sil. Ital. *atque* Bochart.

atque ità novam expoſcunt [h] *amyſtidem*, quâ fauces ſibi proluant, [i] *latice Lyæo*, atque ſic mutuas operas ſibi tradunt infeſtas ſaliva exundans potuſque profuſior.

10. Sudore pariter toti quandoque diffluunt, *Thracis* illius [k] *Maximi* ad inſtar, qui duos, treſve [l] *ſudoris* ſui Sextarios calicibus excipiebat, quum è diverſo [m] *Petronii Safinius* Aſiatici quid habuerit, nam ab eo *ſudor* [n] *abfuit*, abſuit & oris *mala* ſaliva.

11. *Salivæ* porrò atque *ſudoris* illius ubi *divortia* fiunt, univerſa microcoſmi lympha in unos corrivatur mictuales ductus, & *ſiphunculis*

h Ariſtoph. *Acharn. Act.* 5. *Sc.* 1. *p.* 426. Callimach. *fragm.* 18. 151. Horat. 1. *Carm.* 36. *v.* 14. Plut. *Sympoſ.* 3. *q.* 3. *p.* 650. Pollux *p.* 276 *&* 294. Macrob. *Sat.* 521. Iſidor. *Orig.* 20. *cap.* 5. *p.* 274. Suid. *in* Α᾽μυςὶ *p.* 211. Euſt. *in Il.* Λ. *p.* 836. 10. *&* Χ. *p.* 1388 43. Cælius Rhod. *p.* 374. *&* 1551. *Id ipſum ſonat Philoſophi* Καθωνιςμὸς T. 2 *p.* 696. C.

i *Æn.* 1. *v.* 690. k Jul Capitol. *p.* 603. l *Vid.* Theophr. *de ſudorib.* *p.* 454. *&* Baricell. *de hydronoſa nat. lib.* 2. *cap.* 6. m *Satyr. p.* 157. n Catull. 23. *v.* 16.

culis urinariis largiter erumpit, [o] *Diabetis* in modum.

12. Ex illis porrò lymphæ divortiis *alvus* [p] *arescit*, quicquid enim vel *salivosos in ductus*, quos, *ævô Gal.* vix ullus ignorabat; vel [q] *serias in urinarias* [r] confluit, id universum alvô deducitur, per humoris παλίῤῥοιαν [s] *refluxum*, cujus ergò *fæcutina* remanet *colluvies* [t] *siccissima* imò *styptica* & *austera*; atque ità fluere nescia. *Segnior* igitur [u] *alvus*, & quasi *veternosa*, naturæ necessitati vix paret, nisi [x] *stimulis acrioribus* evigilata.

CAP.

o Aret. *diut.* 2. *cap.* 2. Gal. *T.* 3. *p.* 311. *nec-non* Trallian. Aët. Ægin. Oribas. Nonn. *&c.*
p Hipp. 97. 50. & 67. 29. Arist. *T.* 1. 1011. *A.* & Avic. *fol.* 107.
q Ὅτι δὲ καὶ οἱ τὸ σίελον γεννῶντες ἀδένες αἰσθητοῖς ἀγγείοις εἰς τὸ στόμα προχέουσιν αὐτὸ, σχεδὸν οὐκέτι οὐδεὶς ἀγνοεῖ. *Tom.* 1. *p.* 246. 25. *Id inculcant* Gal. *id. T.* 1. *p.* 579. *Edit. Venet.* 1564. *sunt igitur perindè seculi hujus inventum, ac alia, quæ hîc, in* Corollar. *recitantur innumera, quibus aliquando ditescet* Davidis Avercrombii *Fur Academicus. Vid.* Prælud. *mei Anat. p.* 62. *Edit.* 3. 1680. *atque facetiss. & eruditiss.* Jan. Leonic. *p.* 78. *Metam.* Æscul. & Apoll. 1673.
r Hipp. *p.* 395. *v.* 44.
s Arist. *T.* 1. *p.* 1011. *A.* & Aret. *lib.* 2. *cap.* 4. *cur. acut.*
t Hipp. *p.* 454. 15.
u Hipp. 182. 43. & 203. 14. & 42.
x Hipp. *p.* 393. 49. & 454. 14.

CAP. IX.

I. Tot porrò phænomena *lienosos* nobis cedunt *sanguine* [a] *serosiori*, imò *acido-salso* atque *tartareo*.

Id autem prout *tubis amplis* [b] lien ubertim excipit, ità & id ipsum, intra primum Morbi sui gradum, affatim in hepar refundit [c].

II. Verùm ubi 2. movetur Actus *Tragœdiæ nostræ*; omnia ruunt in pejus, & symptomata catervatim ingruunt *lethum* tandem *illatura*. Universus quippè seri tanti *limus*, & veluti *tartarum* [d] fibroso detinetur lienis texto, à quo, veluti *palude* [e] *Lerneâ*,

a Hipp. p. 49. 27. 247. 43 315. 43. & 345. 11. Arist. T. 1. p 809. E & T 2. p. 721. E. Gal. T. 2. p. 61. 3. 303. & T 5. p. 469. 470. 478. Conring. de sang. Vid. Hist. hum. sang. Nobil. R. Boyle, & Experim. de mistis liquorib. A. 1679.

b Cap. I. n. 8.

c Cap. IV. n. 3.

d De humano Tartaro. Vid. lib 2. cap. de Morb. ab Obstr. Fab. Violetti A. 1635.

e Prov. Vatic. Cent. 2. n. 51. p. 289. Strab. l. 8. p. 371. Zenob. Cent. 4. n. 86. p. 107. Diogenian. Cent. 1. n. 10 p. 176. Hesych. p. 594. & Apostol. Cent. XI. n. 88. p. 141.

neâ, malorum [f] *Ilias* ſeſe diffundit in microcoſmi tractus. Primò quidem *maculæ* viſuntur *cæruleæ*, *fuſcæ*, *nigricanteſve*, & per *areas* cutem deturpantes, inſtar [g] *ſuffuſionum*. Illas porrò acoris ſobolem eſſe profiteor è *paternis* [h] *experimentis*, quibus mihi compertum eſt, *acidis* ſanguinem [i] *nigreſcere*, & in [k] *globulos* præcipitari, exindeque viſcera obſtrui, & *cuticulam* ipſam à vertice ad calcem conſpici *atratam* [l].

III. Illius autem *acidi* [m] *muriatici* virus tàm acre eſt ut

pe-

f Cic. *ad Attic* 8 11. Zenob *Cent*. 4. *n*. 43. Suid. *Cent*. 7 *n* 95. *&* Euſtath. *Il*. *&*. *p*. 338. 3.

g Hipp. Gal. *&* Æginet. *paſſim*

h *Sparſim in* Diſcip Theſib. *præſertim in eruditis illis*, *de* Liene, *p. m*. *Viri* Joh. von Flammerdinge, *Præſide* Rev. Patre, *propugnatis*, *Ann*. 1671. *n*. 19. *Vid*. Joh. Couſin. *Hiſt*. *de* Aſthmat. *Ann*. 1673.

i Rubefieri *ſomniavit* Walæus, *Inſtit. Med. cap*. 12. *p*. 21. *Vigilantior fuit* Daniel Duncan. *Hiſt*. *Anim*. *Art*: 1. *p*. 40.

k *De* ſanguificatione, *vid*. P. de Betbeder, *A*. 1666. *De ſanguineis verò* globulis, *vid*. *experim*. D. Grew, 1679. de particulis *autem* acidor. terrenis, angular. *&* cubicis, D. Galatæum, *de acidis ventriculi*, *pag*. 61. *Ann*. 1676.

l *Vid*. *Cap*. 15. *n*. 1.

m Hipp. 312. 32. Sale *propterea* melancholicos *interdicit* Untzerus, *p*. 204.

[n] *pestilens* illud & [o] *perniciale* Scriptores exsecrentur. Vulgò tamen tantam stragem non edit, sed prout interim *invalescit*, ità & *ferociùs grassatur*, scorbuticamque labem visceribus adspergit. Et exindè [p] *ἐκχυμώσεις* illæ [q] *cuticulares*, [r] *ὑπωπίων*, vel etiam *vibicum* instar, quæ primùm *blandæ* & *indolentes* erant, evadunt acres, & *prurigine* tandem [s] *ulcerosæ*.

IV. Illinc itaque tibiarum ulcera *parva* quidem vulgò, sed *rebellantia* sese produnt, qualia LXX. Interpretes [t] *πονηρὰ* vocant καὶ δυσίατα; [u] *Hippocr.* verò κακελκίας καὶ δυσελκίας, ut in *Antilocho*, & [x] *Aleva*. Mala idcircò ulcera

n Thom. Jordan. *de Pestis phænom. Tr.* 1. *cap.* 17. *p.* 179. & 180. & Jodoc. Lomnius, *Obs. lib.* 1. *p.* 50. & 167. *Vid. singulatim* Sebast. Wirdig, *l.* 2. *c.* 2. *n.* 2.

o Claud. *Campens. Com.* 6. *in Aph.* 43. *p.* 157.

p *Imò* Scabiem ipsam *recenset* Petrus Paschalis, *pag. de Feb.* 148.

q Montagna 1. *Cons.* 158. Joh. B. Montan. *Cons.* 17. & 178. *Vid.* Fr. Piens, *de feb. in specie p.* 267.

r Gal. *T.* 5. *p.* 458. *Vid.* Hipp. 113. 39. s Hipp. 194. 34. & Lysias, Or. 3. *p.* 47. t Deuteron. 28. 35. u *Pag.* 182. 42. & 312. 31. x Hipp. 312. 32. *de quib. memor. exempl.* J. R. Saltzmann. *recitat*, *Obs. Anat. p.* 38.

ra dicuntur à [y] *C. Celso*, & δυσαλγία ab [z] *Aret.* & ab [a] *Aëtio*, quibus suffragatur [b] *Avicennæ* praxis. Istæc enim ulcera *sero* scatent [c] *salsuginoso* fodicante atque corrodente, cujus muriaticam indolem arguunt [d] *cicatrices nigræ*, quibus ita leviter obducuntur, ut *continuo recidivent*. Illæ siquidem *particulæ salinæ*, suis aculeis intimiùs defixis, etsi lateant ad tempus, *brevi tamen assurgunt*, & ulcera produnt *altiora* atque *altiora*, spontaneo [e] sero quandoque manantia, & ab [f] *Hipp.* & [g] *Aret.* graphicè depicta. Altiùs itaque serpente virus edaci, *aures* ipsæ *roduntur*, & [h] *fœtorem emittunt*. Immò

[y] *Lib.* 2. *cap.* 7. & 4. *cap.* 9.
[z] *Diut.* 1. 14 *p.* 83.
[a] *Tetrab.* 3. *serm.* 2. *p.* 636.
[b] *Lib* 3. *Fen.* 15. *Tr.* 1. *p.* 790.
[c] Hipp. 312. 33. *atque* Theophr. *de sudorib. p.* 455.
[d] Hipp. 423. 17. Arist. *T.* 2. 721 *E.* Cels. *l.* 2. *cap.* 7. *p.* 62. *n.* 25. Nic. Piso, *l.* 3. *de M. Cur. cap.* 30. *p.* 327. Jul. Guastavin. *Com.* 9. *in Arist. Probl. p.* 309. & Lud. Septal. *T.* 2. *p.* 34.
[e] Hipp. *p.* 178. 30. & 203. 41.
[f] *Pag.* 182. 42. 203. 41. 204. 2. 423. 17.
[g] *Diut.* 1. 14. *p.* 83.
[h] Hipp. *p.* 203. 40.

mò [i] *gingivæ* fiunt *roſionis*, *fœtoriſque* conſortes, *denteſque* ſuos denudant, *brevi vacillaturos*, prout [k] *Hipp.* [l] *Strab.* [m] *Plin.* [n] *Paul.* [o] *Marcell.* [p] *Avic.* atque [q] *Suidas* ſtylo notarunt adamantino.

V. Altiùs adhuc evectô vitiô, *narium vaſa* recluduntur, & *hæmorrhagiæ* moventur enormes, quæ ſanguinis κρᾶσιν *vitiatam* produnt, quam [r] *Hippocr.* passim infamat, utpote *parvo fermento* prægnantem.

VI. Jàm verò *acres* illæ *particulæ ſalino fixæ* [ſ] Hippocrateâ ſanguinis περιόδῳ, atque [t] *Platonica* περιφορῇ, ità conquaſſantur atque ſubiguntur invicem, ut nihil relin-

[i] *Vid. Erud. atque terſum* V. Ketelaer *de Aphthis*, & Gal. *T.* 2 *p.* 252. & 479.
[k] *Pag.* 182. 42. 203. 40. 332. 39. 348. 39. & 423. 17.
[l] *Lib.* 16. *p.* 781.
[m] *Lib.* 25. 3. *p.* 622.
[n] *Lib.* 3. *cap.* 49. *p.* 474.
[o] *Cap.* XI. *p.* 291.
[p] *Lib.* 3. *Fen.* 15. *Tr.* 1. *cap.* 5. *p.* 791.
[q] *Tom.* 2. *in* Μάρκελλος.
[r] *In Coac. in Prog. in Prorrhet. in lib de M. M. & de Affect. Int.*
[ſ] *Pag.* 11. 28. 85. 33. 89. 19. 99. 7. 102. 36. 104 6. 107. 24. 108. 41. 109. 2. & 48. 304. 30. 305. 41. & 54.
[t] *Tom.* 3. *p.* 70. & *apud* Gal. *T.* 1. 216. 265.

linquant in maſſa quod non inquinent. Indè fit ut [u] *inſima* trunci *vaſa*, vel turgeſcant impendiò, & [x] *varicibus* aſſurgant; qui vulgò *cæcæ* dicuntur *hæmorrhoides*; vel arrodantur, & fluant, eruptionis inſtar, è *naribus ſummis*.

[u] Hipp. 526. 3.

[x] Gal. *Tom.* 3. 359. Æginet. 3. 59.

VII. Idem ergò ſanguis qui recens *balſamicus* & *conſocialis* partibus erat, in *acrem* ipſarum *hoſtem* evadit. Partium igitur cum ſanguine neceſſitudo primæva planè intercidit, atque ità ſingulis illis *ipſum veluti refugientibus*, totæ macreſcunt, *nutrimenti defectu*. Aſſurgamus igitur [y] *Hipp.* [z] *Philoſ.* [a] *Aret.* [b] *Gal.* [c] *Avicenn.* & [d] *Averroi*, lienoſos *tabentes* dùm digito monſtrant.

[y] *Pag.* 69. 43. 182. 42. & 203. 42.

[z] *Tom.* 2. *p.* 1011. *A.*

[a] *Diut.* 1. 14. *p.* 82. & 83.

[b] *Tom.* 1. *p.* 106.

[c] *Lib.* 1. *Fen.* 2. *Doctr.* 2. *fol.* 107. & *lib.* 3. *Fen.* 15. *Tr.* 2. *cap.* 1. *fol.* 789.

[d] *Colliget.* 4. *cap.* 56. *fol.* 85.

VIII. Quoniam autem illæ

sanguinis portiunculæ salino fixæ *crassiorem* præ se ferunt *molem*, quàm ut *porulos* nutriendi corporis subire queant, plurimæ in lienem texti laxioris, vel [e] *pondere* proprio ruunt, vel *adventitiis spiculis* in illum sese inserunt. Dùm verò hîc *alta palus* est, è cujus profundis haud facilè emergant, consequens fit, ut plurimæ illæ, *eò demersæ*, inibi stagnent, nesciæ refluxus.

Stagnatione igitur suâ concrescunt, & ita conglomerantur ut *lienem enormiter distendant*; [f] *corpore* interim *tabescente*. Atque adeò festivus est [g] *Trajanus* lienem comparans *fisco*. Hoc siquidem *ditescente* populus *depauperatur*, uti liene *increscente* corpus *emarcet*.

[e] Terrenæ *sunt enim atque* compactæ, Julio Palmario, 2. *de Contag. cap.* 3. *p.* 122. *atque* Joh. Jonstono, *Prax.* 10. *p.* 619.

[f] Hipp. *p.* 69. 43. & 203. 42. Gal. *Tom.* 1. *p.* 106. Ballon. *de V. & M. Morb. p.* 72. 73. & 74. Pallor in ore sedet; macies in corpore toto, *Met.* 2. 776.

[g] Aurel. Victor. *Epit. n.* 66. *atque* Rhodigin. *l.* 4. *cap.* 18. *Undè verò* Senn. Heurn. & *alii passim id* Dionis *esse velint, me fugit.*

IX.

IX. Tumentiore itaque ſplene, non ſolùm *ſpiritus* ille *ſublimis* urget, quem [h] *Polemon Athen.* meritò tribuit mœrore preſſis, ſed reliqua ſymptomata graviùs undique premunt. Imò novi tumores conſurgunt, quibus *palpebræ, pedeſque* [i] *gravantùr*, è particulis *feri viſcoſi* genarum pedumque texto tenaciter implexis. Atque ita non *meræ* ſunt *inflationes*, ut apud [k] *Averroem*, quaſi *flatuum unicè ſoboles* eſſent.

X. Partium autem illarum uti *color* [l] *fœdus multiplex* exſurgit, ita & corporis univerſi *floridus* omnis atque *vivax* funditùs perit [m]. Etenim

Qui viret in foliis venit à radicibus humor [n].

Hîc verò mala radix, mali

h *Lib. de ſignis*, *p.* 161.

i Hipp. 224. 36. 278. 42. 423. 20. & 30.

k *Colliget.* 7. *cap.* 13. *p.* 156. *F.*

l Gall. adagiô *perhibentur*, *juxta* Hipp. *mentem*, *p.* 268. 28. jaunes comme de la cire, *è Naſone autem* ora buxô pallidiora gerunt. *Metamorph.* 4. 134 & XI. 417.

m Aret. Diut. 1. *cap.* 14. *p.* 83.

n *Sic Hipp.* ὡς ἡ τροφὴ, οὕτω καὶ τὸ ἔξω.

stolones. Prava germina, pravi surculi: [o] *decolor* lien atque *luridus*; decolor & *vultus* atque *Saturninus* [p]. Sed ne mentem [q] *Saturninam* induamus ipsi, *stigmate notandi* [r] *Astrologico*, Citharœdum vocemus, qui nobis animum exhilaret. En *Stratonicum*, dicteriis facetum, qui *lienosos* dùm intuetur [s] *Caunios*, pallore suffusos, ceu reduces vel è [t] *Trophonii* antro vel è mediis *silentibus* [u] *umbris*, in ipsos *Homericum* illud jactavit, [x] *hominum genus foliis esse simile*. At culpantibus eum *Cauniis* quòd civitatem *ut morbidam* sub-

[o] *Uti constat* è cadaverib. lienicis.
[p] Hipp. *p.* 204. 2.
[q] *Vid.* Christoph. Clavium, *in Sphæram* Joh. de Sacro Bosco, *comm.* 2. *p.* 275.
[r] Joh Hasfurti Verdungi, *Novæ Med. lib.* 2. *p.* 18. *ubi teterrimè* Saturninos *sugillat Sed* φλυαρεῖ. *Noli autem* ἀντιφλυαρεῖν e Gal *T. p.* 41. *verùm* Aristot. *oppone T.* 2. *p.* 815. Cic. *Tusc.* 1. *n.* 33. Plut *T.* 1. *p.* 344. *B. &* Fr. Bonav. *lib.* 4. *p.* 240.
[s] Plin. 11. 37. *p.* 275. Volaterr. *l.* 24 *p.* 571.
[t] Aristoph. *in Nubib. Act.* 1. *Sc.* 6. *p.* 155. Philostr. *Apollon.* 8. 8. *p.* 420. *&* Apostol. *Cent.* 7. *n* 88.
[u] *Æn.* 6. *v.* 264.
[x] *Iliad.* Z. *v.* 147. *&* Φ. *v.* 464. Mimnerm. *P. Gr. p.* 736. *v.* 1. Plut. *de sera pœnit. p.* 560. Q. Smyrn. 9. *v.* 501.

ſubſannaret, *abſit*, inquit, *morbidam* dicere *auſim*, ubi vel *ipſi mortui* [y] *ambulant*.

[y] Strab. 14. p. 651. & Cœlius 4. 18.

Cap. X.

Nec tumidus lien *cutis florem* unicè *decerpit*, ſed viſceribus damnum multiplex infert. Ejus enim *globuli* non omnes *lienali ſepto* coërcentur: Quidam igitur ſanguinis fluento *huc & illuc* abripiuntur, atque ita *glomere facto* venas inferciunt, intra quas nequeunt *liberè volvi* atque *revolvi*. Accidit itaque ut vegeto licèt cordis impulſu ab aliis atque aliis urgeantur à tergo, inibi nihilominus, *hoſtili ſuo globo*, vias obſideant. Intereà perennis à corde *propulſio* in iſthæc *allidit* obſta-

cula. Tunç verò quicquid in ſanguine *tenuius* eſt atque *dilutius* præterfluit, *craſſius* autem & *compactius* inibi ſiſtitur, & venas paſſim in [a] *varices attollit*, uti ſingulatim de *venis in ano* prænotatum eſt [b].

a Gal. T. 5. p. 305. Pulverin. *cap.* 62. p. 551.
b *Cap.* 8. *n.* 5.

CAP. XI.

Nec iſthæc *à ſanguine in grumulos coacto* unica vaſis infertur noxa, nam *glutinoſæ* ſi confluxerint *particulæ*, globulos protinùs *inviſcant*, & partibus *affigunt*. Indè fit ut ipſæ arteriæ vocentur in detrimenti partem. Nam portiunculæ, *viſco ſuo tenaciores*, arteriis internis agglutinantur, & pares ſe præſtant ſanguini reprimendo. Illarum enim alveis præpeditis,

tis, *fluento* ſunt vel *nullo* vel *laborioſo.* Sanguinis interim *perennes*, ac etiam *ingentes* volvuntur ſub pectore fluctus, qui alluvione ſuâ ad remoras illas fortiter allidunt, quò gluten illud *arteriis impactum* deglutinent. Ingens ergò procella ſurgit, *ceu maris æſtuoſi intra ſtrictiora freta*, nam hîc quoque ſtrictior eſt fluxuri ſanguinis alveus. Is autem quia *ſpiritibus turget*, recens à corde, *impetu ruit* in globum obſtantem. Sed dùm ſuos fluctus, *inſtar procelloſi maris ad ſaxa* inibi *frangit*, cor minimè *ſaxeum*, reſilit atque tumultuatur. *Cordis* autem iſtæc *commotio* atque *tumultus* Palpitationis nomine vel *lippis* atque *tonſoribus* jam olim innotuit. *Rudem*

testor Plauti *lenonem*, qui *experientiæ scuticâ vapulans* morosè queritur, [c] *geminos sese filios in ventre habere. Rude* & alterum *cor* [d] *Euclionis* attestor, *arte ludicrâ continuò emicans in pectus*, hoc est, *palpitatione repentinâ*, ceu seditione [e] commotâ, *confestim in pectus insurgens*. Idiotas igitur apage, qui [f] *ceu asini ad lyram*, sese ad *Hippocrateos codices* adjungunt, quò *Virum* in Arte Medicâ detritissimum *traducant*, ceu *cordis* istud terrificum *symptoma* vel *siluisset*, vel *ignorasset*. Sed isti *Sycophantæ*, si quid modò *ipsis Arcadicis lævâ in parte mamillæ saliat*, adeant quæso, Cl. D. D. *Gronovium* Pr. meum ad aras usque colendissimum, & ex illo

c Curcul. *Act.* 2. *Sc.* 1. *v.* 6.

d Plaut. *Aulular. Act.* 4. *Sc.* 3. *v.* 3.

e Mercat. *Act.* 1. *Sc.* 2 *v.* 14.

f Gal. *T.* 1. 361. & 502. Lucian. *p.* 890. *A.* Athen. *l.* 8. *cap.* 9 *p.* 349. Suid. *T.* 2. *p.* 315 & *Cent.* 10 *n.* 94.

illo Literarum omnigenûm *inexhausto fonte*, opimos doctrinæ succos *largiter hauriant*, quò sibi *mentem aridam, sterilemque irrorent* atque *fœcundent*. Gloriæ igitur ducant à [g] *Viro tanto* doceri τὸν σφυγμόν τε καὶ [h] παλμόν. Deinceps verò discant quid sit ὁ τῶν φλεβῶν [i] πηδηθμός; quidve αἱ φλέβες [k] αἱ σφυγματώδεες; vel rursum οἱ πόνοι παλμώδεες, [l] vel in universo corpore, [m] vel ad tempora, [n] vel ad collum; [o] vel in toto abdomine; [p] vel in hypochondriis; [q] vel ad umbilicum; [r] nominatim autem quid sit τῆς [s] καρδίης παλμὸς διὰ τέλεος [t] ξυνεχής. Quid insuper παλμὸς περὶ καρδίην οἷος

 ὑπὸ

[g] *Quòd si locorum intercapedo ipsos illius necessitudine interdicat, consulant velim Eruditiss.* Sebast. Pissenium, *de Cord. Palpit. lib* 1 *cap.* 2. 3. *&* 4.

[h] Hipp. p. 115. v. 3.

[i] Hipp. p. 358. 42. Venarum percussus, *Plin.* 7. 51.

[k] *Pag.* 427. 10.

[l] *Pag.* 432. 46.

[m] *Pag.* 308. 39. 325. 19. 434. 4.

[n] *Pag.* 358. 42

[o] *Pag.* 431. 31. 427. 17.

[p] *Pag.* 432. 43.

[q] *Pag.* 306. 13. 402. 46. [r] *Pag.* 320. 5. 432. 45. [s] *Vid.* Joh. B. Montan. *Consil.* 181. Trincavell. *lib.* 6. *part. aff.* 12. Claudin. *Cons.* 128. *p.* 308. Petrum Vascum Castellum, *Tract.* 9. *de Cord. palpit. p.* 814. Tulp. *lib.* 2. *obs.* 19. *&* Henr. Regium, *Prax. p.* 283. [t] *Pag.* 327. 45.

ὑπὸ δρόμου; ἢ ὑπὸ δείματος [w]; Quid tandem *Latinis auribus* isthæc *Divini Genii* [x] verba sonent? *αἱ φλέβες πρὸς τῇ καρδίῃ* [y] *πηδῶσι, καὶ ἡ καρδίη πάλλεται.* *Cor* nimirùm *concutitur* atque *subsilit*, ubi vasa *subsultim* ad illud assurgunt. Sicut enim rapidi fluminis *fluxu represso tumescunt aquæ*, multo cum tumultu, ita hic sanguinis *cohibito motu tumefiunt vasa*, atque *commoventur*, & illis turgentibus atque concussis, totum *cor exagitatur*, & *impendiò convellitur*. Hipp. ergò *fons genuinus* est, atque *primævus* scriptionis περὶ παλμοῦ.

Quæ igitur *seros* apud ejus *Nepotes* palpitationum *cordis* & *arteriarum* prostant exempla, *Rev. Parenti* neutiquam vel *Archetypa* sunt, vel

p Pag. 532. 50.

x Pag. 124. 40.

y Ipsum cor *Antiocho deperaunti Novercam* δεινῶς πηδᾷ, *e* Juliani *Misopog.* p. 69.

vel *Prototypa*; ſed *Apographa*, & ſæpius *Apocrypha*, utpotè *mendoſa*, & à *Naturæ libro* penitùs abhorrentia. Hîc igitur Hipp. *uti aliàs*, dum Medica *fundit*, ab aliis *ebibenda*, Galatonis [z] Homerum refert, *carmina vomentem*, ab *Ariſtophaneis* [a] ἐπιφυλλίων *abligurienda*. Sed quia iſtæc *idea nauſeoſa* eſt, *Hippocr.* dicam virum eſſe *tantum*, ut Medicorum plures, in [b] *Jalemos adſcribendi*, tot pygmæi ſint, [c] *thyrſô pollicem ejus metientes*. Imò Hippoc. *Phœbus* eſt *alter*, fulgore non ideò carens, quia *non videtur à* [d] *cæcis*.

Cap.

z Ælian. *V. H.* 13 22. *p.* 502.

a Salſum *eſt in Poëtas inficetos* Scomma. *Act.* 1. *Sc.*2. *p.* 215

b Zenob. *Cent.* 4. *n.* 39. Gal. *Tom.* 3. 453. 58. Heſych. *p.* 454. Suid. *Cent.* 5. *n.*8. & 7. *n.* 97. Apoſtol. *Cent.* 10. *n.* 39. Etym. M. *atque* Varin. in Ἰάλεμος.

c *Vid.* Cyclopem *Timanthis*, Plin. 35. 10. *p.* 833.

d Theophili *mens eſt* de Sole, *Lib.* 1. *ad Autolycum p.* 70.

Cap. XII.

Nuſquàm igitur *cor* unicè *ad moles ſuis oſtiis injectas ſubſilit*, ſed & ejus primarii tubuli, *ad obices quoque reſiliunt*; aſſultim enim impetuntur à ſanguineis globulis cunctis, qui ab offenſâ ſuâ *tumultuoſe* & *confertim* in ſeſe reſultant. Tunc quippè neceſſarium eſt, ut *ſenſiles* illi ſanguinei *canales* toti contremiſcant, & motu ſuo incondito *viſcera concutiant*. Undè conſequens & alterum ut inteſtinus ille ſanguinis tumultus arctiores ſuos dilatet alveos, & *maris* iterùm *implacidi more*, ſinus ſibi formet, intra quos reciprocet. Dum autem ſinus illi cavantur, univerſum *Arter.*

ſy-

systema micare non desinit; pulsuque suo irrequieto turbas ubique ciêre, sed præsertim *in ipsâ lienis arteriâ*, quæ propterea pulsat enormiter, & petulanti sanguine *hypochondrium concutit* atque *convellit*. Exindè est, ut lienalis arteriæ *validi percussus* frequenter occurrant, qui suis *ictibus* fortiter *repetitis* fornicent. *Fornicatur* ergò *lienalis arteria* reliquarum more, quæ hinc indè *fornicis in morem* exstruuntur, & ἀνδρύζματ⊙ nomine passim infamantur à [a] *Dioscoride*, à [b] *Galeno*, ab [c] *Aëtio*, à *Paulo* [d] & ab *Actuario* [e].

II. Istæc autem aneurysmata *vel jam mihi notissima sunt*, nam tales arterias cùm in *pectore*, tùm in *abdomine* pugni mole *fornicatas* legi apud

a Lib. 4. cap. 42
b Tom. 3. p. 356. 4. p. 27. & 87.
c Tetrab. 1. Serm. 3. cap. 18. p. 122. & Tetrab. 4. serm. 2. cap. 51. p. 716. Ibid rursus serm. 3. cap. 9. p. 746.
d lib. 4. cap. 53. p. 527. lib. 6. cap. 37. p. 563.
e Meth. Meth. lib. 3. cap 1. p. 194. Vid. M. Aurel. Sever. p. 170. de Absc. & singulatim libell. Barthol. & Hornii.

pud [f] *Fallop.* [g] *Paræum*, [h] *Harvæum*, [i] *Riverium* & [k] *Marchettis*. Singulatim verò *Par. Rev.* lienales mihi cessit benè multas *Dædaleas* omninò, & *ambagiosas*, cellulisque passim *excavatas*. Tales porrò fuisse profitetur lienales illas, quæ suis *anfractibus* [l] *longè latéque protensis*, atque tædiosè pulsantibus [m] *Plautinum* Cappadocem *Zonâ quasi cinxerunt*. Tales iterùm asserit *melancholicis* inesse, qui *corde lienoso* [n] *canuntur*, quòd scilicèt *lien* ipsis *saltat*, & *de labore pectus tundat*, ac *seditionem* veluti *faciat*, *occupando* [o] *præcordia*.

III. Tales denique fuerunt pulsationes illæ quas memorant, & quas ignorant [p] *Arculanus*, [q] *Erastus*, [r] *Claudinus*

[f] *Lib.* 1. *de Tumor. p. n. cap.* 14. *p.* 284.
[g] *lib.* 6. *cap. ult. p.* 229.
[h] *Exercit.* 3. *de Circ. sang. p.* 254.
[i] *lib.* 12. *cap.* 5. *p.* 202.
[k] *Obs. chir.* 48. *p.* 113.
[l] Arant. *Obs.* 35. *p.* 99. *Vid. hîc. Cap.* 1. *n.* 8.
[m] *Curcull. Act.* 2. *Sc.* 1. *vers.* 5.
[n] *Casinar. Act.* 2. *Sc.* 6. *v.* 62.
[o] *Mercat. Act.* 1. *Sc.* 2. *v.* 14.
[p] *In Non. Rhas. c.* 100. *fol.* 151.
[q] *In Hipp. Prægn.* 1. *p.* 158.
[r] *Consil.* 46 62. & 74. *p.* 106. 143. & 175.

dinus atque [s] *Bontius*, sed quas debuissent ab [t] *Hipp.* didicisse. *Par.* autem *Rev.* mirâ voluptate meum animum permulsit, ubi me docuit se *intra lienales* illas, nec non *intra pulmonales*, & quandoque intra coronarias cordis [*quas mihi dedit expassas & duratas omnino, atque ita horrendæ quondam palpitationes fontes*] mucilaginem quandam, *ostrearum* instar, & *lividis cirris*. Id quidem [u] *Benivenius*, [x] *Vesal.* [y] *Holler.* [z] *Rumler.* [a] *Ballon.* [b] *Hildan.* & ipsa seculi supercilia [c] *Severin.* [d] *Velschius* & alii; viderunt tàm in *aorta*, quàm in *corde*, sed chimæræ formâ, *vermis* nimirùm, *puris*, *calli*, *carnis*, *carunculæ*, vel *adipis*. At ipsorum intererat, ab [e] *Hipp.* doceri

s Obs. Indic: 8 p. 37
t Pag. 204. 328. 402. & 432.
u Obs. p. 137. 161. 178. & 183.
x Lib. 1. cap 5.
y Lib. 1. c. 29. p. 208.
z Obs. 6. & 52 p 6. & 32.
a Tom. 3. p. 310. 314. 315. & 325.
b Cent. 2. obs. 89. & Cent. 4. obs. 50.
c Cap. 2. p. 277.
d Obs. 34. p. 22.
e Pag. 124. 39. & 125. 21. & 47.

ceri tales concretiones esse à *pituitâ frigidâ* sanguinem *refrigerante* atque *sistente*.

Merum igitur *gluten pituitosum* est, sicut *Hippocrati* experimenta paterna luculentam fecere fidem: Istæc enim *mucosa* sæpius *exsiccavit, decoxitque* aquâ, vinô, acetô; vel etiam *exussit* prunis vel flammâ, & aliud nihil deprehendit quàm *gelatinam sanguinis* esse similem illius, quæ *sanguini ducto* tenax accrescit, & instar expansi totum vasculum obtendit, in pituitosis, *in cachecticis*, in *scorbuticis*, in *spleniticis*, atque singulatim in *rheumaticis affectionibus*.

Cap. XIII.

Dùm autem tot illis arteriarum percuſſibus corpus ita comploditur, ut *vel è longinquo* [f] *ſonus audiatur*, cuncta certè ingraveſcunt, properatque morbus ad *catastrophen*. Præprimis [g] *flatus* inſoleſcunt, & ex *utre velut* [h] *Æolio* laxati, quoquoverſum furibundi diffunduntur, diraſque tempeſtates ubique commovent. Singulatim autem ventriculum diſtendunt, & excruciant, nî *ructibus*, utut [i] *fœtidis*, explodantur. *Lienoſos* diceres [k] *cavos folles* eſſe, *olida ſpirantes*, ſed toto diviſos Orbe à [l] *Pomponio* Conſulari Poëtâ, quem perhibent *ructaſſe* nunquàm. Nec fla-

f Tulp. *lib.* 2. *obſ.* 28.

g Aret. *Diut.* 1. 14. 82. *Vid. Synt.* Mayernıani *cap.* 12. *p.* 304.

h *Odyſſ.* K. *v.* 19. *&* 47.

i Piſcium nidore, *Aret. Diut.* 1 *cap.* 5 *p* 56. *Vid.* Th. Sydenham *de Paſſ. hypoch. p.* 113.

k Juven. *Sat.* 7. *v.* 111.

l *Plin.* 7. *cap.* 19. *p.* 147. 31.

F tuum

tuum sævities effrænis *tenuibus* parcit *intestinis*. Illa siquidem vel crudeliùs dilaniat, quàm ipsum *colon*, quod uti *obtusius*, ita & *capacius*, nec luctantes ventos ita coarctans. Sed accidit oppidò faustè ut dùm cruciamentis suis omne frangunt animi robur, ipsi, tanquàm sævi hostes, *ad tibiæ* [m] *cantum*, portâ decumanâ *trudantur*. Lienosorum enim fibræ intestinæ *Edicti* [n] *Claudiani* sunt amantes, & [o] *Argyrii simiæ*; audacter quippè, *ne periclitentur*, nervis undique contentis [p] *hostilem spiritum* omnem vel publicitùs *elidunt*, etsi nusquam λιβανωτὸν [q] oleat. Et

[m] *Quidni sic agatur cum* hostib. *illis? quùm Thebarum* muri hostiles *ità* diruantur; Tzetz. *Chil.* 1. *n.* 13. *&* *Tyrrheni* servi, *Plut.* *T.* 2. *p.* 260. *B.* (heriles hostes) Senecæ, *Epist.* 47. *p.* 460. Tertull. *adv. Marc.* 5. *n.* 6. Æl. Donato, *in Andr. p.* 589. *fuse.* Festo, *de signif. verb.* 15. *p.* 429. *atque* Macrob. Sat. 1. *cap.* 11. *p.* 235. *Imò* Spiritui *ipsi* Sacro, *Mich.* 7. *v.* 6. *&* *Matth.* 10. *v.* 36. *ita* plectantur. *Odii porrò tanti rationem* Homer. *dat*, *Odyss.* XVII. *v.* 322. *atque* Plato 6. *de Legib. p.* 777. *A.* [n] Sueton. *in Claud. n.* 32. *p.* 494. [o] Aristoph. *in Plut. p.* 19. *A. F. &* Suid. *in* Ἀγύρ@. [p] Hipp. *p.* 178. 31. *&* 306. 50. [q] Arist. 16. *in Plut. p.* 7½. *E.*

Et eâ in re ſplenici prudenter ſibi conſulunt, aliàs tantâ intus rabie furunt venti, ut *Diocle* [r] *narratore*, Medici non veriti ſint, perſtrepentis lienis murmura ſæva, tempeſtatéſque ſonoras τὸ φυσῶδες τὸ πάθημα *morbum flatulentum vocitaſſe*, inſtar [ſ] *Hippocratei* νοσήματος ἐρυγματώδεος *morbi ructuoſi.*

II. Alii verò flatus iſtos *Dæmonas* eſſe finxerunt abdomine cluſos, quibus *Lienoſi* non modò fiant [t] *ventriloqui*, [u] ἐγγαςριμύθων æmuli,

 altô

r *Gal. Tom.* 3. *p.* 278. 8.

ſ *Pag.* 156. 48.

t Tertull. *adv. Praxeam, n.* 19. *p.* 650. D.

u Hipp. *p.* 340. 36. & 357. 32. *Imò paſſim apud* LXX. Levit. 19. 31. 20. 6. & 7. *Deuteron.* 18. *v.* 11. 1 *Sam.* 28. *v.* 8. & 9. 2 *Chron.* 33. *v.* 6. *Eſ.* 8. *v.* 19. 19. 3. 44. 25. Cic. *de div n.* 19. & 36. 2. *n.* 57. Strab. *lib.* 9. *p.* 419. Joſeph. *A. J.* 6. 15. *p.* 204. C. J. Martyr, *ad Orthod. p.* 422. C. & 440. *D.* Clem. Alex. *Admon. ad Gent. p.* 9. C. *Pædagog.* 2. *p.* 148. *D.* Hieronym. *in Catal. p.* 297. *de Euſtathio*, Photius *in Epiſt.* 151. *p.* 206. Apoſtol. *Cent.* 7. *n.* 48. & *Cent.* 9. *n.* 35. J. C. Scaliger *ad Card. fol. verſo* 332. J. Wierus *de Magis, cap.* 14. *p.* 140. P. Zacch. *Q. Medico-legal. p.* 195. & Servat. Gallæus, *de Sibyllin. Orac. p.* 2. & 362. *Videſis Exegeſin* Gal. & Heſych. Suid. & Varin. in Ἐγγαςρίμυθος. *Videantur* & Sophoclis ςερνομάντεις, *nec-non Eurycles* Ariſt. *in* Veſpis, *p.* 502. *atque* Platon. *in Sophiſta, T.* 1. *p.* 252. C. *Talem Rhodigii* Cælius *audivit, lib.* 8. *cap.* 10. *p.* 417.

x Hipp. *de Lycino* Gr. p. 332. 39.
y Plaut. *Curcul. Act.* 2. *Sc.* 1. *v.* 16.
z Perf. *Sat.* 1. *v.* 57.
a Gal. *Tom.* 1. 309. 31.
b Gal. *T.* 3. *p.* 276. 36. & 358. 25.
c Hipp. *p.* 168. 18. 203. 40. 204. 2.

altô ſuô lienis [x] *ronchô*, ſed & *ventre* turgeſcant *collativô* [y] ſeu *aqualiculô* [z] *propenſô ſeſquipede*, ad *intenſiſſimum* luctantis flatus, & exilire nitentis [a] *elaterem*. Flatus autem illi ſicut in *ventriculo* & *in inteſtinis* fœtura ſunt *pituitæ ſalſæ* [b] & *acidæ*; ita *in liene* ſoboles ſunt *ſeri muriatici*, quod *ſplenem* non modò *fermentat*, ſed & *ſanguinis maſſam*, in quam, detrimentum ſibi illatum, cum fœnore refundit [c]. Inflantur ideò venæ & impendiò nigreſcunt, atque *varicibus* hinc indè *protuberant*, nec ad tactum ita reſiliunt, uti dùm *ſanguis integer ævi* & purus putus inerat, ac intimè perfuſus portiunculis *balſamicis volatilibus*, & *plenè nutritiis*. Nunc enim *acri-*

cribus ſcatet *ſaliniſque fixis*, [d] & *roſione*, *fermentoque promtis* quæque pravam indolem ſuam *noxâ* [e] *produnt*. Hîc ſiquidem *Hæmorrhoides* Cap. 9. N. 6. noxiores ſunt, ſive *crepent*, & *fluant*; ſive *conſiſtant* & *ſtagnent*. Sic & *hæmorrhagiæ* nocentiores, reliquum enim *naturæ theſaurum* profundunt, reſiduis ſpiritibus *oppidò paucis*, atque ſic *lienoſi tabent elumbes*, aſſurgentibus interim *pedum* [f] *œdematis*. Imò *rediviva* fiunt oris atque tibiarum *ulcera*, quibus vires magis adhuc atteruntur, *ſpiritibus caſſæ*. Nequeunt igitur lienoſi *firmo inſiſtere talo*, ſed impares ſunt ad *inceſſum*, præſertim *ad acclivia*, uti **Polemarchi* filius. Sed iſtæc *ſcorbutici lienis* enervata cru-

[d] *Spiritu & Sulphure prorſùs orbis* Joh. Jones, *cap.* 3. *de Feb. int. p.* 116.

[e] *Vide paſſim* H. Reuſner *&* S. Eugalen, *de Scorbuto.*

[f] Hipp. *p.* 178. 32.

* Hipp. *p.* 366. *v.* 14.

ra[g] imperitè ſcriptitant *ἀνατρολόγητοι* [h], *ſupra plantam* (ut dicitur) [i] *evagati* crurum eſſe [k] *paralyſin*, cum interim toto cœlo diſcrepent vel à *paralyſi vulgari*, vel ab illâ *crurum & brachiorum impotentiâ*, quæ vel *febribus intermittentibus*, vel *colicæ Pictonum conſectaria* fit, qualem *Rupellæ*, *Pariſiis*, atque *hîc* Rev. Parens annotavit, monitus à [l] *Fernelio*, [m] *Citeſio*, [n] *Salmaſio*, atque *Riolano* [o].

Cap. XIV.

In iſtis itaque lienoſorum *ſanguineis effluviis*, *ſuggill.* &

g *Imò vel ſimplici quartanæ* pigrities *ineſt* ad motum, *ut apprimè notat* Lud. le Vaſſeur, *p.* 57. *de* triumv. hum. h *Seſquipedale* Vitruvii *dicterium eſt in* Medicinâ rudes, *lib.* 1. *p.* 27. i Ammian. Marcell. *lib* 28. *cap.* 1. *p.* 509. *Vid.* Val. Max. *lib.* 8. *cap.* 12. *n. ult. in Ext.* & Plin. *lib.* 35. *cap.* 10. *p.* 834. *Quippiam affine profert* Epictet. *cap.* 61. *p.* 43.

k Strab. *lib.* 16. *p.* 781. & Plin. 25. 3. *p.* 622. *Imò ipſe defin. M. Auctor*, T. 4. *p.* 398. & Cæl. Rhodig. *lib.* 6. *cap.* 8. *p.* 279. G. *Vid.* Reuſner. *de Scorbut. p.* 123. l Pathol. *lib.* 4. *cap.* 10. & *lib.* 5. *cap.* 3. m *Opuſc. in* 4. *p.* 171. n *De* Annis Climacter. *p.* 731. o *Anthropogr. p.* 656. *Vid.* Joh. Bettum, *de ſanguine*, *p.* 183. *n.* 4.

& *ulcusculis*, concipienda venit *acidæ colluviei luxuries*, quæ *vasa corrodat*, *sanguinemque* [p] *denigret*, ac in *globulos cogat*. Quid enim aliud loquuntur hactenus prolata? & quid rursum *ipse sanguis è spleniticorum venis eductus*? Is enim totus *luridus* est, & *crassus*, *grumulisque compactus*. Dissectus deinceps ipse lien, qui totus τρυγώδης [q] est, hoc est, qui *totus diffluit consimili tabo*, picis [r] navalis ad instar, uti lien [s] *Fernelii*. Imò lienes benè multos *Rev. Parens* præ manibus habuit, *universè fluxos*, hoc est *ab acido* ita *corrosos*, ut tunicâ revulsâ *toti fluerent*, & toti funderent suam [t] *amurcam*,

[p] Hipp. 203. 40. & 204. 2.

[q] Ruff. Eph. p. 44. & Nemes. *de Nat. h. p.* 111.

[r] *Talem* picem *nobis exhibet quoque* Gal. *Tom.* 3. *p.* 358. & C. Piso, *Sect.* 1. p. 40. *necnon* B. Swalve, *Pancr. Panc. p* 264.

[s] Plancius *in ejus vita*, p. 15. *sed neutiquam Ann.* 1557. *ut mihi recitatur*, *verum Ann.* 1558. *è* Thuani *Hist.* 21. *T.* 1. *p.* 431. Barth. *Epist.* 73. *Cent.* 1. & Patin. *Epist.* 70. *p.* 230.

[t] *Talem Aretæus* alvo refusam *narrat*, colliquescente *sic* liene, φύσει εὐλύτῳ, natura solubili, *Diut.* 1. 14. *p.* 82. & Petr. Sal.

F 4 si-

Sal. Diverſ de *Aff. Part. cap.* 15. *p.* 285. *Tales rurſum* lienis particulas, *exploſas podice*, Car. Piſo *ſedulus notat*, *Sect.* 1. *p.* 40.

fibris ſcilicet ipſorum totaliter arroſis, & ad leviorem attactum diſſilientibus, haud ſecùs ac *pulpa mali vieti atque putris*, [ſolutâ compage] *contrectari non ſuſtinet*. Ipſa denique *curandi methodus* luculenter arguit *ſanguinis acorem dominatum occupaſſe*, nam quæcunque *acidum infringunt*, tyrannidem illam opprimunt.

II. Sed quò evagor? & quorſum è cadaveribus argumenta mutuor, ut *lienis acidum* [u] *deprehendam*. Ipſi *lienoſi*, ſpirantes adhuc *mentiſque ſuæ compotes*, omninò producendi veniunt coram Veritatis Tribunali, quo teſtentur, *ore uno*, & *pectore recto*, quanto *noxa* ſit illius *acidi*, quo cruciantur, illud enim v. g. integrô bienniô,

u B. Victorius, *Sect.* 1. *cap.* 14. *p.* 287. Sebaſt. Cortilio, *lib.* 1. *cap.* 5. *p.* 357. Helmont. *p.* 126. *n.* 30. Fierabras, *Meth. Chirurg. p.* 331. Barbet. *Anat. Pract. p.* 138. & *Clar.* Wedel. *Mach. Vit. cap.* 10. *p.* 301.

niô, *Fernelium*[x] exenteravit. Tanta certe est ut sæpe sæpius *ventriculum subvertat*, & vomitu sese prodat *styptico* prorsus & [y] *austero*. Fauces enim non solùm *stringit* atque *coarctat*, vitrioli more, sed *abradit*, atque *corrodit*, aquæ [z] *Stygiæ* ritu, & exinde est, ut illæ vomitiones, in terram profusæ, [a] *aceti ad instar ebulliant*, & nidore suo abominando vel ipsa fugent animalia, *mures* putà, *feles* & *canes*, qui sanorum [b] *vomitus aliàs abliguriunt*.

III. Imò enormis acor ille in tantum exaltatur, ut *ossium durissima*[c] pontico sapore

x Plancius, *in ejus vita*, *p.* 15.

y Hipp. 153. 29. 157. 50. 158. 3. 192. 21. 209. 31. 210. 45. 217. 40. 236. 37. 375. 27. Gal. *Tom.* 3. 358. *&* 359. Avicenn. *lib.* 3. *Fen.* 15. *Tract.* 2. *cap.* 1. *fol.* 789. *&* Hercul. *fol.* 150. O.

z *Quam meritò* calcinativam *vocat* R. Lullius, *Testam. noviss. p.* 59. *De hac fuse* Libavius, *Syntagm. Arcan.* 8. *cap.* 30. Davidson. *Chym. cap.* 36 *p.* 223. *&* Arnaud. *Chym. cap.* 3. *p.* 73.

a Hipp. *&* Gal. *ibid.*

b Gal. *Tom.* 4. *p.* 189.

c Acetositatem *Meletius vocat*, *Lib. de Nat. hom. p.* 100. *&* J. M. de Gradib. *cap.* 9 *p.* 270. Ponticitatem *verò* Avic. *lib.* 1. *Fen.* 1. *cap.* 4. *&* Aponensis, *Differ.* 30. *p.* 48. *B.* 2. *Id autem hauserunt* ex

pore pungat, *hæmodiam* enim infert, quam [d] *Vir eruditus* ineruditè [e] *Galeno* tribuit: illa siquidem [f] *Sacrorum Codicum* est. Quinimò ante LXX. Interpr. [g] *Aristotelis* est, & ipsius [h] *Hipp.* Post LXX. autem, sed ipsorum ævô, [i] *Dioclis* est *Carystii*. Tribus verò deinceps seculis exactis, sed ante *Gal.* adhuc [k] *Dioscorid.* est [l] *Anazarbei.*

IV. Illius insuper *acoris edacitas* est tanta, ut medio in ventriculo vasa recludat, vomitumque suscitet sanguinei coaguli nigri, *odore* [m] *cadaveroso*, quem vulgò subsequitur *hydrops* [n] *remedii ne-*

ex Hipp. *Libell. de hom. struct. pag. ult. Vid.* Fracastor. *de sympath. & antipath. cap.* 14 *pag.* 58. & M. Dusseau, *de saporib. part.* 1. *p.* 116.

d Cælius, *lib.* 4. *cap.* 1. & 6. *cap* 8. *p.* 166. & 280.

e Tom. 1. *p.* 21. & *T.* 3. 263 & 278.

f Jerem. *cap.* 31. *v.* 29. & 30. *Ezech.* 18. 2.

g Tom. 2. *p* 683. & 718.

h Pag. 116. 8. 143. 48. 153. 29. 158. 2. 192. 23.

i De locis aff. 3. *p.* 278.

k Lib. 2. *cap.* 150. *l* Steph. *de Urbib. p.* 127. *m* Hipp. *p.* 158, 2. *m* Aret. 1. *Diut.* 14 *p.* 83. & *lib* 1. *de Cur. Diut. cap.* 14. *pag.* 250. *Illis enim hydropicis semper cessere Magistri.* Phillyrides Chiron, Amythaoniusque Melampus. *Georg.* 3. *v.* 549.

nescius, uti mihi constat è *Praxi Paternâ*, in quâ me roboravit [o] *Dodonæus* cap. de Absinthio, atque [p] *Valverda*, cum suo *Cardinale de Cibo*; nec non [q] *Riolanus*, cum suo Senatore; & ipse demum [r] *Ephem. Germ.* cum sua Matrona. In illorum enim cadaveribus, *unum è brevibus vasis* insigniter hiabat, è quo tale coagulum mortiferè eructatum est, *occupato hydrope*. Dictis demum grave pondus accessit ex [s] *Hipp. lienoso*, qui tali sanguine affatim rejecto, postridie periit.

[o] *Pemptad. 1 lib. 2. c. 2.*
[p] *Anat. lib. lib. 6. cap. 5. p. 267. &* Spigel. *lib. 8. cap. 14. p. 241.*
[q] *Anthropogr. 2. 17.*
[r] *A. 1678. Obs.* 20. 69.
[s] *Pag.* 339. s. *Vid.* Tulp. *lib. 2. obs.* 31. *&* 32.

V. Immò talem sanguinem lethaliter alvo dejectum *Rev. Par.* in fœmina vidit, cujus *lienale carcinoma* subjectum *colon arroserat*, & *tabum* [t] torminale lethiferumque *in* *in-*

[t] *Instar atramenti* Polypi piscis. Hipp. p. 157. 50.

intestina fuderat, quale in *abdomen* effusum [u] *Ballonius* notat.

[u] Tom. 3. p. 302. n. 14.

CAP. XV.

Quid demum Achilleis argumentis illis *pervigilium* si adnumeremus, [a] *Herophontis*, v. g. [b] *Scopi*, & [c] *Chartadæ*, ab ichore scilicet *acri* cerebri meningas [d] *fodicante*. Eodem igitur *aculeo*, quo fiunt [e] *insomnes*, fiunt *cephalalgici* & quidem [f] *punctim*; præcipue autem ad *tempora*, ubi assultim micant *arteriæ*. Etenim *acor* ille *seri* ultro citroque fluctuans intra vasa, plurimus certe in cerebri gyros influit, unde piam illorum blandamque matrem *dentatâ feritate* suâ *mordet*. Quinimò dùm loco-

[a] Hipp. p. 308. 17.
[b] Id. p. 315. 57.
[c] Id. p. 354. 33.
[d] *Sicut accidit* τῷ δείνι. *Obs.* 107. P. Renealmi, p. 77.
[e] Hipp. p. 178. 30.
[f] *Aliàs tamen* gravatè, *ubi serum* mitius *&* uberius *est*, *sicut in* Pericle, *atque* Lycino, Hipp. p. 325. 28. *&* 332. 89.

corum inibi *difficultates* atque *Dædala* arctius illud coërcent, & vim ejus promovent insitam, meningem & alteram admordet. Nec enim facilè *difflatur*, nec exinde facilè *diffluit*. Novo igitur veluti [g] *meteorismo* concepto, [h] *fermentatur & ebullit*, suisque assurgentibus undis meningas *expandit*, spiculisque *vellicat*, singulatim verò tempora *verberat*, atque *confodit*, utpote, præ sinuum amplitudine, *fluctibus* illis & *aculeis* magis obvia.

g Gal. *Tom.* 5. *p.* 460.

h *Eruditiss. legito* Mart. Schoock. *de Ferm. &* Tachenii Hipp. *Chymic. Vid. Cap.* 17. *n.* 3.

Istæc meherclè *doloris* est insimul & *insomniæ* sontica causa. Qui *mephitin* igitur è liene concipiunt in caput efferri *directò*, ut inibi *dolorificè* atque *vigilanter* volvatur atque revolvatur, *chi-*

mæram concipiunt *bombinantem in vacuo*, ſicuti me docuerunt *Rev. Par.* atque *Schneiderus* [i].

i *Cap. de Vertig. p.* 185.

CAP. XVI.

Nunc itaque ſum in proclivi, ut in illius acidi *facinus teterrimum* me convertam. Id enim, *ceu* [a] *ſepia foret*, ſanguinem [b] *nigrore* ſuffundit, & nigram illam infert [c] *Averroïs* Morpheam, hoc eſt *icterum nigritiâ horridum*, quô [d] *cuticula* vel nive candidior colorem induit *Aquilum* & *Æthiopicum*, unà cum

a Ariſt. *T.* 1. 941. *E.* Cic. *de Nat. deor. n.* 50. Perſ. 3. *v.* 13. Plin. 9. 29. *p.* 212. Ælian. *de An.* 1. 34. *p.* 15. Plut. *T.* 2. *p.* 978. *A.* Volaterran. *lib* 25. *p* 611. 2. Rondelet. *de Piſc.* 17. *cap.* 1. *&* Geſn. *lib.* 4. *p.* 853.

b Hipp. 203. 46. *&* 204. 2. Avicenn. *lib.* 3. *Fen.* 15. *Tract.* 1. *cap.* 3. *p.* 788. *Vid. Theſ.* Fr. Courcellium, *de V. S. p.* 102. *atque* Paul. Zacch. *p.* 688. c *Colliget* 3. *cap.* 26. *fol* 45. *Tom.* 9. *& ibid.* 4 *cap.* 12. *fol.* 64. d Cuticulam *dixi*, Cutis *enim Æthiopum albet*, *uti* Riolan. *Anthr.* 2. 4. *mihi teſtis eſt oculatiſſ. nec-non Sereniſſ. Cimbriæ Ducis* Ἀρχίατρος Pechlinus, *in eruditiſſ. & mellitiſſ. ſuo de* Nigritie Æthiopum *Tractatu*, *quem inſcripſit* Par. Rev.

cum oculis vulgo [e] *plumbeis*, sed quandoque *herbeis* [f].

Non simpliciter ergò [g] *lienosi decolores* visuntur ut [h] *Anaxenor*, sed sua nigritudine truculenti, ut *Antilochus* & [i] *Alevas*. Ex eodem deinceps *lienis* velut *aheno tinctorio* eliciendæ veniunt *nigricantes maculæ* & [k] *aphthæ*, imò *cicatrices*, Cap. 9. n. 4. nec non Urinæ atratæ, quæ [l] *Galeno*, [m] *Avicenn.* [n] *Actuar.* [o] *Averroi* & [p] *C. Pisoni* colliquati splenis *fideles* sunt *internunciæ*, quasi nempe illarum *effluxu* totum illud *infectorium* effunderetur *ahenum*, & reverâ istud *Galenicum* effatum ab ore ve-

e Fr. Joël. *Tom* v. *p.* 65.
f Plaut. *Curcul. Act.* 2. *Sc.* 1. *v.* 16.
g Hipp. 182. 41. 203. 12. *&* 40. 204. 26. 312. 31. *&* Gal. *T.* 3. 308. *&* 5. 462. *atque* Solenander, *Sect.* 5. *Consil.* 21.
h Hipp. *p.* 366 44.
i Hipp. *p.* 312. 32.
k *Quas recitat in* quartana *criticas* Joh. Rhod. *Cent.* 1. *Obs.* 16.
l *Tom.* 5. *p.* 514.
m *Lib.* 1. *Fen.* 2. *Doct.* 3. *cap.* 2. *fol.* 142. *&* *lib.* 3. *Fen.* 15. *Tract.* 1. *cap.* 4. *f.* 790. *&* 791.
n *Lib.* 1. *de Urin. judic. cap.* 20. *p.* 65.
o *Colliget.* 4. *cap.* 22. *fol. verso* 70.
p *Sect.* 1. *p.* 40. *Vid.* Joh. Hucher. *Prognost. cap.* XI. *p.* 83. *&* *Med. hist.* Fr. Rubei *Ex.* 3. *pag.* 27. *Sic lacul. exemplum extat urinæ nigræ*, B. Verzalch. *Obs.* 96. *p.* 247.

veridico *Hipp*. emanavit. Is enim *è suis phænomenis* placitum istud ratum atque fixum habuit. Nobis quippe [q] *Herophontem*, ϗ τ̀ [r] *δεῖνα* ponit in medio; [s] *Nicodemum* insuper atque [t] *Metonem*, nec non [u] *Heropythum* & [x] *Epicratis uxorem*, qui singuli *nigris urinis* tartareum suum caldarium saluberiter exhauserunt. Sic [y] *Erasistratus* fœminam vidit, *menstruis defectam*, quæ salutariter *nigras urinas* exclusit, sic Amico [z] *Valetii*, Vere & Autumno, *tumet* lien, sed urinis nigris *detumescit*.

q *Pag*. 308. 15.
r *Pag*. 326. 41.
s *Pag*. 326. 24.
t *Pag*. 309. 32.
u *Pag*. 326. 9.
x *Pag*. 308. 46.
y Gal. 3. 362. 54.
z *Exercit*. 40. *in Holler*. *Vid*. Chr. à Vega, *Præf*. *de Urin*. *p*. 530 & M. Martin *p*. 321.

CAP. XVII.

Istis positis facilè est imaginari I. Sanguinis grumulos;

los, suâ intra *lienis cavernulas* coïtione densa, [a] *fæcem* illam & [b] *amurcam* constituere, quâ splenicos scatere profitemur.

II. *Fæcis* illius *satietate*, lienem distendi, nec aliunde arcessendas esse obstructiones ejus vel *recentes*, & *leves*; vel *vetustas*, atque *rebellantes*.

III. *Fæcem* [c] illam & amurcam, *sero dilutiorem adhuc*, sedimenti more vel *in dolio vini*, vel *in oleario vase*, fluxilem adhuc esse. *Lienis* itaque *tumores* suscitat primi generis [d] *molles*, & *flaccidos*, atque [e] *fugaces*, qui scilicet modò *tumultuentur*, modò

G

a Hipp. p. 157. 49.

b Gal. *T.* 3. *p.* 307. 308. 332. & 361. *Quid verò sit genuina* amurca *discere est è* Caton. *de Re R. p.* 36. Varron. *p.* 130. Columell. *p.* 453. & Const. Cæs. *p* 178.

c Gal. *Tom.* 4. *p.* 189. 27. Avic. *lib.* 3. *Fen.* 15. *Tract.* 1. *cap.* 5. *p.* 791. *v.* 60. & D. A. ab Altomari *p.* 557.

d *Eos à pituita deducit* Joh. Andr. Schmitzius, *Pract. p.* 283. Durities *ergo nusquam est* lienis tumidi *proprium* Porphyrii 2. modo: *Malè ergo* Herculan. *fol.* 151. *E.* Pedemont. *p.* 51. Perdulcis, *l.* 13. *cap.* 17. *p.* 769. Martian. *in* Hipp. *p.* 329. *D. atque* Joh. Didierius, *P. de Feb.* 183.

e Hipp. 182. 44. 203. 14. 308. 20. & David Laigneau *p.* 770.

modò *sileant*; juxta diætæ vitia, & veteris suæ spurcitiei misturam variam atque variam; imò juxta [f] *fermenti* novi vel *parcioris*, & *mitioris*; vel *uberioris* & *acutioris* accessum, idque vel πυρετωδῶς, vel ἀπυρέτως. Si verò febris aliundè succensa fuerit, *sopitum* lienis ignem *sub cinere doloso* suscitat, quo suscitato *splen ardet* [g] *ut ignis*, & tollitur in altum, atque turbulentissimas ubique molestiarum tempestates excitat. Sed *lienalis* ille *tumor* tunc certè *febris incendiarius* non est, verùm *febrile symptoma*, uti Plutarchi [h] *Hieronymus* peritè notat. Consequens ergò ut symptomaticus ille tumor ad febris vel *intentionem* vel *remissionem* cùm *assurgat*, tùm

[f] *Vid. Cap.* 15. *Nobis enim Suffenus est* Gideon Harveii *cum suis* fermentationis affaniis, Prax. Modern. *cap.* 5. *p.* 22. *Medicos ipse oppone conterraneos, sed* majori abollæ, Th Willis, *de Ferm. &* Th. Sydenham, *de Feb. Sect.* 3. *p.* 96.

[g] Averroës, *Colliget.* 7. *cap.* 14. *fol.* 157. C.

[h] *De Ira p.* 460. D.

tùm *subsideat*, sicut id ipsum quotidianus rerum eventus luculenter adstruit, & sicuti rursus ex Hipp. [i] *Herophonte* liquet, cui lien *alternis* vel *tumebat*, vel *minuebatur*. Sic in [k] *Hippostrati* uxore, quam *febris* [l] *querquera* jactabat, *lien* equidem *fastigiatus* evaserat, sed is *totus* ad febrem sudore, menstruisque restinctam, *depressus est*. Pariter certè *fæx* eadem, cum *uberior*, tum *compactior*, tumores excitat secundi generis, quibus *lien* [m] *turgidior* quidem consistat & permanet, sed *mollitie* quâdam adhucdum residuâ, atque sic

Distendens tumor est in
molli [n] *sæpe liene.*

Et exinde lien *mole auctior*, nec-dum *compactus* atque *duratus* [o] *omnino*, in

i Pag. 308. 17. 20.
k Pag. 316. 2.
l Vid. Fest. de Verb. signific. p. 422.
m Vid. Fr. Feyneum, lib. 4 p. 505.
n Franc. Portus, Decad. 3. cap. 98.
o Nondum enim Scirrhus est, sed tumor Scirrhosus, Silvatic. Cent. 1. Obs 16. p. 19.

tantam amplitudinem excrescit, *ut hepar* volumine suo quandoque [p] *superet.* Immò hepatis limites occupet inique, & *universum abdomen oppleat*, uti fert erudita pagina 222. [q] *Enchiridii* Anonymi Medico-practici, & sicut id ipsum mihi, post [r] *Aretæum*, [s] *Aëtium*, atque [t] *Trallianum* videre contigit, prælucente nobis p. m. Viro D. D. *Nuck*, cujus præcocem obitum animitus lugeo. Quoniam autem [u] *tenues fibrillæ* sunt, quibus *diaphragmati* lien adnectitur, facile accidit ut *illis ruptis*, totum viscus veluti *luxetur*. Dum enim turget impendio, *mole ruit suâ:* [x] Sic lien lib. *quinque* visus est à [y] *Cabrolio* in abdomen devolutus. Sic ab [z] *Hildano* lien deprehensus

p Fernel. *Physiol. cap.* 7.

q *Edit. Genev.* 1644.

r 1 *Chron.* 14. *p.* 81.

s *Tetrab.* 3. *Serm.* 2. *cap.* 7. & 16. *p* 622. & 645.

t *Lib.* 8. *cap* 12.

u *Vid. Cap.* 1. *n.* 6.

x Hipp. 204. 31. 315. 42. 345 10. & Gal. *T.* 5. *p.* 470.

y *Obs.* 6.

z *Cent.* 2. *Obs.* 45.

ſus eſt peramplus, *in ilibus ipſis*, ubi graviditatem mentitus erat. Sic grandiorem alterum, & ad pubem uſque delapſum idem narrat [a] *Hildanus*. Decliviorem adhuc & lib. *quatuor pondo* in ipſa pelvi [b] *Cl. Ruyſch* detexit. Sic lienem ipſemet ego, *hiſce oculis*, ex illa pelvi revulſum *vidi*, qui per areas quaſdam [c] *tunica* fuit *cornea*, quam inter κειμήλια mea repoſui. Ita [d] *Riolan.* ſplenem recitat, in eodem hypogaſtrio, *Medicos*, molæ ſpecie, *integro biennio deluſiſſe*. Sic exinde *lienem* alterum eduxit [e] *lib. decem*, qui *gravitate* & *mole* ſuis, necnon ad uterum *adhæſu* mortem intulerat.

[a] *Epiſt.* 55. 999.

[b] *Obſ.* 62.

[c] *Vid.* Barthol. *Cent.* 1. *Obſ.* 8. *atque* Tulp. *lib.* 2. *Obſ.* 28.

[d] Anthropog. 2. 23.

[e] *Id. ib. p.* 131.

Sed quid *Riolanici* ſplenis *pondus* & *molem* enormia de-

f Obs. 98. p. 287. miror, dum [f] *Joh. Hellwigius* lienem ponderat lib. XII. g Anat. 15. p. 26. [g] *Columbus* vero *lienem* non *unum*, sed *lienes* nobis in medio ponit, adeò grandes ut *viginti librarum pondus unusquisque ex illis longe excesserit.*

Horridius verò & alterum monstrum è *Gregorii Garneri* bilancibus [h] *Joh. Schenkius* nobis reponit, *splenem* scilicet *librarum viginti trium.* Sed istæc *Columbi* atque *Garneri* exempla *Rev. Patri* subleſtæ sunt fidei, reputat enim prius *occlusum iri* abdominis *vasa*, & *viscera*; atque adeo *vitâ* prius *extinctum iri*, quàm moles lienalis tam stupenda consurgat. Sic *lienem* mihi ob oculos posuit, [*à se ex hypogastrio deductum*, & *fideli manu D. Doctoris Hu-*

h Lib. 3. Obs. 9. pag. 425. A. Spigel. lib. 8. cap. 5. p. 217. & David Laigneau, Oper. in 4. p. 433.

brecht

brecht Anatomici Dexterrimi delineatum] qui limitibus suis peramplis, & gravitate enormi mortem invexit; vel antequam *pondus* attigisset *octo librarum*. Istud porro *Rev. Par.* exemplum, quod ipsi *sine exemplo* est, inter *portenta* refert, tantùm abest, ut credat *lienem* unquam ponderasse *libras viginti tres*, nedum *libras triginta duas*, sicut [i] *Fioraventi* suis Siculis illudit. Sed decet Agyrtas, *avidum genus auricularum*, ita splendide mentiri, quò popularem auram lucripetæ captent.

[i] *Apud* Barthol. *tyronis. crudelitate damnosa, Cent. 4. Hist. 51.*

IV. Jam verò *tumores tertii atque postremi generis* ut concipiamus, præ mente revolvendi sunt globuli *Cap. 9. n. 2.* qui *seriatim* quidem atque *madentes*, in lienis

k *Ab* Hildan. *delineatas* crasse *Cent.* 2. *Obs.* 45. *p.* 118. tenuiter *autem ab Anonymo Cosmopolita A.* 1686. *p.* 409. & 410.

k *cellulas* devoluti sunt, sed qui inibi *conglobatim* quiescentes ita stipentur atque cogantur, ut *serum* suum vel omne, vel plurimum è suis porulis *elidant*. Imo particulæ seri tenuiores sponte avolant, *crassamine* intus relicto, salino-tartareo, *volatili* parte sua ferme *casso*. In eum itaque modum *globuli* primùm formantur *exiles*, sed compacti atque coacti, qui coitione sui densa *globos* deinceps efficiunt ubique *hostiles*, è quorum rursus concursu multiplici, *velut è copiis junctis*, internecinum bellum visceribus infertur. Illi quippe *globuli*, atque *globi* duritie sunt schirrhosa, id est, *callosa*, & *indolenti*. Sic l *Aretæo* universus ipse lien *parvus*, *durus*, *renitens*, & *indolens*

l *Diut.* 14. p. 83.

dolens eſt, nam ejus regio ſi doleat, id partibus adnexis tribuere eſt.

Nequeunt igitur illi globuli particulis illis, *ut ut glomeratim in ipſos irruentibus*, ita fortiter collidi, ut præ moleſtia ſecedant atque diſſipentur. Juncti ergò & adunati conſiſtunt intra lienem, illumque *numero ſuo in numero* ita replent & expandunt, ut figuram ejus vitient, tumoribus *tertii generis præduris* ſcilicet & indomitis. Sic [m] *Hipp.* lienem vidit aliàs *durum* & *rotundum* uti [n] *Rhodius*, & [o] *Stalpaert*, aliàs *craſſum* & *latum*, uti [p] *Riol.* & [q] *Piccolhom.* aliàs denique *longum* & *tenuem*, qualis fuit qui *Plautinum* lenonem *zonâ veluti cinxit*, & qualis rur-

m *Pag.* 345. 13. Gal. *T.* 5. *p.* 471. & Avic. *lib.* 3. *Fen.* 15. *cap.* 4. *fol.* 790.

n *Mantiſſ.* 18. *ad Cent.* 6. Barthol.

o *Tom.* 1. *Obſ.* 37.

p *Pag.* 131. & *apud* Sennert. *Tom.* 3. *p.* 486.

q *Lect.* 21. *p.* 133.

ſum exſtitit, qui canitur, [r] *tumido circumligans ilia vinclo.* Nominatim porrò apud Hipp. [ſ] Chartadæ *globoſus* erat & *ſublimis;* [t] Scopo autem *expaſſus*, atque *declivis;* [u] Bioni verò atque [x] Philiſco *gibber* & [y] *prædurus*, unde uterque μεγαλόσπλαγχνοι audit, inſtar [z] *Apollonii*, & eorum quos liene memorant, [a] *M. Donat.* & [b] *Ephem. Germanicæ*, enormiter *longo*, *lato*, & *profundo.* Jam autem ſi globuli durati minutiores globos forment, quos, *ceu totidem hoſtes*, fibræ lienales *arctius* & *undique cingant*, accidit ut hæ fibræ, *taliter contractæ*, lienem quoque *contrahant univerſum*, atque ſic *molem* ejus, ſeu *volumen* minuant, *arctatis* ſcilicet atque *ſtipatis*

r Q. Seren. *cap.* 22. *fol.* 135.
ſ 354. 34.
t *Pag.* 315. 42. *Sic p.* 345. 10. & 204. 31. *atque* Gal. *Tom.* 5. *p.* 470. *Tale profert exemplum memorabile* Hofmann. *Apolog. pro* Gal. *lib.* 3. *p.* 209.
u *Pag.* 313. 43.
x *Pag.* 307. 43. *Vid.* Fabr. Bartoler. *lib.* 4. *p* 177.
y Hipp. *p.* 327. 4.
z *Hiſt. Mirab.* 6. *p.* 616.
a *A. Obſ.* 2. *p* 15.
b Fr. Port. *Doc.* 3. *cap.* 9. *p.* 98.

tis cellulis ipsius. *Tumque tumor minor est, gravius sed pondus in illo.*

Consequens ergò, ut lien *schirrhosus* [c] licet atque [d] *corneus* tota mole sit minor, *utpote contractior*, & istud occupavimus *Cap.* 5. *n.* 1. cum ex *Observat. Paternis*, tum è [e] *Jac. Bontio*, lienem nobis delineante *instar minimæ pilæ coactum*: nec-non è [f] *Vido Vidio*, qui lienem detexit, *ovi columbini mole*, & è [g] *Salmutho*, cui lien obtigit [h] *pollicis* duntaxat [i] *magnitudine*, uti ex *Riolani* Thuano, cujus lien *unciam* non pependit. Imò contractior alter, *fabæ* nimirum *instar*, visus est à [k] *Peyero*; & illo *minimo* tandem Cl. *Con-*

[c] Hipp. *p.* 204. 31.

[d] *Tale fuit* cornu *lienale, quod* Vesal. *lib.* 5. *cap.* 9. *p.* 394. adipem concretum, *idiotæ instar, recitat. Et talis fuit* cartilago *lienis*, *Obs.* 97. Joh. Hellwigii, *p.* 285.

[e] *Observ.* 7. *p.* 37.

[f] *Lib.* 10. *cap.* 10. *de Cur. Membr.* *p.* 553.

[g] *Cent.* 1. *Obs.* 21. *p.* 15.

[h] Pulicis *fert ἀβλεψία.* Joh. Theod. Schenck.

Exercit. Anat. p. 433. [i] *Anthropogr.* 2. *cap.* 16. *p.* 110.

[k] *Hist. Anat. p.* 120.

[l] Cap. 6. de Sang. p. 38. [l] *Conringius minorem* vidit, *unguis* ſcilicet *latitudine*.

Tales porrò [*quibus lien ad enormem illam gracilitatem deductus eſt*, Rev. Par. *hactenus inviſam*,] è lienoſorum cenſu excludimus, utpote quibus lien, *præ mole tàm exili*, minimè gravet, *uti Cap. 5. n. 1.* A nobis itaque reducuntur ad ἀσπλήνους *Cap. 1. n. 2.* Sunt igitur *liene nullo*, nuſquàm ergo *lienoſis adſcribendi*.

Cap. XVIII.

[a] Perſ. Sat. 1. v. 47.
[b] *Tunc certe* ad aras Phœbi *nequaquam* ferendas. *Iſidor.* Orig. XI. *cap.* 1. p. 152.

I. Id porrò Phænomeni Satyricis oculis ſubjectum, novo [a] *Poëtam* afflaret enthouſiaſmo ad *corneas* viſceris [b] *fibras*, vel ipſô veridici Apollinis plectrô *decies modulandas*. Hîc enim *lienem* vi-

videret, vel *totum cornu*, vel *corneum*, ſaltem *per quaſdam areas*, quæ ſæpè ſæpiùs *Rev. Par.* novaculas retuderunt. Nec mirum, talem enim *concretionem* vel ipſæ [c] Ephem. Germ. *oſſeam* agnoſcunt. *Occaleſcit* ergò lien vel *univerſe* vel *partim*; & dùm iſto *callo* [d] fibras ſuas arctius ſtringit, atque ſtipat, haud inſolens eſt, ut particulæ quædam *ſalino-fixæ* atque *tartareæ* in callorum anguſtiis implicentur, atque ità *lieni calculos ingenerent*, ſicuti paſſim *viſceribus* aliis, ac ipſis *digitorum internodiis ingenerantur*. Lapideſcit ergo lien, [e] & qui nuper *mollitudine* fuit vel [e] *Stœbes*, vel [f] *lanuginis*, veriori nunc metamorphoſi

quàm

c *A.* 1672. *Obſ.* 158. *p.* 289.

d *Talem callum* Diemerb. *vidit, nec agnovit; lib.* 1. *cap.* 16. *p.* 24.

e Alex. Aphodr. *Problem.* 72. *lib* 2.

f Hipp. *p.* 248. 12.

quàm vel [g] *Niobe*, vel [h] *Atlas* vel [i] *Polydectes*, saxum est. Verax igitur [k] *Hipp.* & [l] *Aret.* cum suo splene καθαλίθ☉, *lapidis instar.* Veraces adhuc [m] *Serapion*, [n] *Jac. Sylvius*, [o] *C. Steph.* [p] *A. Vesal.* [q] *Vid. Vidius*, [r] *Jac. Holl.* [s] *Petr. Forest.* & *F. Hild.* [t] cum suis lienibus saxeis.

II. Ubi ergo lien ita *corneus* evasit, atque *saxeus*, citra [u] *Ciconum* aquas, consequens est ut fibris rigidis illis, atque etiam suorum

cal-

g Iliad Ω. *v.* 617. Callim. *hymn. in Apoll. v.* 24. Apollodor. 3. *p.* 146. Hygin. *Fab.* 9. Ovid. *passim.* Pausan. *p.* 37. & 457. Lucian. *p.* 6. *D.* Hieronym. *in Epitaph. Nepot.* &c.
h Ovid. *Met.* 4. *v.* 660.
i Pindar. *Pyth.* 12. *p.* 386. Apoll. Rhod. *Arg.* 4. *Schol. in v.* 1515. Strab. *lib.* 10. *p.* 487. Nonn. *Dionys.* 47. *v.* 552. *p.* 1235.
k Pag. 204. 4.
l Diut. 1. *cap.* 11. *p.* 82.
m Tract 4 *c.* 10. *fol.* 37.
n Lib. 5. *p.* 125.
o Lib. 3. *p.* 356.
p Lib. 5. *p.* 394.
q Lib 10. *cap.* 10. *de Curat. M. p.* 553.
r P. 379.
s T. 2. *p.* 331.
t Cent. 2. *Obs.* 44. *p.* 118.
u Ovid. *Met.* 15. *v.* 313. Senec. *Nat. Q.* 3. 20. *p.* 713. Plin. *lib.* 2. *cap.* 103. *Videsis* Vitruv. *lib.* 8. *cap.* 3. Aret. *Diut.* 1. *cap.* 14. *p.* 83. Gal. *passim Tom.* 5. Avic. *lib.* 1. *Fen.* 2. *Doctr.* 2. *cap.* 2. *fol.* 107. Gal. de Prat. *lib.* 2. *cap.* 4. *atque* Sebiz. *de Alim. lib.* 4. *p.* 1076. *Sed pro omnibus* Hipp. *p.* 75. 80. 168. 200. 454. & 455. *unà cum* Lud. Septal. & Joh. Martin. *Com. de A. Loc.* & *Aquil.*

calculorum ſcabritie, lymphæ ſuæ curſum reprimat, & [x] *hydatidas* excitet, quæ tandem mediæ *crepent*, & abdomen *oppleant*. Imò, *citra hydatidas*, tenera iſtæc lymphæ vaſa, à tali ſplene duriter preſſa, colliſaque, recluduntur, ſtillantibus pariter aquis in peritonæi cavum, quod ita replent & expandunt, ut lien nequeat amplius attrectari: totus enim aquarum altitudine (*velut in lacunæ fundo, vel gurgite inimo*) demerſus latet. Rurſum autem conſequens eſt, ut aquarum iſtâ *mole* pedetentim & *hydrops aſſurgat*, qui peritonæi complexu male coercitus, in ſubjectas partes irruat, quas [y] *hydrocele* & [z] *oedematis* inundet. Salientis ergo ſeri totius in ab-

[x] Hipp. p. 199. 39. Aret. 2. *Diut.* 1. *pag.* 95. Gal. *Tom.* 1. *p.* 477. & 3. *p.* 296. Aët. *Tetr.* 4. *Serm.* 4. *cap.* 79 Fernel. *Pathol* 6. *cap.* 8. *p.* 231.

[y] Hipp. *p.* 178. 24.

[z] *Id pag.* 150. 46. & 268. 28.

abdomine *fons vivus* atque *perennis lien* [a] *est*, qui scatebris suis surgentibus in dies, [b] *hepate indemni*, lienosos tandem ad tertium sui discriminis gradum attollat.

III. Hic porrò, *coronidis vice*, notare est hydatidum tunicas, tam crassas interdum atque firmas esse, ut suam lympham omnem tuto eludant. [c] *Coiterus* enim talem *hydatida*, unicam quidem, sed utriusque pugni capacem, & lymphâ turgidulam, de lienis fornicibus illaceram revulsit. Atque sic rursum tali phænomeno [d] *Ephem. Germ.* nostras mentes oblectant, & erudiunt.

Cap.

a Hipp p. 11 166. 168. 178. 183. & 248. *Vid.* M. Cordæum, *comm.* 5. *in Hipp. de M. M. p.* 651. & Th. Suinger. *de Loc. in hom p.* 360. C. Pison *p.* 32. 45. & 46. G. à Reies Q. 72. *p.* 566.

b *Lymphati sunt ergo* B. Perdulcis, *lib.* 13. *cap.* 17. *p.* 769. *atque* Godefridus Steeghius, *lib.* 3. *cap* 21. *p.* 281. *dum ascitem omnem in unum hepar regerunt.*

c *In* Obs. Anat. *Anni* 1565.

d *Anni* 1673. *Obs.* 30. *p.* 32.

CAP. XIX.

Jam ergò prognωsi tuta, nec uspiam fallaci, lienosos præsentimus, quo *elatiori sunt gradu*, eo propiores esse, & si sua commoverint [a] sacra, *præcipites* ut in illud *ruant* barathrum, *unde negant redire* [b] *quenquam*. Rem vero minutatim si excutiamus, neminem habemus reliquum, *præter Hipp.* in quo spem præsagii nostri collocemus. Is siquidem certiora fixioraque, *è proprio* [c] *Tripode*, vaticinabitur, quàm ullæ [d] *Phœbades*. Jure igitur potiori quàm [e] *Herophil.* & [f] *Æsculapius* Medicinæ *Vates*, & Augurii

H Præ-

a Catull. 3. 11. b Plaut. *Pseudol. Act.* 1. *Sc.* 1. *v.* 107. *Æn.* 4. *v.* 301. *Vid.* Hor. C. 1. 18. 12. *&* Serv. *p.* 333. c *Vid.* Aristoph. *Schol. in Plut. Act.* 1. *Sc.* 1. *p.* 2. d Homer. *Hymn. in Apoll. v.* 372. Cic. 1. *de Div. n.* 19. *&* 36. Cornel. Nepos, *in Miltiad. p.* 12. *& in Themist. p.* 40. Diodor. Sicul. 16. *p.* 428. *B.* Pollux *in* Πυθία. Minuc. Felix, *in Oct. p.* 241. Barclaius, *Argen. T.* 2. *pag.* 179. e Plin. xi. 37. *p.* 283. f Macrob. 1. *Sat.* 20. *p.* 296.

Præses vocitandus veniet. Nec enim vel Apollinis instar [g] *Loxias* erit, in effatis *obliquus*; nec uspiam [h] *Sibyllæ* ritu *horrendas canet ambages*, sed [i]

Sanctiùs, & multò certa
ratione magis quàm
Pythia, quæ tripode è Phœ-
bi lauroque profatur;
Multa tibi expediet do-
ctis solatia [k] dictis.

Virum igitur, *auribus arrectis*, auscultemus [l] *Pythio* fidiorem, & *Cumæâ* candidiorem, ringente licet vel juratiori Medicorum hoste [m] *Mich.*

g Pindar. *Pyth.* 3. *Od.* 3. & 11. *p.* 102. & 370. Aristoph. *in Plut. Act.* 1. *Sc.* 1. *p.* 2. *h* Plat. *T.* 3. *p.* 244. Arist. *T.* 1. *p.* 1158. C. Cic. 1. *de Divin. n.* 36. Diodor. 4. *p.* 269. Dionys. Halic. *l.* 4. *p.* 259. Strab. 14. & 17. *p.* 645. & 814. Just. Mart. *Hort. ad Gr. p.* 18. & 35. *quæ me in admirationem traducit.* Clem. Alex. *Strom.* 1. *p.* 333. Lactant. 1. *de F. R. p.* 35. Serv. *in Æn.* 3. *v.* 441. *p.* 301. Isidor. *Orig.* 8. 8. *p.* 107. & 112. Suid. *in* Σίβυλλα: Eustath. *Il. β. p.* 266. 12. Pol. Virgil. *L.* 4. *cap. ult. p.* 326. Barclai *Arg.* 2. *p.* 49. Molinei *Vates*, *cap.* 12. *p.* 112. Salmas. *in Solin. p.* 53. & Servat. Gall. *de Sibyll. Orac. p.* 144. *i* Æn. 6. *v.* 99. *k* Lucret. 5. *v.* 112. *l Non solùm fabulatores passim, sed ipsi Gramm.* Diomedes, *lib* 3. *p.* 493. *atque* Terentianus, *de Metris*, *p.* 2418. *singulatim* Strabo, *lib.* 9. *p.* 419.

[m] *Mich. Montano.* sed ut à tanto Præceptore doceamur, ad pedes ejus nos advolvi decet. Id eſt, ab hoc lienoſorum *gradu ſupremo* repetamus *infimum* Cap. 10. & *ſublienoſos* ſumus ab *Hipp.* audituri *hæmorrhagiis*, è nare ſiniſtrâ; *ſudore* largo, & *urinis* craſſis feliciter judicari, uti contigit *Ariſtæi* [n] *affini*, & [o] *Pericli Abderitæ*, atque [p] *Antigeni Perinthio* [q].

Sic in ipſis lienoſis *hæmorrhagia è* [r] *directo* ſalubris fuit [ſ] *Bioni*, [t] *Scopo*, & [u] *Lycino*, nec non τῷ δεῖνι, *in Dealcis* [x] horto.

Lienes idcirco αἱμοῤῥόυς τε καὶ αἱμοῤῥαγικὺς, [y] *ſanguifluos* vocat *Hipp.* ſed omine ſem-

H 2 per

m *Lib.* 2. *cap.* 37.
n Hipp. *p.* 313. 2.
o *Id. p.* 325. 28.
p *Id. pag.* 315. 50.
q *Vid.* P. Melam, *lib.* 2. *cap.* 2. *n.* 7. Ptolom. *Geogr.* 3. *cap.* 11. *Tab. Europ.* 9. *pag.* 89. *&* Bellon. *lib.* 1. *cap.* 8 *p.* 69. *& lib.* 2. *cap.* 2. *pag.* 79.
r Aviç. *lib.* 3. *Fen.* 15. *cap.* 4. *p.* 790.
ſ Hipp. 313. 43.
t *Id. p.* 315. 36.
u *Id.* 332. 38.
x *Id. p.* 319. 28. *&* 320. 8.
y *Pag.* 328. 33. *&* 329. 19.

per siniſtro, ubi ſanguis à [z] *dextris* erumpit.

Si verò ſpontè non fluxerit, [a] *narem ſiniſtram* fodicat fluxûs ergò. Hîc enim ubique laudat *fibrarum rectitudinem*, ſalubreſque profert [b] *tumores à ſiniſtris*, parotidem v. g. in Ariſtæi [c] *affine*; œdema verò ad [d] *teſticulum* τῷ δεξιῷ; & bubonem demum in [e] *Herophontis inguine*. Sic è contrariò *ignis agreſtis in interno crure* dextro [f] *Cteſiphontem* abſumſit. Abſceſſus autem ſiniſter [g] *Anaxenorem* ſi extinxerit, ideò eſt quia retroceſſit. Si verò [h] *Bionem*, ideò eſt, quoniam *lienalis* ejus *hydrops* jam olim occupaverat præcordia. Immò, apud *Hipp.* tanta vis eſt *fibrarum è directo*, ut Lyciæ [i] *ſplenicæ* baſilicam pro-

z *Id. p.* 412. 10. & 433. 28. *Vid.* B. Victorium Faventinum, *Com. in Progn. p.* 67.
a Hipp. *p.* 348. 11. *ubi Græca series maculoſa, ſuo* nitori *reſtituenda venit.*
b *Sic ulcera*, præſertim a ſiniſtris, *annotat* Joh. Vigierius, *Chir.* 3. 3. *p.* 203.
c Hipp. *p.* 313. 3.
d *Id. p.* 313 5. *de quo Cardan. T.* x. *p.* 365
e Hipp. *p.* 308. 21.
f *Id.* 350. 21.
g *Id p.* 366. 44.
h *Id. p.* 356. 16.
i P. 313. 36.

proferat arteriam *ſiniſtram* dextrâ *vehementius* longe [k] *pulſantem*. Et reverà miratus ſum *Rev. Par.* gloriari ſe *ex illo uno* alterutrius arteriæ baſilicæ *validiori ſuccuſſu*, protinus agnoſcere an vera pleuritis *dextra*, *ſiniſtrave ſit?* Et illam ſua diagnωſi fida, ſuis æmulis, *artis ſphygmicæ rudibus*, atque [l] λογιάτροις, *os obturaſſe*. Sic certè *lienoſis* tanti ſunt arteriarum è *directo* concuſſus, ut totum hypochondrium *ſiniſtrum* in ipſis concutiatur, ad umbilicum uſque è *Cap.* 10. Et ex iſtis pulſibus inconditis *delirium* ubique præſagit [m] *Hipp.* Ipſam verò *mortem*, vel è *geminâ* [n] præſentit *ſpiritus intro revocatione*; vel ex ejuſdem *ſtertore*, atque *ſibilo*. Eandem rurſus,

k *Id ipſum* Hipp. *vel juſtiſſimus hoſtis*, Helmontius, *palàm agnoſcit*, *pag.* 228. 59.

l Verbô, *non re Medicis* Gal. *Tom.* 2. *p.* 345. 58. & *T.* 4. *p.* 126. 38.

m *Pag.* 402. 46. & 432. 45.

n Hipp. *p.* 313. 37. & Avic. *l.* 3. *Fen.* 15. *Tr.* 1. *cap.* 5. *p.* 790. *atque* Herculan. *fol.* 151. G.

vel è longinquo, in nigris [o] odoratur urinis [p] *Philisci*, [q] *Sileni*, [r] *Erasini* [ſ] *Pythionis* & [t] *Apollonii*, ϗ τȢ τ δεῖνος [u], in [x] *Thaso* decumbentis. Si verò *lienosi* nequaquàm judicentur, [y] *hæmorrhagia*, ut Ariſtæi affinis; vel [z] *ſudore*, uti Pericles; vel [a] *urinâ*, ut Heropythus; vel [b] *ſudore* & *urina*, ſicut Herophan; vel *ſudore* & [c] *menſibus*, ſicut uxor Hippoſtrati; vel *urinis* & [d] *hæmorrhagia*, ſicuti Bion. ſi inquam per nullas ex iſtis viis judicentur, reliquum eſt ut derivetur humor vel per *hæmorrhoïdas*, quarum uſus elucet ex [e] *Alcippo*; vel *per abſ-*

o Nigrum meïentes, *intra Januam Ditis collocat* Actuarius, *p.* 65. *Vid.* Proſper Alpin. *de Præſ. Vita & morte*, *l.* 7. *cap.* 15. *p.* 751. & Med. Hiſt. *Fr. Rubei*, *Exercit.* 3. *p.* 27.
p Hipp. 307. 35.
q *Pag.* 308. 12.
r *Pag.* 309 43.
ſ P. 325. 5
t *Pag.* 327. 20.
u *Pag.* 324. 43.
x Strab. 2. 124. C.
y P. 313. 2.
z P. 325. 32.
a P. 326. 9.
b P. 308. 17. & 24. *c.* P. 316. 4. *d* P. 313. 42. & Joh. Zecchii *Conſ.* 183. *e* Hipp. *p.* 334. 35. & *è p.* 398. 14. Gal. *T.* 5. *p.* 303. & 304. Meſuæo, *l.* 2. *de M. cap. fol v.* 207. *J. M. de* Gradib. *p.* 56. & 360. Hollerio & Duret. *in Coac. p.* 671. & 370. Wecker. *p.* 202. & 526. Solenandro

abscessum, sicut obtigit τῷ δἀῦλ, qui ab Alcibiade [d] venerat; vel per catarrhum, ut [e] *Epid.* VI. Si verò nihil ex istis acciderit, superest ut dysenteriâ vel [f] *leviori* atque *brevi* sanentur; vel [g] *graviori* atque diuturnâ pereant, intestinis ab humorum [h] *mordacitate* inducto [i] *cancro.* Quod si cancer non occupet, est in procinctu vel [k] *lienteria*, quæ lienosos abripiat; vel [l] *ascites*, qui

H 4

dro *p.* 373. Joubert. *T.* 1. 321. Valeriol. *l.* 2. *Obs.* 7. Varol. *Anat.* 3. *cap.* 5. *p.* 75. Dominico Leono, *l.* 3. *Sect.* 3. *cap.* 1. *p.* 931. Fortunio Liceto, *disput.* 20. *p.* 206. Joh. R. Moxio, *l.* 1. *c.* 24. *p.* 149. A. Spigelio, *pag.* 241. Cortesio, *pag.* 369. Salmuth. *Cent.* 1. *Obs.* 73. Severo, *p.* 166. Fr. Bayle, *de Apoplex. pag.* 71. 113. 126. *d* Hipp. *pag.* 313. 5. *e Pag.* 345. 14. & Avicenn. *l.* 3. *Fen.* 15. *Tr.* 1. *cap.* 4. *p* 790. *v.* 50. B. Gordon *Part.* 6. *cap.* 7. *fol.* 296. & Riolan. *pater*, *de M. Lienis*, *p.* 494. *f* Hipp. 131. 4. 399. 1. & 438. 25. Cels. *l.* 2. 8. *p.* 70. *v.* 1. Aponens. *diff.* 101. *p.* 254. M. de Gradib. *fol.* 309. *Luculentum denique salubris illius prostat exempl.* Heurnii *T.* 2. *p.* 466. *g* Hipp. 398. 44. Cels. *l.* 2. *cap.* 8. *p.* 74. 24. Joh. Vigier. *Comm. in Aph.* 43. S. 6. *p.* 383. *h* Hipp. *p.* 394. 18. & 20. Avicenn. *lib.* 3. *Fen.* 15. *Tr.* 1. *cap.* 2. *fol.* 782. Mesuæus *Canon. univ.* 9. *p.* 22. Rudius, *lib.* 2. *cap.* 24. *p.* 75. Liddelius; *Pathol.* 2. *cap.* 12. *p.* 136. *i Sic* dysent. *ab atra bile* subitô lethalem *enunciat* Joh. de la Moniére, *in Obs. flux. dysent. A.* 1626. *k* Hipp. *p.* 129. *v.* 50. *l* Hipp. 129. 50. 398. 44. & 438. 25. Avic. *l.* 3. *Fen.* 15. *Tr.* 1. *cap.* 4. *fol.* 790.

qui ipsos suffocet. Verè igitur *lienes necant*, uti Comicus [m] *luget*. Ita Bion, [*quem lienosum simpliciter hæmorrhagia* [n] *liberaverat*,] è 2. suo gradu depulsus est in tertium; & è 3. in ipsam *mortem ab aquis* [o]. Sic rursus lienosum Ctesiphontem crurum, scroti, & abdominis *præfocans* serosa [p] *colluvies oppreßit*. Istis enim, *ita malè fortunatis* sanguis [q] *serescit* ac inferiora *serò turgent*, dùm superna [r] *gracilescunt*. Interim arctior in horas *dyspnœa* præ faucibus angit, donec spiritum omnem elidat, sicut evenit *filio* [s] *Polemarchi*. Hippocratem enim *Rulandi*, *Renealmi* atque *Poterii* defecerunt *antliæ*, quibus istas aquas funditus exhauriret. Apud istos enim, *Centuriis* men-

m Curcul. *Act.* 2. *Sc.* 1 *v.* 21. & *apud* Varron. 6. *de Ling. Lat. p.* 75. *n.* 35.

n Hipp. *p.* 313. 43.

o Hipp. *p.* 356. 15.

p Hipp. *p.* 356. 19.

q Hipp. *p.* 49 27. 247. 43. 345. 11. Arist. *T.* 1. *p.* 809. & *T.* 2. *p.* 721. Gal. *T.* 3. *p.* 245.

r Hipp. 178. 24. 183. 26. 203. 50. & 454. 13.

s Hipp. *p.* 366. 17.

mendaciorum pingues,

Curta laboratas antlia[t] *tol-*
lit aquas.

Quum itaque homini fatale sit *igne* vel *aquâ* perire, è duobus *fatis* lienosi deterius *explent*. Nihil enim Gentibus [u] *vetustissimis* horridius fuit, quàm *aquis*, & velut altero [x] *Deucalionis Cataclysmô* submergi. Quoniam, dubio procul, *vel tunc temporis* sententiam senserunt [y] *Empedoclis* atque [z] *Zenonis Stoici*, quibus *anima ignea* [a] Thaletis extinguitur elemento. Et revera dirum istud fatum [b] *Synesius* describit ὄλεθρον εἶναι καὶ αὐτῆς τῆς ψυχῆς *animæ ipsius interitum esse.*

t Martial. 9. 19.
u Homer. *Odyss. E. v.* 305. & 312. *atque* Hesiod. Ἔργ. καὶ ἡ. *v* 686.
x Hom. *Il. N. v.* 451. *& in Schol. A. n* 10. Pindar. *Olymp.* 9. *p.* 234. Plato, *in T. & in Critia, p* 22. & 112. Apollodor. 1. *p.* 20. &c.
y Plut. *T.* 2. 910. *A.*
z *Tusc.* 1. *n.* 9.
a Aristot. *T.* 2. 842. Cic. 1. *de N. Deor. n* 1. & Acad. Q. 4. *v.* 37. Plut. *T.* 2. 875. *D.* Laërt. *p.* 7. B. Justin. Mart. *ad Gr. p.* 4. *D.* Censorin. *de die Nat. p.* 209 & Nicol. Dortomann. *de Therm. cap.* 1. *pag.* 1.
b *Epist.* 4. *p.* 164. C.

CAP. XX.

I. Indicationes quod attinet, *ventriculo* imprimis *Oeconomiæ animalis* [a] *promo*, studere est, ut nihil de se *promat*, quod [b] *tono* firmo atque fermento laudabili non confecerit. Sic enim id universe *lævigatum ad unguem* lævore suo nullum intestinum exasperabit, sed ipsorum fistulam molliter præterlabetur, quo suos in tubulos plenè digeratur.

II. Seri luxuries, vel primùm *assurgens*, est alvô deprimenda, nec-non renibus & cute eliminanda.

III. Sanguis interim perfundendus est particulis oleosis [c] *balsamicis* volatilibus & activis, quæ tartareas & fixas at-

[a] Hipp. *p.* 84. 20. & 166. 21.

[b] *Partium enim* tonus *ubique servandus est* e Gal. *T.* 1. *p.* 281. 2. 285. & 4. *p.* 81.

[c] *De hoc vitæ* balsamo *vid.* Petr. Joh. Faber, *Chir. Spagyr. cap.* 2. *p.* 14.

attenuent, & exaltent; quæque obſtruentia vel *explodant*, vel [d] *perrumpant*; pungentia verò vel *infringant*, vel *implicent*.

In illa ſiquidem *ſanguinei fluvii* renovatione *potiſſimus* vertitur Medicinæ [e] *cardo*. Hîc ergo fiat quod in *fluvio turbido*, cujus *impuras* undas *puræ* propellunt, juxtà lepidiſſimam [f] *M. Anton.* àc [g] *Origenis*, de *corpore* noſtro *jugiter fluxo* Metaphoram.

IV. *Lienalis* inſuper [h] *texti* ſingularis eſt habenda ratio, ne ſtagnanti limo magis ac magis pateat, ſed è contrà, *tonô ſuô firmô* influxum elidat, influxurum arceat.

V. Symptoma demum, *ſi quod ingruat ſævius*, illi, *pro re natâ*, ſubvenire eſt, *con-*

d Gal. T. 4. 179.

e Paracelſ. T. 3. p. 43.

f *Lib.* 2. *de ſeipſo ad ſe ipſum*, p. 41.

g *Lib.* 5. *Biblioth. S.* Six. Senenſ. *c.* 148. *p.* 378.

h Oribaſ. *l.* 9. *cap.* 24. *p.* 143. Aët. *Tetr.* 3. *Serm.* 2. *cap.* 10. *p.* 636. & Trall. *l.* 8. *cap.* 12. *p.* 268. & Sanctorius Sanctor. *lib.* 15. *p.* 574.

consilio in arenâ sumto, à Viris qui in Artis operibus consenuerunt, & quorum *canities* remediis *fidem* & *auctoritatem* [i] conciliet. Me igitur istæc minutatim excutere dedecet, utpote qui recens *Medicinæ tyrocinia* deposuerim; quique *juvenilibus* duntaxat *annis* effloreſcam. Abunde sit itaque mihi in illos scopos collineasse, 1. *diæteticis*, quæ vel ipsi Medicinâ rudes [k] extollunt, χύμοις, ὀψάρτυσις τε καὶ πολυτρόφοις, [l] *vino* nusquàm *proscripto*, præsertim *rubro* [m] *tenui*, quod [n] *masculum* est, & *optimum sanguinem* sufficit in locum *serosioris* educti. Id enim, uti [o] *serum* luxurians evocat; & [p] *ventriculo* studet; ac *vires* [q] instau-

i Videsis erudit. Melch. Junii Consil. Med. T. 2. à p. 408. ad 438.

k Renatus Bretounayæu, *Poem. de Melanch.* p. 125. & Jac. de Marque, *in Libello de diæt.*

l Legito sedulus Simeonem Sethium, *de Alim. ad Cæs. Michaëlem Duc.* p. 80.

m Album licet præferat Garcias Lopius *cap.* 16. *Var. Lect. fol.* 52.

n Hipp. p. 51. 27.

o Hipp. p. 567. 16.

p 1 *Tim.* 5. v. 23. Hipp. p. 189. 23. *atque* Plat. T. 2. p. 672. D.

q *Iliad.* 6. v. 261. & Hor. *Carm.* 3. 21. v. 18.

ſtaurat; ita lienoſos *erigit* [r] abjectos; tetricos [ſ] *erugat*, [t] *commovet* ignavos; & timidos [u] incendit,

† *At ne quis modici tranſiliat munera Liberi.*

Vinum enim *parcum* & *tenue bibendum* eſt; [x] & ab *ebrietate* [y] *cavendum*; [z] *animam* quippe *lædit*. Sic in *Sibyll.* [a] *Oraculis*,

Μὴ ᾗ φρένας βλάπτειν οἴνῳ: μὴ ᾗ πίνειν ἄμετρα.

In *ſues* enim [b] *vinolentia deprimit ineſcatos.*

VI. Iſtud itaque *lienoſis* palmarium eſſe putem, *vitâ* [c] *uti meliore*, [d] *cibis parcis*, ſed *multo* labore, quò remis ve-

r Hor. *Ep.* l. 5. *v.* 17. & Plut. *T.* 2. *p.* 715. ſ Judic. 13. & 16. 25. *Pſ.* 104. *v.* 15. *Prov.* 31. *v.* 6. *Eccl.* 10. *v.* 19. Plato, *Tom.* 2. *p.* 649. *A.* & Hor. *Carm.* 4 12. 20. t Diphilus apud *Athen.* *l.* 2. *p.* 35. u Hor. *Carm.* 3. 21. 18. & Ovid. *de A. A.* 1. *v.* 237. & 239. *Huc refero v.* 65. Pſalm. 78. † Hor. *Carm.* 1 18. *v.* 7. *juxta* Eccleſ. xi. *v.* 34. & Tobiæ 4. *v.* 16. x Hipp. *p.* 367. 17. & Avic. *l.* 3. *Fen.* 15. *Tr.* 2. *cap.* 12. *p.* 795. & Joh. Langius, *Sympoſ. p.* 22. y Hipp. *p.* 204. 13. z Theon Sophiſta, *in ebrietatis imagine*, *p.* 216. a Servat. Gall. *p.* 226. b Argenid. *T.* 2. *p.* 90. c Diogen. *Cent.* 1. *n.* 20. d Hipp. *p.* 347. & *p.* 8. 45. Plut. *T.* 2. 129. *F.* Stobæus, *Serm.* 99. *p.* 542. Gariopont. *de Feb. cap.* 30. *p.* 193. & Rob. Flud. *Med. Cathol. p.* 199. & 228.

velisque [e] *Bacchum*, & *Venerem* defugiant effusos. *Venere* siquidem enormiter intumuit [f] *Damnagoras*. Igitur

Compedibus Venerem, vinclis constringe Lyæum,
Ne te muneribus lædat uterque suis.

Spartanorum [g] itaque condimentis *fame* & *siti*; omnia sua obsonent lienosi, atque ex [h] *Leonidæ* præcepto, *prandium* condiant *itinere antelucano*; cœnam autem *prandio parco*: est enim [i] *hebetis ingenii edere diu*, & *potare diu*: Nam ipsum [k] *edere & bibere, miserum est homini devoto*. Nusquàm igitur *lienosis* onere cibi pridiani *marceat stomachus*, præ gu-

e Hipp. p. 204. 13.
f Hipp. 345. 33. *Alias ejus noxas repete à* Joh. Ant. Saraceno *p.* 182. *de Peste.*
g Tuscul. 5. *n.* 34.
h Plut. *Tom.* 2. *p.* 677. C. *Alia verò corporis moti beneficia à* Lowero *accipe, cap.* 2. *de Corde, p.* 130. *& ab* Hipp. *p.* 81. 47. 98. 14. 101. 21. *&* 102. 4.
i Epictet. *cap.* 63. *p.* 45. *&* Gaspar Bachot, *lib.* 4. *cap.* 10. *de errorib. popul. p.* 446. *Sic è diverso, in Tabula* Cebetis, *mulier succi plena & robusto corpore* ἐγκράτεια καλεῖται, *p.* 33.
k Th. à Kempis, *de Imit. Chr. lib.* 1. *c.* 22. *p.* 47.

gulâ [l] *Caligulæ*, talis enim *stomachi* [m] *sarcina damnosa* est, immo [n] *venefica*; sed *animum lætum* in [o] *postridie sibi præparent* [d] *Platonica cœna*. Sic [q] *Eudemus* V. S. cibo & potu parcis, exercitio, & *vino rubro tenui*, lienis morbum depulit.

Sic [r] *Laomedon* cursibus & labore *lienem* suum ita subegit, ut in pernicissimum [s] *dolichodromum* evaserit. Sic denique [t] *Straton*, in Olympicis, *splenem* tumidum ita maceravit, ut *Olympionices*, vice plus unâ, fuerit renunciatus. Indè fit ut ab ipsis [u] *Comico*, & [x] *Veterinario* decantetur *ambulatio lieni optima*; & id ipsum mil-

l Suet. 4. n 58.
m Petrarcha *de lauto victu, lib.* 1. *Dialog.* 18. p. 15. *Vid.* & *lib.* 2. *Dialog.* 108. *p.* 195.
n Philo *de Mundi Opificio p.* 37. *Vid.* Horat. 2. *Sat.* 2. *v.* 76. & *Eruditiss.* Adr. Alemann. *in Hipp. de flatib. Text.* 21. 22. & 23. *atque* Joseph. Quercet. *Diætetic. fol.* 119.
o Ecclesi. 31. *v.* 20.
p Plut. *Tom.* 2. 127. *A.*
q Hipp. *p.* 367. 17.
r Plut. *T.* 1. 848 *D.*

s *Vid.* Mercur. *de Arte Gymn. lib.* 2. *p.* 76. t Ælian. *V. H.* 4. 15. *p.* 424. u Plaut. *Curc. Act.* 2. *Sc.* 1. *v.* 29. x Absyrto, *p.* 140. & 41.

millies inculcetur ab [y] *Hippocrate.* Sed ambulationem vehementem, *cane pejus & angue*, lienosus declinet, *statim à pastu*, uti prudenter atque peritè monent [z] *Haly Abbas*, & [a] *Alex. Benedict.* atque [b] *Lucas Tozzus.*

[y] Pag. 182. 48. 203. 32. & 43. 204. 26. & 32.
[z] *Practices lib. 7. cap. 40. fol. verso* 150.
[a] *Lib.* 17. *cap.* 5. *p* 634.
[b] *De Morb. caus. p.* 166. *Sic* Hippocrat. *p.* 26.4.

CAP. XXI.

Pharmacia deinceps *lienosis* pharmaca suppeditet, non *minorativa*, sed [a] *mochlica*, hoc est *mole parva*, sed *effectu magna*, quibus serosa colluvies acrius concitata, fæcem omnem ficciorem largius proluat, & *Augiæ* veluti [b] *cloacas* plenius repurget. Si

[a] Hipp. 153. 36. 204. 6. 393. 47. 454. 14. *Vid.* Jul. Palmar. *de Morb. contag. l.* 2. *c.* 3 *p.* 122. Heurn. *Meth* 2. *cap.* 10. *p.* 180. *ubi festivum Pythagoræ dicterium est in* Splenicos; & Sebast Pissin. *de Cordis Palpit. l.* 2. *c.* 5. *p.* 187.
[b] Senec. *de morte Claud Cæs. p.* 165. *Vid.* Homer. *Schol. Il.* B *n.* 136. & A. *n.* 671. & 697. Theocrit. *Idyll.* 25. *p.* 594. Hygin. *Fab* 30. Senec. *Herc. Fur. v.* 248. Lucian. *p* 474. Pausan. *lib.* 5. *p.* 288. Q. Smyrn. 6. *v.* 232. & Tzetz. *Chil.* 1. 38. *v.* 497. & *Chil.* 2. *n.* 36. *v.* 278.

Si verò quidpiam adhuc glutinosi, tartareique visceribus tenacius hæserit, id omne molliatur, tergeatur, & expurgetur frequentibus [c] *clysmis*, (quibus [d] balani intercalentur) *atque* [e] *diureticis*, *hydroticisque*, reclamente licet *Amato* [f] *Lusitano*, qui [g] *Galenum* suas in partes pertrahit. Sed *Gal.* aliter [h] *alibi*. Dissentit igitur à se ipso; & isthæc *Galeni* pugnantia, nec [i] *Amat. Lusit.* nec [k] *Bric. Bauder.* attenderunt, sicut apprimè præstitit [l] *J. H. Pulverinus*. Eâ igitur in re, ipsis ἱππιάτροις rudior est Amatus; *diureticis* enim atque *hydroticis* passim utuntur *mulomedici*, apud [m] *Absyrtum*. Quin etiam hoc seculo, Nobiliss. [n] *Markam*, at-

c Hipp.203. 44.
d Hipp. 153. 36.
e Hipp.182. 50. & 183. 9. & Gal.T. 4.p.211.49. atque Sanctor. in Art. Parv.p.359.
f Cent.6. Curat.39. p.594.
g Tom.4.p. 180.50.
h Tom. scilicet 5. p. 514. Vid. hîc Cap. 11.
i Ibid. Cent.6.
k Prax. Med. c.67. p.668.
l Prax. cap. 75. p.627. & 628.
m Pag.140. & 141.
n Oper. in 4. cap.64. p.106.

atque [o] *Solleysel.* Lacti autem *asinino*, & ejus *sero*, gloria prima venit apud [p] *Hipp.* atque [q] *Mesuæum*; *urinæ* verò *humanæ*, apud [r] *Avic.* [s] *Aponensem*, & [t] *Pedemont.* atque [u] *Zacutum*; & quidem meritò, scatet enim *urina* [x] *particulis tenuissimis* & *agillimis*, quæ *viverræ instar* vel *invia* permeant, & *lienalis tartari nexum* vel arctiorem feliciter *disnectunt.* Nulla quippe machina potior est, ad *sales fixos evehendos*, atque *difflandos*, quàm sal Urinæ, *volatili* prægnans *pernicissimo.* Quid enim *vividiori energiâ* in salem agat, quàm [y] *Salinum*, spiculis instructum analogis corpori solvendo salino fixo.

Hic igitur verè *Sal salem curat*, sicuti [z] *Paracelsus*, scien-

[o] *Cap.* 135. *p.* 459.
[p] *Pag.* 128. 10. & 153. 55
[q] *Cap.* 9. *Simpl. Med.* *p.* 33.
[r] *Lib.* 2. *Tr.* 2. *cap.* 725. *p.* 392.
[s] *Differ.* 158. *p.* 213. *H.*
[t] *Fol. verso* 51.
[u] *Tom.* 1. *p.* 378.
[x] *Vide hîc.* Epimetra Chym.
[y] Nath. Hodges, *p.* 53. *de peste.*
[z] *Tom.* 1. *p.* 447.

ſcienter profert. Nos itaque immeritò prorſus [a] *W. Gabelchoverus* allatrat, dum *urinam potulentam* diris devovet.

II. *Urinæ* porrò, non *Medicos* duntaxat, ſed & *Mechanicos* uſus, *vel ab ipſis Artium atque Medicinæ cunabulis*, innotuiſſe liquet ex [b] *Herodoti* hiſtoria lepida; nec-non ex [c] *Hipp.* [d] *Dioſcor.* [e] *Suet.* [f] *Gal.* [g] *Athenæo*, [h] *Iſidoro*, & [i] *G. Agricolâ.* Nuſquam igitur *de urina* primævi Scriptores habendi ſunt vel *Untzer.* vel *Helmont.* vel *Croll.* vel *Barletus*, vel *Faber*, vel *Glaſerus*, vel *Lemery.* Minus adhuc recentiſſ. quique perfrictæ frontis, & decocti pudoris *ciniflones*, qui *Majorum inventa* ſibi ſumere

a Cent. 5. Obſ. 100. p. 225.
b Lib. 2. c. 3. p. 129.
c Pag. 215. 11. 254. 36. & 274. 44.
d Lib. 2. cap. 99.
e Lib. 8. cap. 23.
f Tom. 2. p. 136. & Tom. 4. p. 254.
g Lib. 11. c. 10. p 484.
h In Lotii etymo.
i Lib. 7. & 12. de Re Metall. p. 186. & 457.

nequaquam erubeſcunt.

III. Nuſquam interim excludantur [k] *anodyna* atque *hypnotica*, quo feri dentati feritas infringatur, & blandus ille ſopor, *Deorum hominumque* [l] *mentes ex æquo deliniens*, [m] mulciber obrepat, ac ipſos flatus, *fervide licet* deprælіantes, *imperio premat*, adjutrice ſibi [n] *Anemotide Minervâ*, jure tunc eodem à *lienoſis*, ac è [o] *Lycurgo*, & à [p] *Pericle* ſalutis ſuæ cognomento decoranda.

CAP. XXII.

Chirurgia demum tota ſit naturæ benè agentis *imitatrix*,

h D. Beckherus *Micr.* p. 35. & 46. & Matth. Tilling. *in ſalutis anchorâ ſacrâ*, *cap.* 20. *p.* 474.

l *Iliad.* 14. *v.* 233. & Orph. *hymnor.* *p.* 179.

m Α᾽μβρόσιος, μείλιχιός τε, Melleus & ſuavis, *ſive* placidus *atque* tranquillus. Il. B. *v.* 19. & Heſiod. Θεογ. *v.* 763.

n *De* Minervis 5. *videſis* Tull. 3. *de Nat. Deor.* *n.* 23. Clem. Alex. *Admon. ad Gent.* *p.* 17. & Jul. Firmic. Matern. *de erroribus profan. Relig.* *p.* 20. & 21. *De hac verò ſingulatim*, Pauſan. *l.* 4. *p.* 284. Alex. ab Alex. *lib.* 3. *cap.* 22. *p.* 810. & Rhodig. *l.* 20. *cap.* 19. *p.* 1122.

o Harpocrat. *pag.* 336. & Suid. *atque Magn. Etymol. in* ὑγεία Α᾽θηνᾶ.

p Plut. *T.* 1. *pag.* 160. C. *Vid.* Hymn. Orph. *in* ὑγιείαν, *p.* 164.

trix, & *auxiliatrix*; perperam verò se gerentis *speculatrix* quidem sed *emendatrix*. Segnes igitur, vel è nare sinistrâ, vel ex ano sanguinis eruptiones concitet atque promoveat; Idque vel *naribus fodicatis*; vel *affricto podice*, vel *hirudinibus* margini ejus admotis, vel scalpello, vel forfice demum, *uti Parisiis obtinet*, peritaque fert [a] *Ant. Chalmetæi* Chirurgia. Sic è contrario sanguinis impetus *effrænes*, suis è [b] *directo cucurbitulis* atque *stypticis* Chirurgus *infrænet* atque comprimat. Aliàs verò, *in plethoricis*, otiante naturâ, [c] *sinistram tundat cubiti venam*, sic enim fluxum è nare sinistrâ, *lienosis salutarem*, felix imitaturus est, idque ci-

[a] *Pag.* 292. & 293 *Edit.* 1644. *Vide* Lacunæ *Epitom.p.* 152. è *Gal.* 5. *in Epid.* 6. & Rhodii *Analecta. p.* 56.
[b] Gal. *T.* 2. *p.* 24. & 278.
[c] Hipp. 182. 50. & 204. 10. Gal. Isaacius, Brissot. Joh. Manard. Farentin. Mercur. Vallesf. Jacot. Duret. Horst. Rulandus, Moræus, Hautin. &c. *Vid. singulatim* Nicol. Monardum *de V. S. fol.* 6: & Periochen Galenicam *Cratonis p.* 267.

citra *basilicæ* præ *medianâ*, vel *cephalicâ*, electionem anxiam. Naturæ siquidem emissariô largô, καθ' ἴξιν, ubivis paratô, serosa colluvies ex æquo profluit, uti sagaciter, ex *Hipp. Gal.* atque *Trall.* [d] *Antonius Maria Venustus* observat. Sed hîc [e] *Trincavellius* transversus agitur, dùm fibrarum *rectitudinem* illam ceu *fabulam* deridet. Rectius certe, & *ad naturæ normam*, [f] Hollerius *singula dirigit*, experientiæ ductu. Immò [g] *Helmont.* ut ut *Hipp.* osor, phænomenis illam consonam esse profitetur ore rotundo. Abunde igitur est, venam incidisse in cubiti *sinistro flexu.* Quorsum ergo *Græcos*, *Arabas* & *Barbaros* venulis vel *digitorum*, vel *aurium*, se-

d *Consil. Medicor.* p. 94.
e *Lib.* 8. c. 12. p. 250.
f *Comm. in Coac.* p. 646.
g *Pag.* 228. n. 59.

ſecandis, religio vetus addixit [h]? Apage nænias aniles, ne talibus offuciis fucus ullus nobis fiat.

Eheu, quanta ſuperſtitio Gentium? Quid ſi redivivi *Chryſippus*, *Medius*, *Ariſtogenes*, & *Eraſiſtratus*, qui nullas unquam venas reſolvêre, ſed omnem prorſus phlebotomiam ab arte Medicâ proſcripſerunt. [i] Quid ſi ferreô ſomnô ſuô ſolveretur *Citienſis* [k] *Apollonius*; qui V. S. à *ſplenicis* nominatim ſuſ-

h Aurel. *p.* 414. Gal. *T.* 1. *p.* 144. *&* 4. *p.* 24. Oribaſ. *p.* 308. Aët. *p.* 639. Trallian. *p.* 266. Paul. *p.* 474. *&* 567. Serapion. *p.* 72. Nonus *p.* 214. Avicenn. *pag.* 212. *&* 792. Rhaſis *p.* 255. Albucaſis *p.* 179. Actuar. *p.* 194. Joh. de Mediolano, *Schol. ſuæ Salernit.* *p.* 103. Meſuæus *fol.* 207. Haly Abbas *de Feb.* *p.* 170. Savonarola *p.* 185. Herculan. *fol.* 151. *A.* Philonius *de Feb. fol.* 176. M. de Gradib. *p.* 56. Zerbis *fol.* 156. Fr. de Pedemont. *p.* 51. Montuus *p.* 143. Valleſ. *contr. p.* 328. Capivacc. *p.* 753. Ch. à Vega *p.* 378. Ruland. *p.* 11. Valverda *p.* 274. Bouſſuet. *p.* 193. Gourmelen *p.* 124. Mercat. *p.* 336. Maſſar. *p.* 400. Leonus *p.* 953. Rudius *p.* 77. Perdulcis *p.* 771. Pulverin. *p.* 627. Sylvatic. *contr. p.* 209. Joh. Colle *p.* 302. Fr. Joël, *p.* 58. B. Bauderon, *p.* 667. Feynei, *p.* 515. Zacut. *T.* 1. *p.* 92. Hautin. *p.* 255. Olivar. de Perres, *p.* 835. *&* W. Gabelchover. *p.* 236. *atque* Riedlin *p.* 454. *i* Gal. *T.* 4. *p.* 17. 29. *k* Aurelian. 3. *Chron.* 4. *p.* 414.

ſuſtulit ? Quantis quæſo ſibilis iſtæc *erudita quinque pectora* Nepotes ſuos conſcinderent ?

II. *Chirurgia* deinceps, ubi ſeroſa colluvies exundat, & mole ſuâ ventrem infimum [l] *attollit*, totam *molem* illam *aquarum* ſuâ [m] *paracenteſi* deprimat, ſed nuſquam omiſſo præſagio ſupremi diſcriminis quod impendet, ubi ſcilicet æger ita *ſtat inter* [n] *ſaxum ſacrumque*, & res ipſa in *cuſpide ferri ſita* [o] *eſt*. Nam è *compunctis* quotuſquiſque eſt, qui *mortis* [p] *laqueos* eluctetur ? Si quis enim evaſerit, evadit *fati ope*, [q] non Medici. Hîc igitur *ratio* [r] *moras adferat*, & *inſcitiæ fiduciam auferat*. Ægros ſiquidem *acu punctos* vel intricat ſyncope; vel illa-

l Aſcite *nimirum*, Herculan. *in Avicenn. de Febr. p.* 222.
m Hipp. 183. 39. Gal. *T.* 4. 388.
n Plaut. *Capt. Act.* 3. *Sc.* 4. *v.* 84.
o Iliad. K. *v.* 173. Lucian. *p.* 680. *D.*
p Hipp. *p.* 204. 5.
q Auſon. *Epigr.* 75. *v.* 2.
r Thucydid. *lib.* 2. *p* 126 & Hipp. *ejus propemodùm æqualis p.* 19. *v.* 40.

illaquеat dyſpnœa, aſthma, & orthopnœa, ac ipſa tandem apnœa, quæ totius ærumnæ clauſula fit extrema, quâ *corpus morti traditur in ſ eſcam*.

III. Sed iſtæc profectò, quæ ſunt operæ multæ, & ſagacitatis exquiſitæ, omittenda forent, ſi modo vel ægrorum mollities, vel Chriſtianorum pietas nos nuſquam abſterreret à Gentilitio more lienem vel *urendi*, vel *verberandi*, vel eximendi [t].

Abſit itaque ut *ægro inſonti*,

I 5 tot-

ſ Cyrill. *Hieroſol. Catech.* XII. *p.* 111. *B.*

t Hipp. 98. 10. 200. 44 202 46. 203. 34 204. 24. Plin XI. 37. Aurel. 3. *Chr.* 4. Seren *cap.* 22. Abſyrt. *Veter.* 1. 40. *p.* 140. *&* 141. Aët. *p* 643. Trall 8. 13. *cui lien uſtus barbariem olet.* Ægin. 6. 48. Albucaſis 1. 31. Avicenn. 3. *Fen.* 16. *Tr.* 1. *cap.* 7. J. M. de Gradibus *p.* 286. Alex. Bened 18. 18. Paracelſ. *T.* 1 *p.* 353. Cardan. *T.* 3. *p.* 172. Mercur. *Præl. p.* 634. Capiv. *p.* 753. Aquap. *Op. Chir.* 51. Roſſet. *de P. Caſ. p.* 323. Maſſar. *lib.* 3. 17. Saxon. 3. *Panth. M. cap.* 36. Ballon. *Eph.* 2. *p.* 251. *ubi lien τῷ δεῖνι ſaûcio ſalubriter exemtus eſt, ut in Ephem. Germ.* 1673. *Obſ.* 165. *p.* 109. *& Anno* 1684. *Obſ.* 195. *p.* 379. Bauhin. *p.* 143. Severin C. 43. Zacch. *p.* 688. Camerar. *p.* 372. Riol. 2. 23. Bartholinus, *paſſim in Cent.* Highmor. *p.* 65. Velſchius *Obſ.* 57. Diemerb. *p.* 87. Lindan. *p.* 67. Rhod. *p.* 443. *nec-non* ὁ Πάνυ Sam. Bochart. *Geogr. Sacr. p.* 180.

totque jam symptomatis dolorificis obvio, *inuramus Stigma*, & quidem *escharis octo* vel *decem* ut apud Gentes obtinuit. [u] *Threiciis* [x] itaque *notis* Medicus iste [y] *Leprosus* compungendus est, qui, *vel hoc seculo*, talia Stigmata *lienosis* suis inscribere sustinet. Absit pariter, ut spirantibus ægris vel *contundamus* exta, veluti [z] *fustuario* dignis; vel *incidamus* præcordia, & *Herophili* more, vel [a] *Erasistrati*, salutis humanæ, præsidem Artem, non solum pestem alicui, sed hanc pestilentissimam inferamus [b].

IV. Comicorum igitur esto [c] *arte ludicrâ* mimorum at-

u Hippocr. 198. 10. 200. 44. 202. 46. 203. 34 & 204. 24.

x Cic. *Offic.* 2. *n.* 7.

y Lazarus *est Meyssonnierus, lib.* 4. *cap.* 5. *p.* 287. *cujus talis æger*, Patiens *merito vocatur*, Nam plus quam morbus torquet eum Medicus, Joh. Owenus *lib.* 1. *Epigr.* 44.

z *Quid sit disce à* Polybio, Cic. Liv. Jul. Cæs. Cælio, *atque* Rosino.

a Cels. *Proœm. lib.* 1. *p.* 7. Tertull. *de Anim. cap.* 10. *p.* 312. & *cap.* 25. *p.* 328. Gal. *demùm id* rectè *profert*, *T.* 1. *p.* 145. *v.* 2. & 3.

b *Vid.* Cels. *ibid. p.* 11. & Valesc. de Taranta, *l.* 5. *c.* 9. *pag.* 448.

c Plaut. *Auluiar. Act.* 4. *Sc.* 3. *v.* 3.

atque ludionum, sed non *arte* [d] *magistrâ* [e] *Pæonis* atque [f] *Chironis*; [g] *Machaonis* atque [h] *Podalirii* τ̃ σπλῆνα ἐκβαλεῖν, *lienem ejicere*, seu exsectum *adjicere*, ἀποβαλεῖν γὰρ fert Scholiastes [i].

V. Longe optatius cum ægrotantium teneritudine, & nostrâ miseratione comparatum foret, si modò *Pyrrhus* excitaretur à mortuis, *lienis* [k] *atterendi gratiâ*, pedis sui dextri vel blandiori contactu. Id enim *apud nos* tantæ est fidei, ac [l] *Icterum* ab Hungariæ Regibus discuti; *Dæmonas* vel ab *Hispaniar.* [m] Monarchis, vel à [n] *Tobia*, vel

d Æn. 8. *v.* 442.
e Iliad. E. *v.* 401. & 899. Odyss. Δ. *vers* 232. Æschyl. *suppl. v.* 1071.
f Iliad. Δ *v.* 219. & Λ *v.* 831. Orph. *Argon. v* 375. Pindar. *passim, sed Pyth.* 3. *fuse.* Sophocles. *Trachin. v.* 725. Apollon. *Rhod. Argon.* 1. *v.* 554. 2. *v.* 1244 & 4. *v.* 812.
g & *h* Il. B. *v.* 239. Xenoph. *de Venat. p.* 974. Coïnt. VI. *v.* 459.

i *In Aristoph. Cereal. Prolog. v.* 3. *p.* 764. *k* Plin. 7. 2. *p.* 138. 43. Plut. *T.* 2. *p.* 384. Alex. ab Alex. *lib.* 3. *p.* 699. & 4. *p.* 1202. Camerar. *H. subcis. Cent.* 3. *cap.* 42. *p.* 143. G. à Reies, *Q.* 24. *n.* 4. *p.* 155. & *n.* 31. *p.* 163. *l* Laur. *de Str. l.* 1. *c.* 4. *p.* 8. & 9. *m* G. à Reies, *Q.* 24. *n.* 5. *p.* 155. & *Q.* 28. *n.* 23. *p.* 203. *n* Tobiæ 6. *v.* 7. & Zonar. *Annal.* 1. *p.* 102.

vel ab [o] *Eleazaro* [p] fugari: cæcos, claudos, & mancos à [q] *Vespasiano* & ab * *Adriano* sanari, *Leprosos* osculo mundari [r] *B. Martini*: ipsos denique functos vita vel [s] *carmina fundere*, moxque tenebris reddi; vel per [t] *Simonem Magum*, *Apolloniumve Tyaneum* plene [u] *reviviscere*.

VI. Lienosorum insuper eo nomine dolenda sunt fata quòd Archigenis [x] & Andromachi *splenia* sint virtute cassa; Quòd [y] Plinii Secundi [z] Empiricique Marcelli *splenes* è spirantibus bestiis educti; & confestim [a] *admoti*, te-

o Joseph. *Antiq. Jud.* 8. 2. *p.* 257. G.
p *Perinde scilicet ac Galli cantu exterriti cedunt.* Prudent. *Cathemer. v.* 49. & 40. *p.* 4.
q Sueton. 8. *n.* 7. Tacit. *Hist.* 4. *n.* 81. * Ælius Spartian. *in Adr. n.* 25.
r Sulpic. Sever. *in B. M. vitâ cap.* 1. *p.* 463.
s Phlegon. *de reb. mirab. cap.* 3. *p.* 36.
t Hegesipp. *lib.* 3. *cap.* 2. *p.* 29.
u Philostr. *Apoll.* 4. 16. *p.* 206. & Euseb. *in Hierocl. p.* 460. Vopisc. *in Aurel n.* 24. *atque* Photius *Bibl. n.* XLIV. *p.* 30. & H. Cornel. Agrippa, *occult. Phil lib.* 1. *cap.* 70. *p.* 91. & *lib.* 3. *cap.* 42 *p* 306. *x* Aët. *Tetrab.* 3. *Serm.* 2. *cap.* 11. *y Lib.* 2. *de Re Med. p.* 180. *z De Med. p.* 120. *a Immò* Splenes istos *in pretio fuisse liquet è* Plin. 28. 14. *p.* 701. & Athen. 3. 17. *p.* 96. *atque* Ren. Moræo, *p.* 784. *de Valet. conserv.*

tepore ſint *irrito* : quod [b] Joh. Beguini *ſal Planeticus* ; uti nec alter ille [c] H. à Mynſicht, nihil minus ſit quàm *ſplenicus* : quòd *exhilarans* [d] *antidotus* Saporis primi, ad *Meſuæum uſque devoluta*, nihil *Jovialis* præ ſe ferat : quod *album* Fr. Ruei [e] *corallium*, Jovi quidem Phœboque ſacrum ſit, *lienoſis* autem pura puta fraudatio. Quòd [f] Brendelii *aurum potabile*, merum ſit *opinabile* : quod unctiones *Angeli* [g] *Salæ* ; & *Turquetti Angelica* [h] *grana* nihil *Angelici* ſpi-

b *Chym. lib.* 2. *p.* 347.
c *Sect.* 11. *p.* 189.
d *Ipſum antidotum accipere eſt à* Gabr. Droyno *&* Ph. Guiberto, *qui illud* Seculi 12. Meſuæo *ſubduxerunt. lib.* 2. *de cap. ægrit. cap.* 25. *fol. verſo* 207. Ternos *verò* Sapores, *è medio circiter ſeculo* 3. *ad* 4. *exiens, diſcere eſt è* Jul. Capitol. Euſeb. Eunap. Hieronymo, Marcellino, Claudiano, Zoſimo, Sozomeno, Theodoreto, S. Apollinari, Agathiâ, Herm. Contracto, Cedreno, Glyca, Zonara, *atque* Nicephoro Caliſti, *è quibus hauſerunt* Cuſpinian. Turſelin. Calviſ. Cluver. Perav. Guthberl. Matthias, Labbæus, Godæus *&* J. le Sueur.
e *Lib.* 2. *de Gemm. cap.* 19. *p.* 57. *& A.* B. de Boot, *lib.* 2. *de Gemm. cap.* 154. *pag.* 396. *Imò ambobus iſtis ſplendidius mentitur* Alb Magn. *p.* 147. *de Virtutib. Lapidum.*
f *Chym. diſc.* 2 *p.* 153.
g *Ternarii Bezoardicor. p.* 506.
h *Syntagm. cap.* 11. *p.* 299.

ſpirent : quod [i] *Phænigmi* Ἀρχιάτρου [k] Conſtantini Porphyrog. & [l] *antidota Myrepſi*, effectibus inania ſint: quod Scribonii denique [m] Largi, Theodorique [n] Priſciani *malagmata* ſilices ocyus mollitura ſint, quam *ſcirrhos* [o] *lienis* eliquatura. [p] *Celſus* ergo deridendum ſeſe propinat, dum *malagmatis ſui* ſupercilio elatus, præcipit ut *ſex tantum horis* adhibeatur, *ne* diuturniori morâ *lienem* univerſe *conſumat*.

VII. Agyrtarum igitur eſto futilibus iſtis, *nec effundi dignis*, ineſcare homines. Nos enim candidos animâ dedecet *lienoſos* ſpe vanâ lactare: Hinc itaque commenta procul de *Aſplenio* deque chalybis aquâ.

Gerris quippe gerrarum ad-

[i] *Vid.* Aurel. Gal. Aët. Æginet. Brunfelſ. Gorr. Foës, Renod. *atque* Caſtellum Brunonis.
[k] Noni *ſcilicèt de Morb. curat. cap.* 188. *p.* 215.
[l] *Op. r. p.* 400. & 414.
[m] *Cap* 103. *p.* 135. *ubi* Joh. Rhod. *emendator emendandus eſt ipſe p.* 326.
[n] *Lib.* 2. *ad Timoth. p.* 305.
[o] *Nam contumaces perſtant & indomiti*, lapidis inſtar, *ſiret. Diut.* 1. *c.* 11. *p.* 82.
[p] *Lib.* 5. *cap.* 18. *n.* 4. *p.* 251.

adnumeramus, quæ [q] *Vitruvius* [r] *Dioscor.* [s] *Plin.* [t] *Gal.* [u] *L. Apuleïus* [x] *Aët.* & [y] *Ægineta* à Cretibus, *lingua* [z] *mendaci*, super *asplenio* mutuati sunt, & quos demiror notulas non ditasse *Cl.* [a] *Mangeti* ad Schroderum.

Inane rursus atque vanum est quadrupedes profiteri apud *fabros* [b] *ferrarios* esse [c] *avi-*

q Lib. 1. cap. 4. p. 27.
r Lib. 3. cap. 151.
s Lib. 27. c. 5. p. 664.
t Tom. 2. p. 77.
u De Virt. herbar. p. 217.
x Tetrab. 3. serm. 2. cap. 11. p. 642.
y Lib. 7. c. 1. p. 615. *Videsis* Ruell. p. 567. Dorsten. *fol. vers.* 264. Matthiol: *p.* 519. Dalecamp. *T.* 2. *p.* 113. Nerian. *fol. vers.* 16. Dodon. *p.* 468. Lobel. *Adv. p.* 360. Bauhin. *T.* 3. *p.* 750. *atque* Renod. *Edit. in* 4. *p.* 256. *Nec-non coronidis ergò* G. Sall. du Bartas, Hebdomados *mirificæ*, diem tertium. z Tit. *cap.* 1. *v.* 12. *ex* Epimenide, *uti me docuit* Epiphan. *adv. hæres. l.* 1. *Tom.* 3. *p.* 362. *Sic apud* Callimach. *hymn. in Jovem. v.* 8. *& in Epigr. Gr. lib.* 3. *p.* 369. Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσαι. *Vide* Grot. *in Epist. Paul. Tom* 3. *p.* 999. *a Pag* 480. *b* Cels. *lib.* 4. *cap.* 9. *p.* 215. *à quo tanquàm ab impuro fonte* sordida defluxit, *ad varios affectus*, aqua ferraria, *ad* Plin. *scilicet lib.* 28. *cap.* 16. *p.* 107. *ad* Aurel. 3. *Chron. cap.* 4. *p.* 416. *ad* Aët. *Tetrab.* 3. *Serm* 2. *cap.* 11. *p.* 641. *ad* Trall. *lib.* 8. *cap.* 13. *p.* 272. *ad* Avicenn. *lib.* 1. *Fen.* 2. *Doct.* 2. *cap.* 16. *p.* 108. *ad* M. de Gradibus, *cap* 10. *p.* 284. *ad* H. Montuum *lib.* 3. *cap.* 32. *p.* 146. *ad* Joh. P. Pernumiæ, *Therap.* 6. *fol.* 102. *ad* D. A. ab Altomari, *p.* 565. *ad* Claudin. *in App. ad ingr. p.* 399. *ad* B. Cæsium, *lib.* 5. *de Miner. p.* 621. *& ad* Olivar. de Serres *p.* 835.

[c] *avicularum* inſtar, *liene* vel *exili*, vel *nullo*, quum aquam illam ne primoribus labris attingant, utpote vel ab ipſis longè ſemotam, vel obviam quidem, ſed quæ vel fuſcedine & ſpurcitie ſuâ, brutas illas animantes fugatura ſit; vel acido & auſtero *nidore Martis* abactura, hoc eſt vitriolicis ſuis effluviis; *nares odoras* [d] *laceſſentibus* ab omni linctu plane deterritura.

VIII. Nugis itaque valere juſſis, quales inſuper narrat [e] *H. C. Agrippa*, cordati cordatos colamus, & quæ *ſeris* [f] *ab annis*, compererunt lienoſis eſſe proficua, prudentes & pii revocemus ad praxin, quò, *dirigente nos dexterâ Dei*, felix ubique rerum exitus obtingat.

F I N I S.

EPI-

c Plin. *l.* 11. *cap.* 3. *p* 282. 21. Cælius, *lib.* 4. *c.* 18. *p.* 208. Jul. Cæſ. Scaliger, *Hiſt. Anim.* 2. *p.* 247 C Piſo, *Sect.* 1. *p.* 43. *Vide hîc luculentiſſ. teſtes alios quaternos, Cap.* 1. *n.* 2.

d *Vide hîc Cap. n.* 2. Theophr. *p.* 441. *atque* Lucret. *lib.* 4. *v.* 88. *&* 674. *nec non lib.* 6. *v.* 778 *&* 792.

e *Occult. Phil lib.* 1. *c.* 51. *p.* 60.

f Per varios uſus artem experientia fecit, exemplo monſtrante viam. *Manil.* 1. *Aſtronom. v* 61.

ΕΠΙΜΕΤΡΑ

Viriliter impugnanda.

Jactis meis, *Neotericorum ductu*, Medicinæ fundamentis, methodum ipſorum ſingulares vulgandi Tractatus ubique locorum gloriabar. Sed *Rev. Par.* Majores noſtros, *eâ in re*, longè ſuperiores mihi ceſſit in *Phyſicis*, *Patholog. Semeiot. Diætetic. Pharmaceut.* atque *Chirurg.* Res itaque, *ceu novas*, jactabam, cor v. g. ſaliens prius eſſe punctum, quàm muſculoſum, auritum, pyramidale, cavernoſum, valvulis cluſum, vaſis irriguum, privatis, publiciſque, ſepto diſcluſum, & ſanguinis demum officinam, atque ita hepar nuſquam eſſe ἰκμαλέον, *humoris gratioſi fontem.* Ab illo inſuper ſaliente puncto geminos protendi canalis

nales, nomine celebratos foraminis ovalis atque rotundi, illosque post partum illico cludi. Arterias quoque binas, sed venam unicam, embryonis umbilicum pertundere, & placentam sibi pinsere. Meconium interim in intestinis congeri; pulmones verò atque diaphragma otiari; sed arterias singulas, atque ita umbilicales moveri: Nobis autem natis ambientem in pulmones impelli, imò unà cum assumtis in ventriculum ingeri. Chylum pariter à ventriculo in intestina trudi, & ab ipsis in Vasa.

Vasa istæc lacteas esse venas, quæ chylum contrudunt in confluentem suum, inque thoracicum ductum, valvulis insignem. Sanguinem exinde confici in corde, & in tubos diffundi, ternis, quaternisve tunicis conflatos. Nervos autem filis tenuissimis nexos esse, nec non mutuis plexibus irretiri, arteriis irrigari, trochleâ quandoque duci, atque reduci,

ci, gangliô muniri, in itinere durari, & multifida congerie, intra vertebras, præſertim intra ſacram, ſtipari.

Cerebri ventriculos anteriores, ciſternas eſſe lymphæ, à ſpiritibus ſecretæ; & exindè, juxta ſepti perlucidi parietes, ſubque cerebri teſtudine, in choanam, inque pituitariam glandulam perpetim ſtillare. Ventriculo autem tertio, *fornicis vice*, nates eſſe, atque teſtes, cum ſuo proceſſu fibroſo. Illi verò fornici conarion incubare, neque adeò ventriculum tertium à quarto ſecludere; ſed id à membranulâ fieri niveâ atque pulpoſâ, cui vermiformis apophyſis volutatione ſeſe affricat. Nervos opticos non eſſe cavos, ſed arteriarum nuſquam exortes, ab internâ carotide per retinam ramuloſæ, in ambitu vitreæ tunicæ, ad araneam uſque.

Duram matrem, & ejus ſinus, arteriis pariter irrigari, perviis in

calvam; Aurium cerumen, tympanum, & labyrinthum, lacrymarum quoque collicias, nec non ſalivæ ductus, unà cum glandulis lacrymalibus, paroticis, atque maxillaribus. Pulmoni lobos competere quinque. Pericardium autem diaphragmatis nerveo circulo ſemper adnecti, nec unquam cordis includere conum. Oeſophagum verò diaphragmatis circulum illum pertundere nunquam, nec inteſtinum colon tenuibus inteſtinis inferius eſſe, ſed illa hemicyclo ſuo complecti.

Veſiculas ſeminales, maſculas quidem eſſe favis apum ſimiles; fæmineas verò hydatidum inſtar. Tubas uteri ſinuoſas eſſe, ac utrinque, ab ipſo diaboli morſu, in uterum pervias.

Dentes denique rebar, in fœtuum alveolis recens detectos eſſe, ſicut in adultis oſſa ſeſamoidea, ad ſingulos digitorum flexus, tendinum ope in-

indivulſorum, atque pertuſorum.

Iſtæc, è *ſexcentis paucula*, vel noviſſimis Scriptoribus, vel ipſi *Rev. Par.* lubens tribuerem, nî mihi altum inclamaſſet, parce, *fili*, vel *Neotericos*, vel *me* inventorem laudare: In te ſiquidem *Veterum queruli Manes* inſurgerent, & monimentis illorum mihi patefactis, *Veritatem ipſam*, tanquàm in ſpeculum licuit intueri. *Doctior* exinde, ſed non *inflatior*, humilis petivi nunquid pariter tot alia, quæ recens puteo eruta accepi, *ſeculo priora* forent; V. g. de ſanguine in arteriis ſeroſiori; vivaciori tamen; in Venis autem craſſiori, atque ſegniori? de vaſis capillaribus? de illorum commiſſuris? de ſanguinis in eas influxu? de bile aquoſiori, vel oleoſiori? de ſanguine ſereſcente? de ſudore naturaliter nullo? de muco ventriculi & inteſtinorum? de acrimoniâ acidâ vel muriaticâ? de frigore

 acri

acri & urente? de nive causticâ? de effervescentiâ & fermento calcis, musti, acidorum, fimi, pastæ & bilis atræ? de venâ cavâ aortæ succuba? de pulmonum plexibus atque tomento? de corde irarum sulphureo atque fervido fonte? de eâdem irâ, *ferinâ licèt*, solibus excocta atque miti? de stomacho visceribus, *ceu prunis*, circumdato? de chylωsi per modum elixationis atque fermenti? de pori bilarii insertione gemina? de ureterum in vesicam ingressu, tunicas inter? de urethra varia pro sexu? de sphincteribus vesicæ, recti, & œsophagi? de musculis, venis, arteriis, & nervis, sectione transversâ brevioribus utrinque? de nervis oculorum motoriis, in vultum & dentes supernos diffusis? de opticis unitis? de axibus visoriis? de visione erroneâ? vel in ebriis, vel oculorum altero depressiori? de *pupillâ mobili?* & luminis accessu vel re-

recessu *strictiori? latiori?* de noxâ ipsius à nive? & à luce post tenebras? vel è contrà? de oculis per noctem radiosis? de iisdem igneis insimul & aqueis? de viâ ab ipsis in nares? & à naribus in os? de embryone per aquam explorando? de fœminarum Ovis? de irritis illis, Venere nulla? de fœtu in ovo? è semine paterno? de pororum ejus symmetriâ salutiferâ, vel ametriâ morbificâ? de poris illis salubriter *spiritu?* morbosè *sero* turgidulis? de vacuo igitur in ipsis nullo? sicut nec uspiam sub Sole? de corpore sub Lunâ simplici nullo? de aëre subtilissimo, & elastico? ac omnia pervadente? atque replente? de atomis *Leucippi* fictitiis? de pororum varietate stupendâ? de particulis analogis? lævibus? rotundis? acutis? rigidis? asperis? mucronatis? angulosis? triquetris? quadratis? pentagonis? &c. de mistorum jugibus ef-

fluviis? de partium attractione nullâ? de ipsarum facultatibus chimæricis? de fide sensibus vel adimenda? vel adhibenda? de brutorum animâ vel nullâ? vel duplici? de mirificâ tandem spirantium omnium compage *αὐτομάτως* mobili, *virtute motûs, ipsi ab artifice primitus impressi?* ἀκολουθία τέ τινι, καὶ διαδοχῇ κινήσεως ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρχῆς &c. Omnem porrò de pectore meo præconceptam mentem revulsurus, *Par. Rev.* plurima me docuit, è *Veterum Placitis*, de animi callo, & sectarum *scabie*, atque *servitute*, quâ sectis addicti, *leprosa sunt mancipia*, alii alios inficientes, & Civitatem prodituri lubentius, quàm ullum *Elleborum* admissuri, quô *dematur* ipsis *mentis gratissimus error.*

Istæc autem articulatim ubi hisce oculis percepi Veteribus innotuisse, depulsus fui à priori mente fallaci, & *in saniorem* nec non *Antiquis æ-*

quio-

quiorem traductus fui, mirabundusque exclamavi, *Papæ!* An igitur Majores nostri tanti fuêre viri? Immò, regessit *Parens*, quia meditane *rationem* excolebant; sensus verò subigebant *experientiâ*, & cruribus istis incedebant ad Physicen indagandam, florentibus Scholis *Cnidia*, *Coa*, *Rhodia* & *Alexandrina*.

Singulatim autem, & *æmulo studio*, Anatomen promoverunt *Democritus*, *Euryphon*, *Melissus*, *Hippocrates*, *Thessalus*, *Draco*, *Polybus*, *Apollonius*, *Dexippus*, *Plistonicus*, *Aristoteles*, *Herophilus*, *Erasistratus*, *Quintus*, *Sabinus*, *Satyrus*, *Eudemus*, *Martianus*, *Lycus*, *Marinus*, *Asclepiades*, *Ruffus*, *Soranus*, *Pelops*, atque *Numerianus*.

Illorum autem ductu *Galenus* Anatomen Romæ, *in Pacis Templo*, fidelis docuit, coram *Severo Cos.* *Paulo Prætore*, *Flavio Boëtho Con-*

ſulari, atque *Barbaro*, Cæſaris Avunculo; nec-non Medicis omnigenis & æmulis, *Empiricis*, *Methodicis* & *Rationalibus*; Philoſophis item *Platonicis*, *Peripateticis*, *Stoicis*, *Academicis*, *Epicureis* atque *Scepticis*.

Homines autem præter *Sexcentos*, quos vel *unus Herophilus* incîdit, viris iſtis primævis, brutæ animantes, *munificentia Principum*, ad manus erant omnigenæ. Sic elephantum *Galenus* diſſectum vidit, & *os* ex ejus *corde* ſibi repoſuit, ſicuti *Parens* è cervis, damis & tauris, *à ſe exemta*, conſervat.

Exindè porrò Medici tanti Anatomen conſecuti ſunt quam hodie *Comparatam* vocitant; & quæ nos fugit innumeros. Quinimò *Pneumaticen* alteram Anatomen adminiſtrarunt flatu in meningas impulſo, in bronchia, in uteri tubas, nec-non, *ſeculo noviſſimo*, in venas. Illâ autem in-

industriâ, (vel ante Fabricium de *venarum ostiolis* scriptorem) *valvulas* detexere *venarum*, spiritu nimirum permeante à *graciliori* venæ parte in *crassiorem*, sed non econtrà, *valvulæ* repulsu.

Speciatim rursus, nervos recurrentes incidebant, arterias verò caroticas, axillares, pulmonales, crurales, & umbilicales ligabant nodis strictis, laxisve.

Brutis plagas & vulnera infligebant, symptomatum observandorum ergo. *Nervorum* autem & *arteriarum punctiones* longè *graviores* esse notabant *sectione transversâ*. Exinde ἰνίῳ *puncto* mortem longè citiorem inferebant, quàm ipso *corde revulso*, victimas enim viderunt, *corde nullo*, aufugisse.

Spiritûs quoque attendendi gratiâ modò *vesicam* vel ori, vel naribus vel pectori leviter pertuso adaptabant; modò autem, sterno reducto, *pulmo-*

mones inflabant, quo ſpiritum naturalem æmularentur.

Nec ſecantibus duntaxat inſtrumentis uſi ſunt, uti nos, ſed ſtylis inſuper planis, capitatis, buxeis, æreis, argenteis, ferreis, atque ſtanneis. Acubus item, hamiſque pertuſis, volſellis, tubulis atque ſpongiis.

Animalia quoque paſcere noverant, & tribus horis à paſtu chylωſεωs opus attendere.

Animalibus præterea ſitibundis, *& affatim bibentibus*, aſperam arteriam, *inter bibendum*, confeſtim incidebant, quò explorarent nùm potûs quippiam in pulmones influeret?

Recluſo etiam pectore vaſa cordis *quaterna majora* arctè ſtringebant, experiundi gratiâ, quid noxæ pateretur animal, ceſſante cordis influxu, & irradiatione.

Artem quoque callebant viſcera car-

carne denudandi, vaſorum noſcendorum & ſiccandorum ergò.

Sceletos denique compingere ſciebant, quos moris erat, in *Alexandrina Schola*, initiatos Medicinæ docêre. Quid plura? Eô ſagacitatis provecti ſunt, ut *Ova viginti*, vel *plura*, uni vel alteri gallinæ ſubſtraverint incubanda, quo unius quotidie aperti analogiâ, *hominis in Ovo formati* primordia atque progreſſus addiſcerent.

Sic *equas*, *canes*, *aſinas*, *vaccas*; *capras* & *oves*, Venere recens uſas, *exenterabant*, quo deprehenderent quid ſeminis ad fœtum effingendum remanſiſſet.

Obe, *obe*, jam ſatis eſt *Veterum faſtidioſis*! Totus interim obſtupeſco, dum irretortis oculis talia contemplor: & nî *lectione decies repetita* mentem meam obfirmaſſem, *faſcinatos* mihi crederem *ocellos*, conſcios certe ſuperbæ ſcriptionis, quâ

ſe-

ſeculum *ſplendide mendax*, iſtæc inventa genuinis viris detrahere non pudet.

Sed evanido ſtupore meo, & animis jam collectis, ad *Pathologica* deflexi, rogitans nùm etiam, ante ſeculum, innotuiſſent variolæ, ſcorbutus, peſtis ἀπύρετος, Venerea lues, arthritis vaga atque deſultoria, nec non dolor vel *periodicus* capitis, oculorum, inteſtinorum, &c. vel *erraticus* dentium, clavorum, articulorum, atque cicatricum, ad inſtantem vel boream, vel nivem, vel grandinem?

Pariter quæſivi de hydrocephalo interno, externoque; de epilepſia ab aura ſontica vel pedis extremi; de paralyſi poſt inſultus epilepticos, vel colicam atrocem, colica ceſſante? de lacrymali fiſtula, de gutta ſerena; de cæcitate repentina, *ſed fugaci;* de ſurditate, pariter ſubita, *ſed brevi?* de temporibus ſauciatis

&

& convulsis in opposita parte? de hæmodia, de aphthis, de calculo sub lingua, de meliceride ad ejus frænulum? de pectoris hydrope, atque pericardii? de crudis pulmonum tuberculis & hydatibus? de cruditate acida & nidorosa? de diabete, de renum ulcere serpente vel in lumbos, vel in alvum? de lumbricis latis, de ascaridibus? de hypersarcωsi in urethra? de uteri fluore albo? deque ipsius hydrope atque calculo? de carcinomate & carbunculo? de partibus demum sphacelatis & spontè deciduis? Immò de ossibus adultorum cereis atque flexilibus? Et cùm istorum ne *umbram* quidem Majores attigisse mihi stultè fingerem, *corpus ipsum* apud eos reperi.

In *Semeiotica* vix dignatus sum inquirere. Jam pridem enim mihi compertum est, quàm seduli fuerint *primævi Medici* in attendendis ægrorum

rum decubitu, ſpiritu, pulſu, voce, ſomno, vigilia, oculis demùm & mente. Quàm acres inſuper fuerint in morbis explorandis è *partium ſitu, ex actione læſa, è doloris ſpecie, è ſymptomatis propriis*, & ex *ipſis excretis*.

Sic eoſdem in *Diæteticis* ad minutias uſque ſedulos noveram. Singulatim verò *Hipp.* didiceram *ſedulitate tanta*, quanta *temporum intercapedine*, Medicos hodiernos prævertere ſuis obſervationibus de aëre, locis & aquis; de temporibus anni, & mutationibus eorum vel ſtatis, vel erraticis; de ſolſtitiis & æquinoxiis; de noviluniis & pleniluniis; de Caniculæ & Virgiliarum ortu & occaſu. Speciatim de ſonoris, & ſilentibus Eteſiis, Aquilone & Auſtro. At quotuſquiſque, *Parens inſit*, noſtrorum Medicorum eſt, non dicam è *gregariis*, ſed è *primipilis*; è *diobolaribus*, ſed è *principibus*; è *Ja-*

le-

lemi familia, ſed ex ipſo vel *redivivo Æſculapii germine*, qui ad iſtæc animum advortat? Ipſos itaque dedecet ſeſe ſuper Græcos efferre. *Secum habitent, & noſcant quàm ſint ſupellectili curta.*

Pharmaciam quod attinet, antiquiſſimam illam eſſe vel in Scholis didici, *Homerica* quippe carmina *Thonem*, Medicum inſimul & Regem, altè cantant, cui præ manibus ſint φάρμακα πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά.

Sic Medicos univerſè πολυφαρμάκους canit *Homerus*, non una *varietate ſimplicium affluentes*, ſed & *miſtorum arte fœcundos*, ſingulatim verò *Pæonem* celebrat, Medicum Deorum, *Chironem* & *Æſculapium*; *Machaonem* atque *Podalirium*. Immò *Patroclum* & *Achillem*.

Sic aliàs quædam ſubauſcultavi de *Strapide*, de *Agenoride*, de *Melampo*, de *Japyge*; quin imò de *I-*

ſide, de *Dione*, de *Latona*, de *Diana*, de *Medea*, de *Agameda*, de *Polydamna*, de *Helena* tandem & *Circe* ſcientibus poteſtates herbarum, atque miſturas.

Chirurgiam pariter apprimè ſubodorabar longè primævam fuiſſe, ſed mihi latebat an olim adhibita fuiſſent pyrotica, hirudines, & cucurbitæ? Venæ ſectio & arteriotomia? Embryulca & odontagræ? Trepanum & paracenteſis? Cyſtotomia & celotomia? Ἀκρωτηριασμὸς demùm & ἀρθρεμβολισμός.

At ſuper ſingulis iſtis mirificam ac induſtriam Græcorum methodum exoſculatus ſum, illaque meos oculos exſatiavi. Et jam certè dubiis vacuus, *ſed Veterum incenſus amore*, pedem efferebam ab inſtitutione paterna, cùm ecce ſubiit animum *ſcrupulus unus & alter*, quos præſumſeram mihi nunquàm exemtum iri. Subridens itaque *Patri*, ab ipſo, vel jo-

jocosè petivi, ah igitur, qui videris *Ætatis Priscæ* cultor tantus; mihi cederes, *vel saltem ante Generationem unam & alteram*, sanguinis *Transfusionem*, *Circuitumve*? Is renidens, conticuit quidem; sed aperto confestim *Libavio*, *virum* mihi ob oculos *vegetum* posuit, è cujus *arteria fissa*, tubulis intermediis, *sanguis in ægrotantis effœti traductus est arterias*, *pariter reclusas*.

Sanguinei verò *circuitûs* inventorem præconio multo *Hippocratem* extollit. I. quia corpus humanum *circulo* passim comparat.

II. Quia jugem sanguinis motum identidem inculcat, *ab internis ad externa*, & ediverso; hoc est, à centro ad circumferentiam, & econtra.

III. Quia motum illum τὴν περίοδον, *circuitionem* nominatim vocitat.

IV. Quia motus illius *genuinum principium* assignat, *cordis* nempe

ſcatebras, è quibus ſanguis quoquoverſum impetu ſalit.

V. Quia *ſingulas* deducit *arterias* ab uno *corde*, quod ipſi arteriarum matrix eſt, & radicatio unica.

VI. Quia illarum *amplitudinem* ad cordis baſin, maximam eſſe patefacit, unà cum *venæ cavæ trunco*, quem inibi *capaciſſimum* monſtrat.

VII. Quia *valvularum* cordis *artificium* & *uſum*, ſagaci mente detegit, ſuis *flatus* & *aquæ* in illas injectionibus.

VIII. Quia circuitionis illius *proſpera* & *adverſa*, ex æquo retegit. *Hippocrateus* enim nativus ille fluxus atque refluxus, non modò *nutrimentum* & *vitam* corpori largitur, & *animo conſulit*, mentem ſanam conſervans in corpore ſano, ſed ediverſo, circuitûs illius *remora* quævis, obſtructæ parti continuo *noxia fit*. Sanguinis enim illius *portio quædam ſiſtitur omnino*: quædam verò

rò *ſegnius movetur:* & quædam demùm *celerius effluit.* Ubique autem quò *ſtagnantior*, eò *nocentior.* Singulatim verò profert *Hipp.* ſanguinis motu hîc vel illic præpedito, primùm *arteriam attolli*, vi circuitus in obicem impingentis: ſecundò *partem ſtupere, pulmonem anhelare, cor palpitare, vocem deficere, hominem convelli*, & extingui. *Sanguinis* verò *motu lentiori* ſenſus hebeſcere; *rapidiori* demùm & *incondito* mentem ipſam in *delirium* traduci.

IX. Quia ſanguineæ circuitioni alveos excavat, illi quippe *arterias indicit*, quibus ceu *rivis* atque *fluviis* membrorum compages irrigetur.

X. Quia luculentas *vaſòrum commiſſuras* atque *communiones* ubique ſtatuit, per quas reciprocus ille motus feliciter perennet, haud ſecùs ac, *inquit*, intra vaſa, *tubulis infernis, ſuper eodem plano, inter ſe commiſſa*

reciprocat liquor: Uno etenim illorum *impleto*, implentur & alia, *depleto* deplentur.

XI. Quia mirificam circulationem illam lepidissima comparatione collustrat. Illi quippe *fluviorum insomnia* limpidè, placideque fluentium, *naturalem* denotant sanguinis periodum; largiùs autem excurrentium, circuitum loquuntur *adauctum;* parciùs verò labentium, periodum testantur *minutam*. Sic rursus, *in somnis*, astra ferri extra suos orbes, *pura* quidem atque *rutilantia*, sanitatem monstrant, qua circuitûs beneficio, & nutritionis gratia, purum & sincerum alimentum è vasis excidit, & allabitur ad partes: *opaca* verò & *nigra sidera* morbum ex adverso portendant, utpote sanguinis impuri motum attestantia.

XII. Quia pituitam singulatim in venas ingerit, quâ *frigidior*, *crassiorque* sanguis protinus segnior fit, at-

atque ità, ad illius recursum, tamdiu *resilire cor* atque *concuti*, donec *calidioris*, *tenuiorisque* sanguinis fluento, *algidus* ille, *crassusque* cessator in reliquam massam abripiatur.

XIII. Quia opposito phænomeno rem ipsam apertius declarat, periodum scilicet illam per febres *celeriorem* atque *vegetiorem* prorsùs esse; præ sanguinis nimirum *tenuitate* atque *volubilitate* maximis. Et exindè, sagaciter elicit sanguinem vel *ex se*, vel *ab assumtis*, febriliter exaltatum, ità moveri atque diffundi, ut remedio sit morbis à pituitâ. Sic insuper sanguinem illum *statarium*, peritè notat, *stagnatione sua diuturniori*, adeò concrescere & adhærescere ut nequeat ab alterius impetu vel *extrudi*, vel *perfringi*; atque ità, *circuitu* represso, mortem repentinam inferre. Immò rursùm alibi pronunciat *arescente sanguine hominem emori*, hoc est, ut id ipsum a-

liter inculcat, *ſiccatis naturæ humanæ fontibus & fluviis, vitam inferentibus, hominem perire.*

Iſtis tandem grave ſuperpondium *Parens* adjecit, quò firmiùs ſtabiliret genuinam illam *Hipp.* fuiſſe mentem? nec fucum ullum mihi factum eſſe. Digitô nempe *Hippocratis* æmulum mihi monſtravit, qui *ſanguinei motus ambitum reſciſſurus*, Hippocratis quidem de corde, *ſanguinis fonte*, metaphoram recipit, ſed invido & maligno in *Hipp.* animo: regerit enim, *nomine viri ex invidentia ſuppreſſo*, fieri non poſſe, ut quippiam *refluat in cor*, utpote ſanguinis *fontem*, quia ſcilicèt flumina repugnat ſuam in originem relabi, Ἐκ τῆς καρδίας ἐποχδύεται αἷμα ἐς τὰς φλέβας, ἐς ἣν τὴν καρδίαν οὐκ ἄλλοθεν· αὕτη γὰρ ἐστιν ἀρχὴ καὶ πηγὴ τοῦ αἵματος, ἢ ὑποδοχὴ πρώτη.

Ponderis autem iſtæc ratio tanti fuit, ut *Hippocrateam* ſanguinis perio-

riodum, *ſuper exactas Generationes LXII.* ſufflaminaverit. Sed tandem, *benigniore Phœbo Medicinam colluſtrante*, Cremonenſis *Columbus* illuxit, qui toti Literatorum Orbi, *Veterem* illum microcoſmi *Euripum* erecto deſignavit indice, idque *luſtris* haud ità *multis*, poſt novos macrocoſmi tractus, ab altero Genuenſi *Columbo* Hiſpanis detectos. Sic nimirum in fatis erat ut *Columbus* uterque *Scientias* inſimul & *Hiſpanias* ſuis inventis locupletarent.

Cremonenſis porrò demonſtrationem *Cæſalpinus* & *Arantius* A. 1569. & 1587. multa luce perfuderunt. Sublimi quippe mentis impetu meditati ſunt, I. è cordis quatuor majoribus vaſis, *duo* ſanguinem *in cor invehere*; alia verò, pariter *duo*, ſanguinem *è cordis evehere*.

II. Attenderunt ſeduli *vaſorum capacitatem*, & exindè conjecerunt tantum ſanguinis *una expelli ſyſtole*;

quantum *priori diastole exceptum* est.

III. Fines rationis egredi sanguinis *ubertatem* illam, ab uno pulmone raro & levi *totam* absumi.

IV. *Valvulas* notarunt ita *obversas* ut vasa intromittentia nihil *educant*; educentia verò nihil *intromittant*.

V. Anastomωses professi sunt *arteriam* inter pulmonalem atque *venam* cognominem.

VI. *Pulsantem* senserunt pulmonis *arteriam*; illius autem *venam* altè *quietam*.

VII. Ratiocinia denique sua experimento fulciverunt *venæ tumentis inter ligamen & extrema*; & ex istis *phænomenis cunctis*, velut è *Tripode sacro*, pronunciarunt sanguinem *pulmonis* exceptum *arteria, in venam illius, per anastomωses ingeri, quò influat in cor sinistrum & in Aortam*. Atque sic tuti fidique concluserunt *perpetuum quemdam motum*

esse

esse ex vena cava, per cor & pulmones in Aortam, & sanguinis trajectionem illam *è dextro cordis ventriculo per pulmones in sinistrum ejusdem ventriculum proprio & luculentissimo* CIRCULATIONIS nomine designarunt.

Ubi itaque tot *scrupuli* mihi sunt exemti, *indolentem* certè & *alacrem*, è Museo paterno pedem extuli, quò me traducerem *à libris*, meas *ad prunas* atque *fornaces*, mysteriorum naturæ scrutandorum ergo. Et quia *Sales omnigeni*, hîc ita sonore decantantur, totus illorum desiderio flagrabam. Illis itaque non solùm *volatilibus* eliciendis, sed & *essentialibus* atque *fixis* totus incubui.

Primùm itaque *raphanum rusticanum* elegi, *volatili* prægnantem. Illius in frusta concisi ℥xxiv. indidi cucurbitæ, gradatimque, per horas decem, *igne arenæ*, spiritus eduxi ℥xv. quibus olei ʒj. innatavit, dùm aliud

aliud insuper oleum *Sed præparcum*, parietibus cucurbitæ, & alembici, atque recipientis adhæsit, quod ponderare nequivi.

Capitis mortui nigerrimi fuerunt ℥iv. Perierunt igitur è toto ℥v. Caput istud in alkool redegi, & per lixivium, *quod inter exhalandum odorem fudit vel ammoniacum vel urin.* elicui salis fixi grisei ʒiß. Quum itaque ne gry quidem *salis volatilis*, sub forma salina prodiisset, *Reverendusque Parens* me doceret, se *nulla folia aromatica, nullosve flores*, utut odoros, nec in *Occitania*, neque *Parisiis*, reperisse unquam, è quibus *sal. vol.* prodiisset ullus, *formâ salis*, ad *Indicam Theam* provocavi, cujus ℥xij, igne arenæ, & è cucurbita, à sexta mat. in tertiam pomer. stillavi. Prodierunt *aquæ* & *sulphuris liquidioris* ℥iv. *Sulphuris crassi*, & ceruminis aurium æmuli ℥j. Capitis mortui fuerunt ℥vj. Periit igitur de toto ℥j. Re-

Resumsi Theæ, *sed pulveratæ* ℥xij. & à 5. mat. in 3. igne lento; à tertia in decimam violentiss. è cucurbita, *per arenam*, prodierunt 1. aqua albida; 2. flavus vapor; 3. spir. vol. rubei ℥ivß. suphur. ʒx. Capit. mort. fuerunt ℥ivß. Perierunt ʒxiv.

Tertiò demùm indidi *retortæ* pulveris Theæ præstantiss. ℥xij. Exierunt. spir. ℥ivß. sulphur. è recipiente ℥iß. sulphur. è collo retortæ crassissimi ʒiß. Caput mortuum fuit ℥v. præcise. Perierunt ʒviß.

E ternis destillationibus istis reliquum Caput mortuum fuit ℥xvß, è quibus restitit *salis fixi grisei* ʒiß.

Sed cùm isthic ne mica quidem *salis volatilis* comparuisset, *hordei integri* ℔ij. retortæ commisi, & emanarunt spiritus ℥xj. sulphur. ℥xiij. Ex avena verò, *pariter stillata*, spir. emissæ sunt ℥xij. sulphur. ʒj. super *uncias duas*.

Sed huc usque ne *atomus* quidem

salis

ſalis ulla præ oculis meis *volitavit*, atque ita *tritici* ℥xxx. è retorta ſtillavi, & ſpir. prolicui, *purpurei planè*, ℥xvj. Olei fœtidiſſ. & glutinoſiſſ. neſcio quantum:Ità enim tenaciter vaſis adhæſit, ut id arte nulla ponderare quiverim. Caput mortuum fuit ℥ix, *recens ab igne*, ſed pulveratum pependit ℥ixß. pondus enim, *uti ſolet*, acceſſit ab aëris madore. Sed hîc rurſus *ſalinas atomos* deprehendi *volitaſſe nullas*.

Lubuit itaque *Turcici Coffé*, in pollen redacti, ℥xij. cucurbitæ indere, è quibus à 6. mat. in 12. nihil propulſum eſt, niſi Vapor, primùm albus, ſecundùm flavus atque ſulphureus. Horâ tandem xij. *ſal plurimus* apparuit in alembico, *ſed citò liqueſcens*. Horâ prima vapor ſulphureus uberrimus, qui tertia deſiit. Vaſis recluſis ponderavi ſpir. ℥iv. ſulph. ℥iiß. cap. mort. ℥iij. Perierunt è toto ℥iiß.

Pul-

Pulveris Coffé *uncias* iterùm *duodecim* igni vehementiori, hora 6. mat. ſubjeci, *intra cucurbit*: eod. igne arenæ. Hora 9. *ſal* iterùm in alembico viſus eſt, ſed *ſolutus continuò*. Spir. fuerunt ℥ivß. ſulphur. ℥ij. Capit. mort. ℥iij. Perierunt plenè ℥iiß.

Tertiò demùm *pulverati Coffé* ℥xij. per retortam urſi, & ſpir. expuli ℥ivß. ſulphur. ℥ij. Cap. mort. ℥iij. Perierunt iterùm ℥iiß.

E tribus illis deſtillationibus, fuere mihi capitis mortui ℥ix, è quibus nonniſi ʒiß. *ſalis fixi* educta eſt.

Sales eſſentiales quod attinet, ipſe non paravi, quoniam plurimos illos *Rev. Par.* mihi ſuppeditavit, *Pariſiis* à ſe paratos è parietar. ex ulmar. è card. bened. ex abſinth. ex acetoſa, &c. quos ſingulos miris laudibus effert.

Sic innumeros adhuc reſiduos habet *ſales fixos* è tamariſco, è vite, è ruta, è filice, è rubo, è verbena,

ex

ex hyperico, ex herba kali, ex ebulo, è fabar. ſiliquis, &c. & univerſe me docuit ſe longè uberiorem illum prolicuiſſe è plantis calidis, quàm è frigidis; idque ſingulatim ubi æſtas retorrida fuit, & minimè pluvia. Vulgò autem ex *unciis*, cinerum *viginti*, remanent ſalis fixi ℥iij. vel iv. rariùs v. vel vj.

Sales inſuper animalium *volatiles* & *fixos* complures mihi ceſſit *Rev. Par.* primùm vulgares è viperis, ex ebore, è cornu cervi. Secundùm è bile bubula, quæ deſtillata ad ℥xxiv. per alembic. ipſi ceſſit phlegm. inſulſi, & inodori ℥xx. Olei & ſal. vol. ℥j. ſal. fixi ʒj.

Proceſſu aliquoties iterato, diſcrimen reperit aliquod prout bilis fuit vel æſtiva, vel hyemalis, vel recens, vel vetuſta.

Sic ex ℥xx. *nigri cineris* oleti, eduxit *ſalis griſei* tenaciſque ℥ß. & ex iiſdem *cineribus* iterùm ad *albedinem* cal-

calcinatis, drachmam ſalis integram excepit, *albi quidem*, ſed tenacis adhuc, nec pelliculam, niſi ſerò ducentis. Sunt igitur ʒv. ſalis fixi, è cinerum ℥xx.

Hîc porrò nullæ formantur cryſtalli. At urinæ humanæ *ſal fixus* egregias format cryſtallos, *ſalis ſaturni penitùs æmulas*, & quidem magnâ copiâ, nam è cinerum ℥xviij. *Cryſtalla* concreſcunt ad ʒvj; alterius verò ſalis fixi, *ſed citra cryſtallos*, ℥iv.

Doctrinæ illius explorandæ gratiâ ſumſi Urinæ humanæ *libras quinquaginta*, quas igne arenæ, è cucurbita ſtillavi, & *ſal. vol.* mihi fuerunt plenè *duodecim unciæ*, ſpir. ℔j. Cap. mort. ℥xviij. quas intra retortam igne 4i. gradus ità compuli, ut rurſùm fuderint *ſalis vol.* ℥iiß. cum ſulphure pauco, quod ponderare nequivi. Ex eodem denique *mortuo capite* lixiviato, & filtrato, manſe-

runt ſalis fixi ℥v. *Libris* itaque *decem urinæ*, ineſt ſalis fixi *uncia integra.*

Imò ipſi *ſalivæ* ſal fixus ineſt, ex illius enim ℥xx. *Rev. Par.* drachmas duas abſtraxit, quas ſibi conſervat.

Sic è *calculis humanis*, ad ℥xx. retortæ inditis, expulſæ ſunt *ſpiritus urinoſi*, & *ſal. vol.* ℥vj. ſulphuris fœtidiſſ. ℥β. ſal. fixi ʒiij. Et iſtud *Rev. Par.* experimentum Regiæ & Illuſtriſſ. Societati Londinenſi ità arriſit, ut illud ſuis *Actis* inſerere dignata ſit, pag. 167. Edit. in 4. A. 1674.

FINIS.

D.

D. LAURENTII BELLINI

CONSIDERATIO NOVA DE NATURA ET MODO RESPIRATIONIS.

SERENISSIMO

FERDINANDO II.

MAGNO HETRURIÆ DUCI

LAURENTIUS BELLINI FELIC.

CONTIGIT mihi tandem dies, Sereniſſime Ferdinande, quâ in concione refertiſſimâ dicere potui, & , quod unicum exoptaveram, ita dicere, ut ea ipſa res, quam agebam, aliquod grati animi ſpecimen exhibere mihi permiſerit, quem immenſum debeo maximis atque innumeris promeritis erga me *Tuis*: Quid enim Officiorum eſt, quo vel ex eo tempore me non devinxeris, cum primùm clientibus tuis adſcriptus ſtudiis melioribus informari cœpi? aut quid ego pro iis

referam angustæ rei ac facultatis homulus, unus è multis, præter candorem animi ingenuè in cœtu hominum profitentis, *Tuum* esse, quicquid est, quod sum, atque adeò deberi *Tibi* me totum? Præmiis sæpiùs, sæpiùs honoribus cumulatum me voluisti, quorum alterutrum, ut ex seipso, quolibet largitore, quamlibet secundo rerum statu, amplissimi beneficii loco sit, etiam promerenti; quid erit utrumque, mihi vix quicquam merito, atque à Te *Principe* datum, ac semper, aut in Fortunæ periculis, aut in machinamentis invidiæ? Horum ego memor, expectabam, si quando publicè verba facturus, de beneficiis *Tuis* loqui possem, cum ultrò occasionem obtulit theatralis Anatome, quam proximè administraturus, facilè sensi, id muneris tenuitati meæ longè perhonorificum & gloriosum exposcere, ut si ipsâ re minus possem, saltem gratâ aliquâ verborum significa-

tione

tione Principibus auctoribus reſponderem, atque in dignitatis argumentum, exponerem ſeriem præcedentium officiorum: adeò in me minimum occurrebat, quo Provinciam Anatomicam comparare potuerim tuarum extra merita gratiarum. Quod itaque peropportunum viſum eſt, eâ ſtatim die, quâ primò Theatrum Anatomicum expertus ſum, mei muneris ac loci genio poſtulante, in denſiſſimis Auditorum cuneis, de beneficiis *Tuis* ex voto dixi, iiſque minùs ingratus eſſe, atque haberi ſtudui: *Te Tuæque Familiæ Principes*, quibus communiter omnia debeo, communi gratiarum actione complexus: quæ cum jam publicam fidem in theatro promerita, omnem aſſentationis ſuſpicionem averterit, en ipſam *Tibi, Princeps Auguſte*, teſtem voluntatis meæ, benevolentiam erga me *Tuam* dignè proſequi annitentis. Atque ita quidem mihi ſuadebam fidem benemerentis animi li-

berasse, ratus id sufficere, si quæ accepta referre nequis, accepisse fatearis: At *Tu*, Princeps amplissime, ita beneficium beneficio premis, ut jam aut mihi succumbendum sentiam, aut nullum futurum esse finem actionibus gratiarum. Quid istud rei est, aut unde merui, ut me laboribus Anatomicis expeditum, gravi argento muneres? Annon ego iis ex officio subeundis stipendio conductus? aut is liberalitatis *Tuæ* genius admirabilis, ut gratiam referre velis, etiam officium persolventibus? Quicquid id est, periculosum hunc mihi locum facit, & propter eam, quam semper evitavi, invidiam silentio declinandum. Itaque

Pro re pauca loquar,

& satis Benignitati *Tuæ* sit, si plenus ingenui pudoris, fateor sentire me vim muneris insolentis; atque permittas velim, ut verbis sufficiam aliquid è re meâ, & exponam, quod meditor, Anatomicum: non quidem

ut impleam expectationem *Tuam*, meâ mediocritate multò majorem, sed ut intelligas conari, ac velle me eidem pro viribus satisfacere.

„ *Spondeo ego doctrinam de Respira-*
„ *tione*, quantum arbitror universam,
„ eoque ordine comprehensam, ut ni-
„ si, ut sit, in re propriâ fallor, pars
„ potior Pectoris & Pulmonum spe-
„ ctata fabrica certa sit & evidens; ad-
„ eò sibi aptè respondent omnia, &
„ principiis Geometricis innituntur:
„ Rei ea summa est. Ruit in asperam
„ arteriam aër, momento composito
„ ex gravitate ac vi laterali, eoque aëri
„ extrinsecus circumprimenti superfi-
„ ciem pectoris, æquiponderat: hinc
„ Musculis inspiratoriis sese contra-
„ hendi potestas permittitur; unde
„ costarum elevatio ac dilatatio, &
„ aucta pectoris amplitudo; Tùm pe-
nitior aëris irruptio, & expansio pulmonarium ductuum; quod totum inspiratione contingit. Mox proprio pondere concidentibus supra tumi-

dum Pulmonem coſtis, ſpatium Pectoris anguſtius fit, & earum, ac diaphragmatis vi, pulmo comprimitur, & partim per os extruditur contentus aër, partim ad minima uſque vaſcula adigitur, ſi quorum anguſtias penetrare proprio pondere non potuit, quouſque totus Pulmo detumeſcit, reſtitante ſolùm in ejus veſiculis expanſâ portione aëris; quæ ſeries eſt expirationis: Hinc reſiſtentiæ minoris occurſu, poteſt externus aër rurſus irruere, & eodem ordine opus reſpirationis inſtitui. Hæc autem ut evincantur, oſtendam priùs Muſculos pectoris non modò diſpoſitos ad Leges Mechanicas, pro majori reſiſtentiâ ſuperanda validiores, pro minori debiliores, verùm etiam quâdam interioris Geometriæ peritiâ, ut ſeſe in inſpiratione contrahentes, figuram pectoris multò capaciorem efforment, Coſtas in expiratione ex ſe ipſis concidere, figuræ, poſitionis, atque articulationis artificio. Diaphragmatis,

ac Musculi triangularis fabricam, quantum ex aliorum figuris ac scriptis sciam, nulli notam, & utriusque usum persimilem, & ex his ea omnia constabunt evidenter. Insuper unum esse usum Aëris in pulmonibus, ut à capillaribus vasis arteriæ pulmonariæ ad capillariæ venæ sanguinem adigat, seu ex altero, in alterum sinum cordis; & in hoc transitu per pulmones sanguinem solvi. Neque ita solùm in homine, verùm hæc eadem etiam in brutis se habere monstrabimus, & machinam in avium costis exponemus perelegantem, & quid vicarium costis in testudinibus; atque idem obtineri per
„ aquam à Piscibus appulsam ad bron-
„ chia, quod à cæteris per aërem pul-
„ mones explicantem. Hinc verò
„ quanta, & quàm facilis propositio-
„ num series ad pulmonum omnium
„ figuras, suctus, vulnera, respiratio-
„ nes varias mutatas, aut impeditas,
„ in diverso aëris, pulmonum aut pe-
„ ctoris statu: quæ omnia quivis in-
 „ tel-

„ telligat ex ſe ipſo, dummodò id eti-
„ am ſupponat, aërem æquo rario-
„ rem, & æquo denſiorem reſpirationi
„ ineptum eſſe, & prohibere excur-
„ ſum ſanguinis per pulmones. Deni-
„ que ex iiſdem principiis deducam
„ probabiliter, fœtum in utero non re-
„ ſpirare, quod fortè etiam Geome-
„ tricè demonſtrabo, ſi per occaſionem
„ licuerit comparare Diametros Arte-
„ riæ pulmonaris, & Anaſtomoſis cum
„ Arteriâ magnâ.

„ Addam his opuſculum de motu at-
„ que uſu Bilis, quorum alterum Geo-
„ metricum eſt, alterum ex eo pen-
„ dens, obſervationibus illuſtrandum.
„ Evincet illud Fel à jecore, & veſi-
„ cula ad inteſtina fluere, non è con-
„ verſo, nec à veſiculâ & jecore in ca-
„ vam; ſpectatâ diverſitate momento-
„ rum, quâ moventur fluida per con-
„ tractiles, & inæqualis amplitudinis
„ tubulos: Unde conſtabit bilem è ve-
„ ſiculâ elici non poſſe, niſi extrinſecâ
„ aliquâ virtute comprimatur; quam
„ ab

„ab adſtante, ac diſtento cibis ventri-
„culo petam, ſtatuens Bilem in veſi-
„culâ ſervari ad tempus digeſtionis,
„ac tantùm non evidenter oſtendens,
„per eam tùm temporis fluentem ad
„duodenum, cibum à ventriculo præ-
„paratum in Chylum faceſſere. Hinc
„ratio ſitus veſiculæ, capſulæ com-
„munis in jecore; cur ductuum fel-
„leorum aliquot in veſiculam deſi-
„nant; cur nonnulla animalia eâdem
„deſtituta, facilè ex antecedentibus
„explicanda. Adhuc tamen obſervan-
„dus mihi ſitus veſiculæ, in quotquot
„occurrunt animalibus, præcipuè in
„carneo ventriculo præditis. Pan-
„creatis etiam locum penſito, & hu-
„morem ejus exprimi eodem, quo
„Bilis, tempore, deduco; ut ab u-
„triſque permiſtis formetur Chylus.
„Erit his appendicis loco Geometri-
„cum quiddam demonſtrans, quî fieri
„poſſit, ut in veſicâ Urinariâ generen-
„tur Conchylia Spiralia, ſi per urete-
„res exprimatur quid molle, aut viſ-
„ci-

„ cidum, in veficæ refiftentiam inci-
„ dens, eâque occafione explicabitur,
„ quo pacto poffunt in terræ fuperficie
„ fimilia intorta corpora produci, quæ
„ in quibufdam montibus obfervavi.

Hæc Anatomica quafi femina, poftquam in fuum robur ac magnitudinem creverint, conftituam ante celfitudinem Tuam voti reus, & fi quæ his conciliari poffe videbitur.

Nulla meis fine Te quæretur
Gloria rebus.

Vale diu, Princeps ævo digniffime, Tuâque me auctoritate tueri ne define.

Hæc Epiftola Exc. D. Laurent. BELLINI hoc ipfo 1671. Anno ex Italia Pragam delata, Vratislaviam ab Adm. Rev. Dn. P. Adamo Adamando KOCHANSKY è Soc. Jefu viro Mathematicarum & Phyficarum Scientiarum curiofiffimo pro fingulari in Collegium Naturæ Curioforum affectu communicata & ad D. Sachfium tranfmiffa fuit.

F I N I S.

